

**Звіт про громадське обговорення
проєкту стандарту вищої освіти України
першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:

Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:

Проєкт стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка (далі – проєкт Стандарту).

Розробка стандартів передбачена статтею 10 Закону України «Про вищу освіту».

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Громадське обговорення проведено у формі електронних консультацій. Проєкт Стандарту було розміщено 14 березня 2023 р. на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням:

<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorenniya-proyekt-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti-014-serednya-osvita-na-pershomu-bakalavrskomu-rivni-vishoyi-osviti>

Зауваження та пропозиції до проєкту Стандарту приймалися до 30 березня 2023 р. на електронну адресу: mruga@mon.gov.ua.

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Протягом встановленого для обговорення з громадськістю терміну надіслали зауваження та пропозиції три адресанти: 1) Н.А. Тарасенкова, д-р пед. наук, професор, професор кафедри математики та методики навчання математики, завідувач лабораторії математичної освіти Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, І.А. Акуленко, д-р пед. наук, професор, професор кафедри автоматизації та комп'ютерно інтегрованих технологій Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького; 2) кафедра хімії та методики викладання хімії Полтавського національного педагогічного університету імені

В.Г. Короленка; 3) Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка; 4) Університет Григорія Сковороди в Переяславі; 5) О.В. Шевченко, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка; 6) Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; 7) Л.В. Кокоріна, завідувач кафедри педагогіки та методики викладання Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»; 8) О. Желіба, канд. пед. наук, доцент Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, вчитель-методист; 9) Р. Дзик; 10) С.М. Нестерук, канд. філол. наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету; 11) вчителі хореографії ЗЗСО України, випускники спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) Бердянського державного педагогічного університету; 12) Кафедра хореографії та художньої культури УДПУ імені Павла Тичини; 13) eva_kvitka@meta.ua; 14) О. Кадубовський, кандидат фізико-математичних наук, доцент, декан фізико-математичного факультету ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»; 15) Відділ освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради; 16.) Ю. Тараненко, гарант ОПП «Середня освіта (Хореографія). Фітнес», канд. пед. наук, доцент кафедри ТМНМД Бердянського державного педагогічного університету; В. Бурназова, завідувач кафедри ТМНМД Бердянського державного педагогічного університету, кандидатка педагогічних наук, доцент; 17) Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; 18.) С. Терно, д-р пед. наук, професор, завідувач лабораторії модерної історії України та інноваційних освітніх технологій Запорізького національного університету; 19) Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка; 20) Т. Кутек, д-р наук з фіз. виховання і спорту, професор, декан факультету фізичного виховання і спорту Житомирського державного університету; 21) Гаранти ОП 014 Середня освіта (за спеціальностями «Біологія та здоров'я людини», «Природничі науки») (biological@vnu.edu.ua); 22.) Криворізький державний педагогічний університет; 23) Є.Ф. Вінниченко, доцент кафедри інформатики і обчислювальної техніки Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка; 24) Кафедра технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка; 25) Хмельницький національний університет; 26) Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; 27) hrytsiuk.elena@gmail.com; 28) О. Реброва, д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу «Південноукраїнський Національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»; 29) Олена Реброва, доктор педагогічних наук, професор,

завідувачка кафедри музичного мистецтва і хореографії, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського; Г. Ніколаї, д-р пед. наук, професор кафедри музичного мистецтва і хореографії, Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»; Л. Андрощук, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка; 30) Експерти Національної агенції забезпечення якості вищої освіти: О. Реброва, Л. Андрощук, І. Терешко; 31) Ю.І Муромцева, канд. екон. наук, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди; 32) О.В. Словак, вчитель хореографії; 33) Г. Докашенко.

4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення:

Пропозиції:

Н. А. Тарасенкової, д-ра пед. наук, професора, професора кафедри математики та методики навчання математики, завідувач лабораторії математичної освіти Черкаського національного університету ім. Б.Хмельницького, І.А.Акуленко, д-ра пед. наук, професора, професора кафедри автоматизації та комп'ютерно інтегрованих технологій Черкаського національного університету ім. Б.Хмельницького

Пропозиції щодо змін і уточнень до проєкту Стандарту

Розділ	Пункт	Текст Стандарту	Зміни	Обґрунтування
III Загальна характеристика	Професійна(і) кваліфікація(ї)	Вчитель (назва предмету) ¹ , викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)	Вчитель (назва предмета) ² базового рівня загальної середньої освіти, викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)	У бакалавріаті здобувач освіти НЕ може одержати повну кваліфікацію вчителя-предметника, зокрема математики, оскільки зміст навчання на другому і третьому рівнях загальної середньої освіти відрізняється значно, а значить, для старшої профільної школи має бути окрема професійна підготовка, у т.ч. виробнича педагогічна практика
	Кваліфікація в дипломі	Бакалавр освіти. Середня освіта (предметна	Бакалавр освіти. Середня освіта (предметна	Див. вище

¹ Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології, викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі»

² Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології, викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі»

		спеціальність), за необхідності – додаткова спеціальність (предметна спеціальність), спеціалізація, освітня програма, професійна кваліфікація. Вчитель (назва предмету) ¹ , викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)	спеціальність), за необхідності – додаткова спеціальність (предметна спеціальність), спеціалізація, освітня програма, професійна кваліфікація. Вчитель (назва предмета) ¹ базового рівня загальної середньої освіти, викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)	
	Опис предметної області	Об’єкт вивчення: освітній процес у закладах середньої освіти (за предметною спеціальністю). Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу середньої освіти, необхідних для розв’язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності. ...	Об’єкт вивчення: освітній процес у закладах загальної середньої освіти, що проводять освітню діяльність на другому рівні повної загальної середньої освіти (за предметною спеціальністю). Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу загальної середньої освіти, що провадить освітню діяльність на другому рівні повної загальної середньої освіти, необхідних для розв’язання складних	Технічний огріх треба виправити. Змістове уточнення

			спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності.	
	Працевлаштування випускників	заклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти.	заклади загальної середньої освіти, що провадить освітню діяльність на другому рівні повної загальної середньої освіти, заклади спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти.	Технічний огріх треба виправити. Змістове уточнення
V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти		– на основі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС. Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених даним Стандартом. Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 5% обсягу освітньої програми; ...	– на основі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС. Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених даним Стандартом. Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше від 5% обсягу освітньої програми;	Технічний огріх треба виправити

VI Перелік обов'язкових компетентностей випускника	Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)	ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.	ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмета.	Технічний огріх треба виправити
		ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.	ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмета та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.	Технічний огріх треба виправити
		ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.	ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання; навчати учнів оцінювання та самооцінювання (формувальне оцінювання).	Можливо, винести пропонування додатковий текст в окремому ФК.
		ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого	ФК6. Здатність до формування колективу учнів. ФК6-1. Здатність до знаходження ефективних шляхів мотивації учнів до саморозвитку	Було не рядоположено. Пропонуємо виділити додаткову ФК.

		ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	(самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	
			ФК6-2. Спроможність організовувати навчально- пізнавальну діяльність учнів в освітньому процесі з (назва предмета) на свідоме ставлення до різних видів навчальної діяльності при вивченні предмета: а) до слухання вчителя і учнів; б) до читання підручника і науково-популярної літератури; в) до розв'язування різноманітних предметних задач і завдань; г) до самостійної роботи з різним навчальним матеріалом на уроці та вдома; д) до підготовки рефератів, доповідей тощо.	Пропущено одну з основних виробничих функцій вчителя «Організація та керування діяльністю учнів». Пропонуємо виділити додаткову ФК.
		ФК8. Здатність до суб'єкт- суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі,	ФК8. Здатність до суб'єкт- суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі,	Технічний огріх

		залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.	залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.	
	Компетентності предметних спеціальностей (ПК) 014.04 Середня освіта (Математика)	ПК1. Здатність формувати проблеми математично та в символній формі з метою спрощення їхнього аналізу й розв'язання.	ПК1. Здатність до реалізації усіх етапів математичного моделювання явищ, процесів та систем, до здійснення базових перетворень математичних моделей з метою спрощення їхнього аналізу й розв'язання.	Було не рядоположено
		ПК3. Здатність здійснювати міркування та виокремлювати ланцюжки міркувань у математичних доведеннях на базі аксіоматичного підходу, а також розташовувати їх у логічну послідовність, у тому числі відрізняти основні ідеї від деталей і технічних викладок; здатність конструювати формальні доведення з аксіом та постулатів і відрізняти правдоподібні аргументи від формально бездоганих.	ПК3. Здатність здійснювати міркування та виокремлювати ланцюжки міркувань у математичних доведеннях на базі аксіоматичного підходу, а також розташовувати їх у логічну послідовність, у тому числі відрізняти основні ідеї від деталей і технічних викладок; здатність конструювати формальні доведення з аксіом та раніше доведених тверджень і відрізняти правдоподібні аргументи від формально бездоганих.	Було не рядоположено
		ПК4. Здатність до кількісного мислення, розробки і дослідження математичних моделей явищ, процесів та систем, використання	ПК4. Здатність до кількісного мислення, розробки і дослідження математичних моделей явищ, процесів та систем,	Надлишкова вимога Повтор ПК 1 (дуже близько до ПК 1)

		обчислювальних інструментів для чисельних і символьних розрахунків; здатність застосовувати спеціалізовані мови програмування та пакети прикладних програм.	використання обчислювальних інструментів для чисельних і символьних розрахунків; здатність застосовувати спеціалізовані мови програмування сучасні інтерактивні освітні сервіси та пакети прикладних програм.	
		ПК5. Здатність до аналізу математичних структур, у тому числі до оцінювання обґрунтованості й ефективності використовуваних математичних підходів.	ПК5. Здатність до аналізу математичних структур, у тому числі до оцінювання обґрунтованості й ефективності використовуваних математичних підходів. ПК5-1. Здатність застосовувати системні знання з математики та методики навчання математики, історії їх виникнення та розвитку. ПК5-2. Здатність аналізувати сприйняття та засвоєння учнями математичних понять, фактів і способів діяльності з метою визначення ефективності використаних прийомів і засобів.	Необхідно додати виділене як окремі ПК

		ПК6. Здатність розв'язувати задачі шкільного курсу математики базової середньої школи різного рівня складності і пояснювати їх розв'язання учням.	ПК6. Здатність розв'язувати задачі шкільного курсу математики базової середньої освіти різного рівня складності та пояснювати їх розв'язання учням.	Технічні огріхи треба виправити
		ПК 7. Здатність діяти за заданими базовими математичними алгоритмами, здійснювати їх вибір і застосування; набувати поглиблені когнітивні та практичні уміння і навички необхідні для конструювання алгоритмів, описання способів розв'язання математичних задач у вигляді алгоритмічного припису.	ПК 7. Здатність діяти за заданими основними алгоритмами курсу математики базової середньої освіти, здійснювати їх вибір і застосування; набувати поглиблені когнітивні та практичні уміння і навички, необхідні для конструювання алгоритмів, описування способів розв'язування математичних задач у вигляді алгоритмічного припису. ПК7-1. Здатність забезпечити умови для набуття учнями досвіду застосування математичних знань і вмінь, формування їхнього позитивного ставлення до вивчення математики, систематичних курсів алгебри й геометрії	Змістове уточнення. Необхідно додати виділене як окремі ПК

			відповідних циклах базової середньої освіти. ПК7-2. Здатність забезпечувати розвиток прийомів розумової діяльності та просторової уяви учнів, усвідомлюючи та реалізуючи специфічні можливості навчання математики для розвитку логічного та алгоритмічного мислення.	
		ПК8. Здатність до застосування ефективних педагогічних методик й освітніх технологій для забезпечення та оцінки якості навчання математики у закладах середньої освіти, до формування в учнів ключових і предметних компетентностей з математики.	ПК8. Здатність до застосування ефективних педагогічних методик й освітніх технологій для забезпечення та оцінки оцінювання якості навчання математики у закладах загальної середньої освіти, що провадять освітню діяльність на другому рівні повної загальної середньої освіти, до формування в учнів ключових і предметних компетентностей з математики.	Змістове уточнення
VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти,	Програмні результати навчання (РН),	РН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-	РН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-	Технічний огріх треба виправити

сформульований у термінах результатів навчання	спільні для всіх предметних спеціальностей	комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.	комунікативні уміння і навички засобами навчального предмета та інтегрованого навчання.	
		РН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.	РН3. Називає і аналізує прийоми цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмета в закладах загальної середньої освіти, що провадять освітню діяльність на другому рівні повної загальної середньої освіти.	Змістове уточнення
		РН5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	РН5. Добирає дидактично доцільні методи, форми й засоби навчання і виховання учнів на уроках і в позакласній роботі. РН5-1. Аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	Не рядоположено. Доцільно розвести в окремі РН. Змістове уточнення

	Програмні результати навчання для предметних спеціальностей (ПРН) 014.04 Середня освіта (Математика)	ПРН2. Демонструє знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовує методи алгебри, математичного аналізу, аналітичної та диференціальної геометрії, топології, функціонального аналізу й теорії диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей і математичної статистики, теорії функцій комплексної змінної для досягнення інших результатів освітньої програми.	ПРН2. Демонструє знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовує методи алгебри, математичного аналізу, аналітичної та диференціальної геометрії, топології, функціонального аналізу й теорії диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей і математичної статистики, теорії функцій комплексної змінної для досягнення інших освітньо-професійних результатів освітньої програми.	Змістове уточнення
		ПРН3. Називає принципи modus ponens (правило виведення логічних висловлювань) та modus tollens (доведення від супротивного) і використовує умови, формулювання, висновки, доведення та наслідки математичних тверджень.	ПРН3. Називає принципи modus ponens (правило виведення в численні висловлювань або правило аргументації) та modus tollens (доведення від супротивного); формулює математичні факти; виокремлює умову і вимогу; формулювання, (засновок і висновок) твердження; доводить (обґрунтовує) математичні факти курсу математики базової середньої освіти та виводить	Змістове уточнення

			наслідки з математичних тверджень.	
		ПРН8. Називає, класифікує і аналізує задачі шкільного курсу математики різних рівнів складності, демонструє здатність їх розв'язувати.	ПРН8. Називає, Класифікує і аналізує задачі шкільного курсу математики різних рівнів складності, демонструє здатність їх розв'язувати.	Змістове уточнення
		ПРН9. Знаходить потрібну науково-технічну інформацію у спеціальній науковій і методичній літературі, базах даних та інших джерелах інформації, зокрема іноземною мовою.	ПРН9. Знаходить потрібну науково-технічну інформацію у спеціальній науковій і навчально-методичній літературі, базах даних та інших джерелах інформації, зокрема іноземною мовою.	Змістове уточнення
		ПРН10. Вибирає математичні методи розв'язування задач, враховує умови виконання математичних тверджень, коректно проектує умови та твердження на нові класи об'єктів, аналізує і упорядковує відповідності між поставленою задачею й відомими моделями.	ПРН10. Добирає математичні методи розв'язування задач, враховує умови виконання математичних тверджень, коректно проектує умови та твердження на нові класи об'єктів, аналізує і упорядковує встановлює відповідності між поставленою задачею й відомими моделями.	Технічні огріхи, змістове уточнення
		ПРН11. Показує здатність формувати ціннісний аспект математичного знання, координувати його емоційне	ПРН11. Показує розуміння ціннісного і світоглядного аспекту математичного знання, демонструє	Змістове уточнення

		сприйняття учнями, розробляти і пропонувати різні форми та види виховання позитивного ставлення до математики та мотивації учнів до засвоєння її основ та методів.	здатність забезпечувати позитивно емоційне його сприйняття учнями, до розробки і впровадження в освітній процес різних форм та видів мотивації учнів до засвоєння основ і методів математики.	
		ПРН12. Генерує в учнів розуміння основ математичного моделювання, готовність до застосування моделювання для розв'язування задач, формування математичних компетентностей учнів.	ПРН12. Генерує в учнів розуміння основ математичного моделювання, готовності до реалізації усіх етапів математичного моделювання для розв'язування задач, формування математичної компетентності учнів і як ключової, і як спеціальної предметної.	Змістове уточнення
			ПРН 13. Демонструє уміння аналізувати, проєктувати, впроваджувати та вдосконалювати навчально-методичне забезпечення навчання учнів математики.	Необхідно додати виділене як окремий ПРН
			ПРН 14. Демонструє уміння спроектувати й провести на належному рівні урок математики, алгебри, геометрії в закладі загальної середньої освіти, що провадить освітню	Необхідно додати виділене як окремий ПРН

			діяльність на другому рівні повної загальної середньої освіти.	
			ПРН 15. Володіє методикою позакласної роботи з математики, зокрема методикою підготовки учнів до математичних олімпіад і турнірів.	Необхідно додати виділене як окремий ПРН
VIII Форми атестації здобувачів вищої освіти	Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота повинна містити розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми в галузі середньої освіти (за предметною спеціальністю), що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та інших видів академічної недоброчесності. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його	Кваліфікаційна робота повинна містити розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми в галузі базової середньої освіти (за предметною спеціальністю), що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та інших видів академічної недоброчесності. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу	Змістове уточнення

		підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.	вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.	
--	--	--	---	--

*Пропозиції кафедри хімії та методики викладання хімії
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка*

014.06 Середня освіта (Хімія)

Формулювання у проєкті Стандарту	Пропонується формулювання
ПК 5. Здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони хімії, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в базовій середній школі.	ПК 5. Здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони хімії, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в закладі загальної середньої освіти.
ПК 6. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання хімії, спрямованих на розвиток здібностей учнів на основі психолого-педагогічної характеристики класу.	ПК 6. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання хімії, спрямованих на розвиток здібностей учнів, ураховуючи їх вікові та інші індивідуальні особливості.
ПРН5. <i>Знає</i> класифікацію, будову, властивості, способи одержання неорганічних і органічних і речовин, розуміє генетичні зв'язки між ними. ПРН6. <i>Знає</i> будову та властивості високомолекулярних сполук, зокрема біополімерів	ПРН5. <i>Знає</i> класифікацію, будову, властивості, способи одержання неорганічних, органічних і високомолекулярних сполук, розуміє генетичні зв'язки між ними.
ПРН8. <i>Знає, розуміє і демонструє здатність</i> реалізовувати сучасні методики навчання хімії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.	ПРН8. <i>Знає, розуміє і демонструє здатність</i> реалізовувати сучасні освітні технології та методики навчання хімії для виконання освітньої програми в закладі загальної середньої освіти.
ПРН9. <i>Володіє</i> різними методами розв'язання розрахункових і експериментальних задач з хімії та методикою навчання їх школярів; <i>здатний</i> виконувати хімічний експеримент як засіб навчання.	ПРН9. <i>Володіє</i> різними методами розв'язання розрахункових і експериментальних задач з хімії та методикою навчання їх школярів.
	ПРН . Уміє планувати, організовувати та здійснювати хімічний експеримент і використовувати його як засіб навчання.
ПРН10. <i>Добирає</i> міжпредметні зв'язки курсів хімії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство».	ПРН10. <i>Добирає</i> міжпредметні зв'язки курсів хімії в закладі загальної середньої освіти з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство».

*Пропозиції Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г.Короленка*

Поточна редакція проєкту	Зауваження та пропозиції ПНПУ імені В. Г. Короленка
III ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	
Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу середньої освіти, необхідних для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності.	Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу <u>загальної</u> середньої освіти, необхідних для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності.
Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи фундаментальних і прикладних наук галузі, достатні для формування предметних компетентностей за відповідними спеціальностями, теоретичні основи наук про освіту, загальної і вікової психології, методики навчання (за спеціальностями) у закладах загальної середньої освіти.	Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи фундаментальних і прикладних наук галузі, достатні для формування предметних компетентностей за відповідними спеціальностями, теоретичні основи наук про освіту, <u>педагогіки</u> , загальної і вікової психології, методики навчання (за спеціальностями) у закладах загальної середньої освіти.
Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно- комунікаційне обладнання для освітнього процесу; спеціалізоване лабораторне та технологічне обладнання і програмне забезпечення; бібліотечні ресурси та технології; бази для проведення навчальних і виробничих практик (за договорами про співпрацю).	Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно- комунікаційне обладнання для освітнього процесу; спеціалізоване лабораторне та технологічне обладнання і програмне забезпечення; бібліотечні ресурси та технології; бази для проведення навчальних і виробничих практик (за договорами про співпрацю).
V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти	
на основі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС. Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених даним Стандартом. Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик - не менше 5% обсягу освітньої програми;	Вважаємо за доцільне конкретизувати кількість кредитів ЄКТС або їх відсоток на додаткову спеціальність та додаткову спеціалізацію задля реалізації норм Наказу МОН від 11.11.2022 № 1006. Оскільки на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти пропонується поєднання спеціальності 014 Середня освіта з такими додатковими спеціальностями, як 013 Початкова освіта, 014 Середня освіта, 024 Хореографія, 053 Психологія, 231 Соціальна робота, закладам доведеться враховувати вимоги стандартів і цих спеціальностей також. Наприклад, стандарт ВО за спеціальністю 013 Початкова освіта передбачає, що не менше 65% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних і спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених Стандартом вищої освіти; мінімальний обсяг практик зі спеціальності - 15% обсягу освітньої програми. Таким чином, за умови прийняття стандарту ВО зі спеціальності 014 Середня освіта у такій

	редакції, де встановлено мінімальний поріг у 50% стане неможливим поєднання цих двох спеціальностей. Схожі проблеми можуть виникнути при обрахунку обсягу практичної підготовки до кожної зі спеціальностей (предметних спеціальностей). Насамкінець, згідно з Концепцією розвитку педагогічної освіти (Наказ МОН України від 16.07.2018 р. ЛЬ 776) обсяг практичної підготовки має складати не менше 30 кредитів СКТС у межах обов'язкової частини бакалаврських програм (починаючи з першого року навчання, у різних закладах освіти і різних класах (курсах)). Вважаємо, що стандарт ВО у такій редакції не сприяє імплементації норм Концепції та створює додаткову колізію - неузгодженість серед нормативно-правових документів Міністерства.
VI ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА	
<i>Інтегральна компетентність</i>	
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	
ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.	ЗК 3 має некоректне з філологічної точки зору формулювання, друга половина речення не корелює з першою
ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.	ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, толерантного спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.
ЗК 7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК 7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена <u>правової, соціальної та демократичної держави</u> ; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина України.
ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.	ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніку і технології. <i>Вважаємо, що ЗК 8 із формулою «зберігати та примножувати моральні, культурні,</i>

	<i>наукові цінності і досягнення» де що виходить за межі логічного; у другій частині цього ж ЗК фраза «розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області» несиметрично співставлена з фразою «системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій», тут порушена логіка кон'юнкції загального та часткового.</i>
ЗК 9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.	<i>Вважаємо, що відпочинок студентів не має відношення до обов'язкових загальних компетентностей. Пропонуємо прибрати це формулювання аргументуючи це тим, що відпочинок – особистий простір здобувачів освіти.</i>
ЗК 10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.	ЗК 10. Здатність поважати різноманітність і полікультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.
Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)	
ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.	<i>Вважаємо, що ФК2 дублює великою мірою ЗК3.</i>
ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.	ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові, предметні <u>та міжпредметні</u> компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.
ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	ФК6. Здатність до формування <u>учнівського колективу</u> , навичок командної роботи; знаходження ефективних шляхів мотивації <u>учнів</u> до саморозвитку (самовизначення, самоцінності, самобутності, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і <u>навчальні</u> досягнення з урахуванням прав, здібностей, потреб та інтересів кожного <u>школяра</u> . <i>Вважаємо, що пояснення сутності «саморозвитку» в дужках виглядає непослідовно.</i>
Компетентності предметних спеціальностей (ПК)	
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	
ПК 2. Здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.	ПК 2. Здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву <u>компетентності</u> в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.
ПК 3. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і	<i>Вважаємо, що формулювання «когнітивно-дискурсивні вміння» є розмитим, бо дискурсивність за полем значень виходить</i>

письмовій формі, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.	далеко за межі дискурсу як сфери висловлювання.
ПК 4. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.	<i>Вважаємо, що ПК 4 закладає лише інструменталістський</i>
ПК 6 Здатність володіти законами аналізу лінгвістичних одиниць, розуміти ієрархічний взаємозв'язок між ними.	<i>Вважаємо, що аналіз не зобов'язаний мати закони – є методи, прийоми, техніки і т.д., до того ж цей специфікований пункт не має симетрії у вигляді ПК, орієнтованого на літературу. Пропонуємо змінити формулювання «ієрархічний взаємозв'язок», бо в цьому звучить деяка підміна: ієрархія передбачає перш за все підпорядкування і залежність, у той час як лінгвістичний контекст цього ПК говорить перш за все про системну пов'язаність одиниць.</i>
	<i>Серед усіх ПК відсутні взагалі будь-які згадки про іноземну мову, хоча серед загальних компетентностей є ЗК 3 і ЗК10, що це імплікують.</i>
014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))	
ПК 1. Здатність застосовувати досягнення сучасної методичної і філологічної наук, освітніх концепцій у процесі навчання іноземної мови і зарубіжної літератури в закладі середньої освіти.	ПК 1. Здатність застосовувати досягнення сучасної методичної і філологічної наук, освітніх концепцій у процесі навчання іноземної мови і зарубіжної літератури в закладі середньої освіти, закладі фахової передвищої освіти.
ПК 5. Здатність визначати комунікативну, пізнавальну, номінативну, емоційно-експресивну та інші функції мови, характеризувати мовні та мовленнєві одиниці у порівнянні з одиницями рідної мови.	<i>Вважаємо, що варто було б вибудувати більш логічно послідовність: «комунікативна, пізнавальна, номінативна, емоційно-експресивна та інші функції мови». Вважаємо, що завершення ПК 5 не цілком логічне, оскільки формула «у порівнянні з одиницями рідної мови» імплікує наявність мови іноземної, але про неї саме тут не згадується.</i>
014.06 Середня освіта (Хімія)	
ПК 5. Здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони хімії, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в базовій середній школі.	ПК 5. Здатність чітко і логічно відтворювати основні теорії і закони хімії, оцінювати нові відомості та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в <u>закладах загальної середньої освіти.</u>
ПК 6. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання хімії, спрямованих на розвиток здібностей учнів на основі психолого-педагогічної характеристики класу.	ПК 6. <u>Здатність організовувати процес навчання,</u> здійснювати добір методів і засобів навчання хімії, спрямованих на розвиток здібностей учнів, <u>враховуючи їх вікові та інші індивідуальні особливості.</u>

ПК 7. Здатність безпечного поводження з хімічними речовинами з урахуванням їхніх хімічних властивостей.	ПК 7. Здатність безпечного поводження з хімічними речовинами, беручи до уваги їх хімічні властивості.
ПК 8. Здатність розв'язувати розрахункові та експериментальні задачі шкільного курсу хімії базової середньої школи різного рівня складності і пояснювати їх розв'язання учням.	ПК 8. <u>Здатність розв'язувати розрахункові та експериментальні задачі шкільного курсу хімії різного рівня складності і пояснювати їх розв'язання учням.</u>
014.07 Середня освіта (Географія)	
ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.	ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних об'єктів, процесів і явищ у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.
	Додати: ПК9. Здатність застосовувати картографічні вміння та формувати вміння учнів працювати із картографічними засобами навчання та геоінформаційними технологіями.
	Додати: ПК10. Здатність самостійно вести польові природознавчі, фізико-географічні й суспільно-географічні дослідження, необхідні для організації практичних занять із географії в школі та для позашкільної роботи.
	Додати: ПК11. Здатність застосовувати навчальне моделювання з метою організації дослідження природних та суспільно-географічних об'єктів та процесів, спрямованих на формування географічних понять і причинно-наслідкових зв'язків, досвіду творчої діяльності та науково-географічної картини світу.
	Додати: ПК12. Здатність аналізувати проблеми різних географічних регіонів Землі у зв'язку з відмінністю їхніх природних і економічних умов та культурно-історичного розвитку.
014.09 Середня освіта (Інформатика)	
ПК9. Здатність до створення концептуальної, логічної та фізичної моделей проектування систем керування базами даних.	Вважаємо, що ПК 9 варто вилучити, оскільки ключові положення даної компетентності включені у попередні ПК
Додати: 014.017 Середня освіта (Хореографія)	
	Додати: ПК 1. Здатність оволодівати різними видами хореографічного мистецтва, здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, зокрема за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань та особистісного розвитку.
	Додати: ПК 2. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, хореографічного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі.
	Додати: ПК 3. Здатність самостійно проводити хореографічні заняття з дітьми різних вікових категорій у закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

	Додати: ПК 4. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання з педагогіки, психології, методик хореографічного мистецтва, спрямованих на розвиток індивідуальних творчих здібностей учнів, з урахуванням їхніх вікових фізіологічних і психологічних особливостей.
	Додати: ПК 5. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку різних видів хореографічного мистецтва.
	Додати: ПК 6. Здатність застосовувати набуті виконавські навички в практичній діяльності; здатність збирати, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічних композицій.
	Додати: ПК 7. Здатність вільно володіти хореографічною лексикою, оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).
	Додати: ПК 8. Здатність усвідомлювати місце та роль хореографічного мистецтва у сучасному соціокультурному просторі, виявляти новітні тенденції та перспективні напрями його розвитку.
	Додати: ПК 9. Здатність демонструвати якісний рівень виконавської (хореографічної) майстерності і сценічної культури.
Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей	
РН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.	Вважаємо, що у формулюванні «називає та аналізує методи цілепокладання» окрім прямої кальки з російського «целеполагание» присутнє зайве слово «методи»: «називаються та аналізуються цілі» буде більш доречним.
РН6. Називає і пояснює принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.	Пропонуємо урахувати й інші види впливу на особистість, як то мобінг, харасмент тощо.
РН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.	Йдеться про генерування думок «державною та іноземною мовами», про що не говорять ПК, але імплікують ЗК3 і ЗК10.
	Додати: РН 9. Знає найважливіші факти, події, процеси історичного минулого

	українського народу в контексті європейської та світової історії для світоглядного самовизначення і формування громадянської позиції, розуміє динаміку історичних та соціокультурних процесів, орієнтується в контексті та подіях минулого у взаємозв'язку з сучасністю.
Програмні результати навчання для предметних спеціальностей (ПРН)	
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	
ПРН 1. Знає сучасні філологічні засади навчання української мови та літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні.	<i>Йдеться про «мовний дискурс художньої літератури і сучасності»: формулювання розмите (в сенсі - сучасність) і суперечливе: говорячи про літературу, ми говоримо про її питому мовність, дискурс тут сам по собі говорить про мову як інструмент і матерію літератури; у фразі «тенденції розвитку літературного процесу» так само зайве слово «розвитку», коли поруч стоїть «процес».</i>
ПРН 4. Володіє навичками аудіювання й створення текстів різних стилів і жанрів та застосовує ці вміння в процесі формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти.	<i>Відсутнє уточнення щодо мови: української чи іноземних.</i>
	<i>Всім із ПРН орієнтованим на мову, шість - на літературу, що дає певну асиметричність у кореляції; ПРН орієнтовані на методiku фактично відсутні.</i>
014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))	
	<i>У переліку є чотири ПРН, орієнтовані на мову, два - на літературу, чотири - на методiku. У цьому сенсі ПРН 014.01 та 014.02 не вповні симетричні.</i>
014.04 Середня освіта (Математика)	
ПРН2. Демонструє знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовує методи алгебри, математичного аналізу, аналітичної та диференціальної геометрії, топології, функціонального аналізу й теорії диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей і математичної статистики, теорії функцій комплексної змінної для досягнення інших результатів освітньої програми.	<i>Вважаємо, що застосування вказаних методів можливе лише за умови ґрунтовного опанування здобувачами освіти усіх названих дисциплін, що в умовах пропонованого навчального навантаження у педагогічних закладах вищої освіти навряд чи вдасться реалізувати у повному обсязі з огляду на необхідність забезпечення окрім фундаментальної ще й належної практичної фахової підготовки.</i>
014.06 Середня освіта (Хімія)	
ПРН 5. Знає класифікацію, будову, властивості, способи одержання неорганічних і органічних речовин, розуміє генетичні зв'язки між ними.	ПРН 5. Знає класифікацію, будову, властивості, способи одержання <u>неорганічних, органічних речовин та високомолекулярних сполук</u> , розуміє генетичні зв'язки між ними.
ПРН 6. Знає будову та властивості високомолекулярних сполук, зокрема біополімерів.	<i>Вважаємо, що ПРН 6 варто видалити.</i>
ПРН 8. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати сучасні методики навчання хімії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.	ПРН 8. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати <u>сучасні освітні технології та методики навчання</u> хімії для виконання

	освітньої програми в закладах загальної середньої освіти.
ПРН9. Володіє різними методами розв'язання розрахункових і експериментальних задач з хімії та методикою навчання їх школярів; <i>здатний</i> виконувати хімічний експеримент як засіб навчання.	ПРН 9. Володіє різними методами <u>розв'язування</u> розрахункових і експериментальних задач з хімії та методикою навчання їх школярів.
ПРН10. Добирає міжпредметні зв'язки курсів хімії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо- наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство».	ПРН10. Добирає міжпредметні зв'язки курсів хімії <u>в закладах загальної середньої освіти</u> з метою формування в учнів природничо- наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство».
	ПРН 14. <u>Уміє планувати, організовувати та здійснювати хімічний експеримент та використовувати його як засіб навчання.</u>
014.07 Середня освіта (Географія)	
ПРН 5. Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.	ПРН 5. Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією, у <u>тому числі геоінформаційними системами та технологіями</u> , при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.
014.09 Середня освіта (Інформатика)	
ПРН 2. Знає та розуміє фізичні, логічні та математичні основи інформаційних технологій; <i>пояснює та застосовує</i> способи двійкового кодування текстової, числової, графічної, звукової та відеоінформації.	ПРН 2. Знає та розуміє фізичні, логічні та математичні основи <u>інформатики</u> та інформаційних технологій.
ПРН 4. Знає та розуміє принципи функціонування та основи архітектури комп'ютерних систем та мереж; <i>обґрунтовує</i> необхідність та <i>використовує</i> апаратне та програмне забезпечення для налагодження та адміністрування локальної мережі.	ПРН 4. Застосовує у професійній діяльності принципи функціонування, налагодження та адміністрування комп'ютерних мереж.
	Додати: ПРН 11. Аналізує, проектує, впроваджує та вдосконалює навчально-методичне оснащення (у тому числі електронні освітні ресурси) навчання інформатики.
014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)	
ПРН 3. Володіє і використовує тезаурус музичного мистецтва та мистецтва, аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію музично- педагогічної та мистецької діяльності.	ПРН 3. Володіє і <u>застосовує</u> тезаурус музичного <u>та інших видів</u> мистецтв, аналізує та систематизує зміст програмно- методичного інструментарію музично-педагогічної та мистецької діяльності.
Додати: 014.017 Середня освіта (Хореографія)	
	Додати: ПРН 1. Знає теоретичні основи навчання та виховання в закладах загальної середньої та позашкільної освіти; вміє інтегрувати знання, аналізувати та порівнювати педагогічні технології; вміє проектувати різні форми педагогічної взаємодії, успішно їх реалізовувати, здійснювати об'єктивний самоаналіз та формувати траєкторію

	саморозвитку й самореалізації в професійній діяльності.
	<i>Додати: ПРН 2.</i> Демонструє знання специфіки функціонування, принципів організаційної роботи педагога-хореографа в танцювальних колективах різних напрямів, методики викладання хореографічних дисциплін у закладах освіти різного типу, інших організаціях.
	<i>Додати: ПРН 3.</i> Демонструє знання сучасних концепцій, завдань, змісту, методів, організаційних форм і засобів хореографічної освіти, специфіки підвищення професійної компетентності вчителя хореографії; ролі, значення й особливостей психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу.
	<i>Додати: ПРН 4.</i> Володіє професійно-практичними навичками навчання хореографічних дисциплін з урахуванням психофізіологічних та анатомічних особливостей учнів, демонструє виконавські навички під час педагогічної діяльності та сценічної практики.
	<i>Додати: ПРН 5.</i> Використовує професійно-профільовані знання й уміння з теорії та методики викладання основних хореографічних дисциплін при розв'язанні психолого-педагогічних, освітніх, творчих і науково-методичних завдань.
	<i>Додати: ПРН 6.</i> Володіє і використовує тезаурус хореографічного мистецтва, аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію хореографічно-педагогічної та мистецької діяльності.
	<i>Додати: ПРН 7.</i> Володіє сучасною хореографічною лексикою різних стилів, принципами побудови танцювальних творів, демонструє здатність створення танцювальних композицій.
	<i>Додати: ПРН 8.</i> Усвідомлює значущість мистецької спадщини, демонструє розуміння основних закономірностей і тенденцій розвитку світового хореографічного мистецтва та особливостей цього процесу в сучасних умовах, використовує гуманістичний потенціал танцювального мистецтва у формуванні національної свідомості, полікультурної компетентності, моральних принципів та ціннісних орієнтацій нового покоління громадян України.
	<i>Додати: ПРН 9.</i> Демонструє сформовану художньо-педагогічну, хореографічно-виконавську та композиційно-постановочну культуру в роботі з дітьми усіх вікових категорій та в різних формах професійної діяльності.

Таблиця 2.1

**Матриці відповідності предметних результатів навчання та компетентностей,
визначених Стандартом для
спеціальностей:**

Додати: 014.17 Середня освіта (Хореографія)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)								
	ПК-1	ПК-2	ПК-3	ПК-4	ПК-5	ПК-6	ПК-7	ПК-8	ПК-9
ПРН-1	+	+	+	+					
ПРН-2		+	+	+					
ПРН-3	+	+	+					+	
ПРН-4		+	+			+	+		+
ПРН-5	+	+	+	+					
ПРН-6	+		+	+	+		+		
ПРН-7		+	+			+	+		+
ПРН-8			+		+			+	
ПРН-9	+	+	+	+		+	+	+	+

Пропозиції Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Редакція проєкту Стандарту	Пропозиція змін	Обґрунтування / коментар
<i>Розділ III Загальна характеристика:</i> Професійна(і) кваліфікація(ї): Вчитель (назва предмету)³, викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)	Викласти в редакції: «Професійна(і) кваліфікація(ї): Вчитель (назва предмету)⁴ базової середньої освіти, викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)»	Ураховуючи Постанову КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1341 Про затвердження Національної рамки кваліфікацій (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 509 від 12.06.2019 № 519 від 25.06.2020), Національний класифікатор професій ДК 003:2010 (затверджений наказом Держспоживстандарту України №327 від 28.07.2010 р. зі змінами), наявну практику акредитації освітніх програм за предметною спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), зауваження та рекомендації ЕГ і ГЕР Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти доцільно звузити професійну кваліфікацію на базовий рівень ЗЗСО. Дискусійним є широкий спектр підготовки фахівців у сфері ЗЗСО, позашкільної, фахової передвищої та спеціалізованої освіти у СВО 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями). Крім того, звуження професійної кваліфікації має

³ Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології **Базової середньої освіти**, ~~викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі~~»

⁴ Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології **Базової середньої освіти**, ~~викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі~~»

		бути відображено у відповідних розділах: Опис предметної області – освітній процес у основній (базовій) середній освіті, а не заклади середньої освіти, Перелік ЗК, ФК, РН та ін.
<i>Розділ Працевлаштування випускників:</i> зклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти.	Викласти в редакції: «зклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти».	
<i>Розділ IV Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання:</i> Для здобуття освітнього рівня «бакалавр» можуть вступати особи, що здобули повну загальну середню освіту або освітній рівень «молодший бакалавр», що засвідчено свідоцтвом про повну загальну середню освіту або дипломом молодшого бакалавра. Для підтвердження своїх результатів навчання особи, що вступають на навчання за освітніми програмами певної спеціальності з підготовки бакалаврів, подають сертифікати Зовнішнього незалежного оцінювання з певних предметів.	Викласти в редакції: «Для здобуття освітнього рівня ступеня «бакалавр» можуть вступати особи, що здобули повну загальну середню освіту або освітній рівень ступінь «молодший бакалавр», що засвідчено свідоцтвом про повну загальну середню освіту або дипломом молодшого бакалавра. Для підтвердження своїх результатів навчання особи, що вступають на навчання за освітніми програмами певної спеціальності з підготовки бакалаврів, подають сертифікати Зовнішнього незалежного оцінювання з певних предметів. Прийом осіб, що вступають на навчання за освітніми програмами певної спеціальності	Унормування термінології відповідно чинного законодавства.

	з підготовки бакалаврів, здійснюється за результатами зовнішнього незалежного оцінювання з відповідних предметів та в порядку, визначеному законодавством».	
<i>Розділ V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти</i> Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 5% обсягу освітньої програми	Викласти в редакції: «Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 30 кредитів ЄКТС».	Розуміючи важливість практичної підготовки майбутніх учителів, враховуючи Концепцію розвитку педагогічної освіти, наявну практику акредитації освітніх програм за предметною спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), зауваження та рекомендації ЕГ і ГЕР Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти доцільно збільшити мінімальний обсяг практичної підготовки.
<i>Розділ V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти</i> якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути достатньою для формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей	Викласти в редакції: «якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то обсяг освітніх компонентів ЄКТС, що може бути співвіднесений з відповідними предметними спеціальностями, має бути приблизно однаковий».	Ураховуючи вимоги до міждисциплінарних освітніх програм, затверджених наказом МОН від 01.02.2021 р. №128 доцільно зазначити норму, яка регламентуватиме міждисциплінарність освітньої програми.
<i>Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)</i> –	Доповнити розділ: ФК10. Здатність до навчання впродовж життя та готовність до безперервного професійного розвитку	Розуміючи готовність до безперервного професійного розвитку як одну з ключових якостей педагогічного працівника, враховуючи вимоги часу та задля приведення у відповідність до Професійного стандарту вчителів ЗЗСО доповнити розділ даною компетентністю.

<i>Розділ X Перелік нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти</i> Всі нормативні документи	1. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 15.03.2023).	Доцільно в офіційних документах використовувати актуальний бібліографічний опис відповідно вимог ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»
ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю	ЗК 3 слід розділити на два пункти: значення державної мови має бути виокремлене. Пропозиція викласти в редакції: ЗК 3. Здатність розуміти значення української мови як державної в житті українського народу, готовність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, удосконалювати своє мовлення. ЗК 4. Здатність до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.	
ПК 4. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.	Пропозиція викласти в редакції: «ПК 4. Здатність розуміти роль української літератури в історії нації, характеризувати етапи її розвитку, видатні постаті і твори, тлумачити смисли художніх текстів, визначати особливості поезики твору і стилю письменника, репрезентативність щодо літературного напрямку, орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві»	Вважаємо формулювання ПК 4 (Українська мова і література») неповним.

014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)) -	Викласти в редакції: ПК 5. Здатність визначати комунікативну, пізнавальну, номінативну, емоційно-експресивну та інші функції мови, характеризувати мовні та мовленнєві одиниці у порівнянні з одиницями рідної мови; характеризувати літературні напрями та аналізувати художні твори зарубіжного письменства у зіставленні з відповідними/подібними явищами української літератури. Або: ПК 6. Здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; характеризувати літературні напрями та аналізувати художні твори зарубіжного письменства у зіставленні з відповідними/подібними явищами української літератури; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.	Вважаємо, що потрібно додати вимогу зіставляти твори та літературні напрями у зарубіжній літературі з відповідними/подібними явищами українського письменства (україноцентризм). Це положення можна додати або в ПК 5, або в ПК 6.
014.07 Середня освіта (Географія)	Викласти в редакції:	

ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства. ПК8. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.	ПК1. Здатність усвідомлювати сутність морально-ціннісних взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, орієнтації на її збереження для сталого розвитку людства. ПК8. Здатність реалізовувати краєзнавчий та екологічний підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю, формувати екологічні знання у сфері охорони навколишнього середовища та збереження довкілля.	
ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.	Викласти в редакції: ЗК 10: «Здатність до утвердження національних і гуманістичних ідеалів, демократичних цінностей і традицій України; цінування та повага різноманітності та мультикультурності» та ПК 8 «Здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих громадян України».	З метою формування компетентностей та програмних результатів навчання, спрямованих на національно-патріотичне виховання здобувачів вищої освіти пропонуємо наступне формулювання
014.01 Середня освіта (Українська мова і література) -	На нашу думку, доцільно додати до компетентностей предметних спеціальностей такі ПК: «Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту»; «Здатність критично осмислювати нові художні тенденції, використовувати фахові знання з літератури, уміння й навички в галузі порівняльного	

	літературознавства для аналізу літературного процесу»	
По тексту проєкту СВО	На нашу думку, словосполучення «заклад середньої освіти» доцільно замінити на «заклад загальної середньої освіти»	Унормування згідно з чинною нормативно-правовою базою.
<i>Компетентності та програмні результати навчання предметних спеціальностей (ПК)</i> -	Акцентувати увагу на детальнішій розробці фахових компетентностей та результатів навчання за предметною спеціальністю 014.15 Середня освіта (Природничі науки) з урахуванням її специфіки (не враховуючи географічної складової). За можливості, доповнити їх, ураховуючи компетентності проєкту «Стандарт вищої освіти України» першого (бакалаврського) рівня, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта» (за предметними спеціальностями) від 2017 року.	
<i>014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)</i> ПК1. Здатність до розуміння суті фізичних явищ і закономірностей перебігу процесів, що визначають властивості матеріалів і технічних систем, усвідомлення їх ролі у технологіях вироблення конструкційних матеріалів, їх обробки та конструювання.	Викласти в редакції: ПК1. Здатність до розуміння суті фізичних явищ і закономірностей перебігу процесів, що визначають властивості <i>ресурсів, матеріалів і технічних систем</i> , усвідомлення їх ролі у <i>технологіях вироблення різноманітних матеріалів</i> , їх обробки та конструювання.	
ПК2. Здатність застосовувати знання з природничих наук, основ техніки, технологій, економіки, екології, маркетингу, дизайну, креслення для організації трудового навчання та формування умінь і навичок з проєктної, конструкторської і виробничої діяльності учнів	ПК2. Здатність застосовувати знання з природничих наук, основ техніки, технологій, економіки, екології, маркетингу, дизайну, креслення для організації трудового навчання та формування умінь і навичок з проєктної, конструкторської і виробничої діяльності учнів <i>та застосування ними графічного та</i>	

	<i>вербального опису проекту, виготовлення проектно-конструкторської документації, внесення й оформлення коректив у зміст реалізацію.</i>	
ПК3. Здатність до засвоєння традиційних та інноваційних технологій і методів предметно-перетворювальної діяльності; загальних (методологічних, економічних, ергономічних, екологічних тощо) питань розвитку техніки та виробництва, будови й принципів дії технічних систем.	ПК3. Здатність до засвоєння традиційних та інноваційних технологій і методів предметно-перетворювальної діяльності; загальних (методологічних, економічних, ергономічних, екологічних тощо) питань розвитку <i>дизайну</i> техніки та виробництва, будови й принципів дії <i>технічних</i> систем.	
ПК4. Здатність до засвоєння технологій обробки матеріалів, способів вибору конструкційних матеріалів та складання технологічної послідовності виготовлення виробів.	ПК4. Здатність до засвоєння способів вибору <i>і технологій обробки матеріалів, а також складання технологічної послідовності виготовлення виробів.</i>	
ПРН8. Називає і описує суть технологій художньої обробки конструкційних матеріалів і виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва та їх дизайну, демонструє володіння відповідними способами та техніками	ПРН8. Називає і описує суть технологій художньої обробки конструкційних матеріалів і виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва та їх дизайну, демонструє володіння відповідними способами та техніками, <i>уміє організовувати творчу проектно-технологічну та предметно-перетворювальну діяльність на уроках трудового навчання.</i>	
<i>IV Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання</i> Для здобуття освітнього рівня «бакалавр» можуть вступати особи, що здобули повну загальну середню освіту або освітній рівень «молодший бакалавр», що засвідчено свідоцтвом	Зміст розділу <i>IV Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання, доповнити</i> Для здобуття освітнього рівня «бакалавр» можуть вступати особи, що здобули повну загальну середню освіту або освітній рівень «молодший бакалавр» <i>чи фаховий молодший</i>	

про повну загальну середню освіту або дипломом молодшого бакалавра.	<i>бакалавр</i> що засвідчено свідоцтвом про повну загальну середню освіту або дипломом молодшого бакалавра <i>чи фахового молодшого бакалавра</i> .	
<i>V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти</i> – заклад вищої освіти має право визнати та перерахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти в обсязі не більше ніж 60 кредитів ЄКТС.	<i>Абзац 4 розділу V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти</i> Викласти в редакції – заклад вищої освіти має право визнати та перерахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти в обсязі <i>60-120 кредитів ЄКТС</i>.	
<i>014.02 Середня освіта (Мова та література (із зазначенням мови))</i>	Пропонуємо уніфікувати у тексті проєкту СВО та наказу МОН від 17.09.2019 року №1201 назву спеціальності у такому формулюванні «014.02 Середня освіта (Мова та література)», де в дужках першим словом є назва іноземної мови, що вивчається.	

Пропозиції Шевченко Ольги Володимирівни, завідувача кафедри теорії і методики фізичного виховання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

Щодо обговорення проєкту стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 «Середня освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) пропозиції:

1. В ПК5 доповнити: здатність вести документацію, що забезпечує процес навчання з фізичної культури в закладах середньої освіти та фахової передвищої освіти. Так як фахова передвища освіта передбачена в професійній кваліфікації і у працевлаштуванні випускників.

2. Долучити компетенції для випускників, які необхідні для роботи в умовах НУШ.

3. В стандарті бажано чіткіше надати роз'яснення щодо іноземної мови. (Як з практикою).

Пропозиції Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

сторінка	положення	коментар
Пропозиції до Проєкту стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) (за предметними спеціалізаціями)		
15	ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	Чи не час відмовитися від прагнення формувати сталі «колективи» зі стабільним складом членів і перейти до виховання у молоді здатності легко включатися в різноманітні тимчасові навчальні, дослідницькі, проєктні команди і швидко адаптуватися до нового складу учасників? Доцільно додати перелік soft skills, необхідних учителю.
23	ПК 1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв	Уточнити, які мистецтва передбачається синтезувати.
23	ПК 2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва , інформаційних технологій, сучасного мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти.	1) «педагогіки мистецтва» – уточнити, якого саме мистецтва чи яких мистецтв. 2) У кваліфікації в дипломі (с. 12) зазначено: «Вчитель (назва предмету), викладач закладу фахової передвищої освіти». Доцільно додати до кваліфікації в дипломі «викладач закладу позашкільної освіти».

24	ПК 6. Здатність демонструвати у процесі колективного та індивідуального музикування музично-виконавські навички поєднання вокально-хорових, диригентських, інструментальних, інтерпретаційних , артистичних умінь, виконавської надійності.	Чи можуть інтерпретаційні вміння функціонувати автономно від виконавських? Чи можна інтерпретаційні вміння включати до цього переліку як однорідні члени речення? Прибрати інтерпретаційні вміння, тим більше, їх немає у ПРН 6.
35	ПРН 3. <i>Володіє і використовує мистецтвознавчий та музично-педагогічний тезаурус музичного мистецтва та мистецтва</i>	Пропозиція: <i>Володіє і використовує мистецтвознавчий та музично-педагогічний тезаурус</i> , аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію музично-педагогічної та мистецької діяльності.
36	ПРН 6. <i>Демонструє</i> навички поєднання музично-виконавських (вокально-хорових, диригентських, інструментальних) та артистичних умінь, виконавської надійності у процесі колективного та індивідуального музикування.	У ПК6 були ще інтерпретаційні вміння. Варто їх звідти прибрати.
51	Таблиця 2.1. Матриця відповідності предметних результатів навчання та компетентностей, визначених Стандартом	Матриця для спеціальності Музичне мистецтво не відповідає тексту стандарту за кількістю ПРН: у тексті їх 8, а в таблиці 10.
Оскільки в межах спеціальності 014 Середня освіта немає предметної спеціалізації «Мистецтво» (є 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), 014.11 Середня освіта (Образотворче мистецтво)), але в багатьох ЗЗСО викладається інтегрований курс мистецтва, доцільно переглянути формулювання ПК і ПРН, передбачивши можливість викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» вчителями музичного та образотворчого мистецтва.		
Зверніть увагу		
<i>сторінка</i>	<i>положення</i>	<i>коментар</i>
4	<i>Свєчнікова Олена Миколаївна, доктор хімічних наук, професор, завідувач кафедри хімії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди</i>	Померла, можливо поставити в рамки
7	<i>Смирнова Тетяна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди</i>	Вже не працює в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди
9	<i>Тучина Наталія Василівна, професор кафедри англійської філології Харківського національного</i>	Завідувач кафедри англійської філології

	педагогічного університету імені Г.С. Сковороди	
Пропозиції Тучиної Наталії Василівни - завідувача кафедри англійської філології		
14-15	Загальні компетентності (ЗК) ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю. ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі. ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів). ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.	Замінити на такі: Загальні компетентності (ЗК) ЗК1. Здатність реалізувати громадянські права й обов'язки, усвідомлювати та утверджувати цінності демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами в професійній діяльності та особистісній комунікації ЗК3. Здатність взаємодіяти на основі етичних принципів, толерантності, поваги до цінностей інших культур, зваженості і миролюбності ЗК4. Здатність до особистісного, соціального і професійного розвитку впродовж життя. ЗК5. Здатність до творчого пошуку, наукового осмислення освітнього процесу, використання інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань. ЗК6. Здатність ефективно вибудовувати роботу в команді, відчувати й розуміти контекст педагогічної ситуації, спілкуватися з оточенням, толерантно сприймати позицію іншої людини ЗК7. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу. ЗК8. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо . ЗК9. Здатність розуміти динаміку соціальних ситуацій та адаптуватись до нових умов життєдіяльності

	ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку. ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.	
15-16	Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК) ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету. ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності. ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів. ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення. ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання. ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження	Замінити на такі: Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК) ФК 1. Здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до нормативних правових документів у сфері загальної середньої освіти і норм професійної етики. ФК 2. Здатність застосовувати в професійній діяльності систему наукових і методичних знань, умінь із предметної галузі. ФК 3. Здатність формувати ключові та предметні компетентності у здобувачів загальної середньої освіти та реалізовувати наскрізні змістові лінії засобами предметної галузі. ФК 4. Здатність здійснювати диференційоване навчання, зорієнтоване на особисті потреби та здібності здобувачів освіти і їхній розвиток в освітній діяльності. ФК 5. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі з предметної галузі. ФК 6. Здатність вибудовувати освітній процес у відповідності до освітніх потреб і можливостей здобувачів загальної середньої освіти. ФК 7. Здатність знаходити ефективні шляхи до мотивації здобувачів загальної середньої освіти до навчання і саморозвитку. ФК 8. Здатність здійснювати професійну діяльність, ураховуючи

	ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них. ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу. ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства. ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.	різноманітні освітні потреби учнів та специфіку інклюзивного навчання. ФК 9. Здатність до використання здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі. ФК. 10. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.
<i>Зав. кафедри математики, проф. Жерновникова О.В. запропонувала внести такі пропозиції до проєкту Стандарту вищої освіти України перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка за предметною спеціальністю 014.04 Середня освіта (математика)</i>		
18	ПК6. Здатність розв'язувати задачі шкільного курсу математики базової середньої школи різного рівня складності і пояснювати їх розв'язання учням.	Формулювання «базової середньої школи» замінити на «базової середньої освіти».
28	ПРН2. Демонструє знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовує методи алгебри, математичного аналізу, аналітичної та диференціальної геометрії, топології, функціонального аналізу й теорії диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей і математичної статистики, теорії функцій комплексної змінної для досягнення інших результатів освітньої програми.	В ПРН2 «методи алгебри, математичного аналізу, аналітичної ...» замінити на «методи розв'язання завдань із алгебри, математичного аналізу, аналітичної ...».
28	ПРН7. Демонструє навички розв'язувати типові задачі	У ПРН7 «Демонструє навички розв'язувати типові задачі

	математичного аналізу, алгебри, диференціальних та інтегральних рівнянь, оптимізації за допомогою чисельних методів.	математичного аналізу, алгебри, диференціальних та інтегральних рівнянь, оптимізації за допомогою чисельних методів», вважаємо, що не слід конкретизувати компоненти фундаментальної математики.
18	ПК8. Здатність до застосування ефективних педагогічних методик й освітніх технологій для забезпечення та оцінки якості навчання математики у закладах середньої освіти, до формування в учнів ключових і предметних компетентностей з математики.	В ПК8 «формування в учнів ключових і предметних компетентностей з математики» замінити на «формування в учнів ключових і предметних компетентностей на уроках математики».
29	ПРН12. Генерує в учнів розуміння основ математичного моделювання, готовність до застосування моделювання для розв'язування задач, формування математичних компетентностей учнів.	В ПРН12 зазначено про «математичні компетентності учнів», але формується «математична компетентність учнів».
ПРН та ПК не повною мірою висвітлюють специфіку підготовки вчителя математики, скоріше за все – ПРН та ПК більшою мірою належать до підготовки математика.		
Пропозиції проєктної групи ОП «Історія в закладах освіти» спеціальності 014. 03 Середня освіта (історія) бакалаврського рівня		
1.Повтори у формулюванні окремих Фахових і Предметних компетентностей, що вимагають пояснення чи уточнення їх змісту, а саме:		
15	ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.	ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.
17	ПК 7. Знання наукових основ методики навчання історії, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій.	ПК 7. Знання наукових основ методики навчання історії, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій. (збіжності виділені курсивом)
16	ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.	ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей

18	ПК 10. Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.	ПК 10. <i>Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.</i>
17	ПК 8. Знання змісту та завдань організації допрофільної підготовки учнів.	Викликає запитання ПК 8. «Знання змісту та завдань організації допрофільної підготовки учнів». Зазначені в Проекті кваліфікація «Вчитель (історія), викладач закладу фахової передвищої освіти, а також працевлаштування випускників «заклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти» вимагають від здобувача знання завдань і особливостей не тільки допрофільної, а саме профільної освіти, що на наш погляд, вимагає розширення даної ПК.
З 1 січня 2023 р. в Україні вступив у силу «Закон про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної і громадянської ідентичності». За Ст. 15 п.2, п.п. 1. «До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності належить: 1. включення до стандартів освіти та типових освітніх програм питань утвердження української національної та громадянської ідентичності». Ст 18. Названого Закону перелічує «Повноваження суб'єктів освітньої діяльності у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». Вважаємо за необхідне додати до переліку ПК перелічені завдання, що стоять перед учителями і викладачами історії у сфері утвердження національної громадянської ідентичності, які не знайшли свого відображення в переліку ФК і ПК спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія).		

Пропозиції Кокоріної Людмили Володимирівни, завідувача кафедри педагогіки та методики викладання Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Пропозиції щодо Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня ВО спеціальності 014 Середня освіта

IV Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання	
Для здобуття освітнього рівня «бакалавр» можуть вступати особи, що здобули повну загальну середню освіту або освітній рівень «молодший бакалавр», що засвідчено свідоцтвом про повну загальну середню освіту або дипломом молодшого бакалавра.	Для здобуття освітнього рівня «бакалавр» можуть вступати особи, що здобули повну загальну середню освіту або освітній рівень «молодший бакалавр» (<i>освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст»</i>), що засвідчено свідоцтвом про повну загальну середню освіту або дипломом молодшого бакалавра (<i>молодшого спеціаліста</i>).
Для підтвердження своїх результатів навчання особи, що вступають на навчання за освітніми програмами певної спеціальності з підготовки бакалаврів, подають сертифікати Зовнішнього незалежного оцінювання з певних предметів.	Для підтвердження <i>набутих</i> результатів навчання особи, що вступають на навчання за освітніми програмами певної спеціальності з підготовки бакалаврів, подають сертифікати Зовнішнього незалежного оцінювання або <i>Національного мультипредметного тесту з визначених Умовами вступу предметів</i>
V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти	
–на основі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС. Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених даним Стандартом. Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 5% обсягу освітньої програми;	
– якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути достатньою для формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей;	– якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути достатньою (можливо, варто визначити конкретний відсоток від загального обсягу ОП) для формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей, <i>а сумарний мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 10% обсягу освітньої програми;</i>

–заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою підготовки молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») не більше ніж 120 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) зі спеціальностей галузі знань 01 Освіта/Педагогіка та спеціальностей, що відповідають освітній програмі;	
–заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти в обсязі не більше ніж 60 кредитів ЄКТС.	
VI Перелік обов’язкових компетентностей випускника	
<i>Інтегральна компетентність</i> Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.	<i>Інтегральна компетентність</i> Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.	
ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.	
ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.	
ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.	
ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти	

відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).	
ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.	
ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	
ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.	
ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.	
ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.	
Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)	
ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.	
ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.	ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні <i>та предметні компетентності</i> .
ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.	

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.	
ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.	
ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	
ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.	
ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.	
ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.	
Компетентності предметних спеціальностей (ПК)	
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	
ПК 1. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.	
ПК 2. Здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.	
ПК 3. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і	

діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти у процесі говоріння й підготовки творчих робіт. ПК 4. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві. ПК 5. Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання та діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури, ураховуючи передовий український й міжнародний досвід. ПК 6 Здатність володіти законами аналізу лінгвістичних одиниць, розуміти ієрархічний взаємозв'язок між ними. ПК 7. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти.	
014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)) ПК 1. Здатність застосовувати досягнення сучасної методичної і філологічної наук, освітніх концепцій у процесі навчання іноземної мови і зарубіжної літератури в закладі середньої освіти.	ПК 1. Здатність застосовувати досягнення сучасної методичної і філологічної наук, освітніх концепцій у процесі навчання іноземної мови і зарубіжної літератури в закладі <i>загальної</i> середньої освіти.
ПК 2. Здатність проектувати педагогічну діяльність, володіти професійно-методичною компетентністю для планування і проведення занять з іноземної мови та зарубіжної літератури.	
ПК 3. Здатність використовувати ефективні шляхи формування мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетентностей школярів у процесі навчання іноземної мови.	
ПК 4. Здатність застосовувати практичні навички моделювання, конструювання освітнього процесу і змісту іншомовної підготовки	ПК 4. Здатність <i>моделювати, конструювати</i> освітній процес і зміст іншомовної підготовки для проведення навчальних занять та

для проведення навчальних занять та позакласних заходів з іноземної мови та зарубіжної літератури у середніх навчальних закладах, в тому числі за умов дистанційного та змішаного навчання.	позакласних заходів з іноземної мови та зарубіжної літератури у <i>закладах загальної середньої освіти</i> , в тому числі за умов дистанційного та змішаного навчання.
ПК 5. Здатність визначати комунікативну, пізнавальну, номінативну, емоційно-експресивну та інші функції мови, характеризувати мовні та мовленнєві одиниці у порівнянні з одиницями рідної мови.	
ПК 6. Здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.	
ПК 7. Здатність дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усній та писемній професійній та міжособистісній комунікації з урахуванням комунікативної ситуації та комунікативного завдання відповідно до етичних і моральних норм поведінки, прийнятих в іншомовному середовищі.	
014.03 Середня освіта (Історія) ПК 1. Знання та розуміння змісту й методології фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін. ПК 2. Знання сучасних досліджень в галузі історії. ПК 3. Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу. ПК 4. Здатність інтегрувати набуті знання соціальних та гуманітарних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь. ПК 5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот. ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз джерел інформації та використовувати їх у професійній діяльності.	

ПК 7. Знання наукових основ методики навчання історії, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій. ПК 8. Знання змісту та завдань організації до профільної підготовки учнів. ПК 9. Знання нових підходів до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції. ПК 10. Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.	
014.04 Середня освіта (Математика) ПК1. Здатність формулювати проблеми математично та в символній формі з метою спрощення їхнього аналізу й розв'язання. ПК2. Здатність подавати математичні міркування та висновки з них у формі, придатній для цільової аудиторії, а також аналізувати та обговорювати математичні міркування інших осіб, залучених до розв'язання тієї самої задачі. ПК3. Здатність здійснювати міркування та виокремлювати ланцюжки міркувань у математичних доведеннях на базі аксіоматичного підходу, а також розташовувати їх у логічну послідовність, у тому числі відрізняти основні ідеї від деталей і технічних викладок; здатність конструювати формальні доведення з аксіом та постулатів і відрізняти правдоподібні аргументи від формально бездоганних. ПК4. Здатність до кількісного мислення, розробки і дослідження математичних моделей явищ, процесів та систем, використання обчислювальних інструментів для чисельних і символічних розрахунків; здатність застосовувати спеціалізовані мови програмування та пакети прикладних програм. ПК5. Здатність до аналізу математичних структур, у тому числі до оцінювання обґрунтованості й ефективності використовуваних математичних підходів. ПК6. Здатність розв'язувати задачі шкільного курсу математики базової середньої школи різного рівня складності і пояснювати їх розв'язання учням.	

ПК 7. Здатність діяти за заданими базовими математичними алгоритмами, здійснювати їх вибір і застосування; набувати поглиблені когнітивні та практичні уміння і навички необхідні для конструювання алгоритмів, описання способів розв’язання математичних задач у вигляді алгоритмічного припису. ПК8. Здатність до застосування ефективних педагогічних методик й освітніх технологій для забезпечення та оцінки якості навчання математики у закладах середньої освіти, до формування в учнів ключових і предметних компетентностей з математики.	
014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини.) ПК 1. Здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення і теорії біології науки для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів ПК.2. Здатність розуміти і пояснювати будову, функції, життєдіяльність, розмноження, класифікацію, походження, екологію, поширення, використання, охорону живих організмів і систем усіх рівнів організації. ПК 3. Здатність розкривати сутність біологічних явищ, процесів і технологій, розв’язувати біологічні задачі. ПК 4. Здатність організовувати і здійснювати дослідницьку діяльність в лабораторних і польових умовах, інтерпретувати її результати; користуватися обладнанням, препаратами, виготовляти біологічні препарати та формувати колекції і гербарії. ПК 5. Здатність формувати знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення та відновлення здоров’я людини. ПК 6. Здатність здійснювати позакласну та позашкільну роботу з біологічних проблем і досліджень, формування, збереження екологічно здорового середовища і зміцнення здоров’я.	
014.06 Середня освіта (Хімія) ПК 1. Здатність користуватися символікою і сучасною термінологією хімічних наук.	

ПК 2. Здатність розкривати загальну структуру хімічних наук на підставі взаємозв'язку основних учень про будову речовини, про періодичну зміну властивостей хімічних елементів та їх сполук, про спрямованість (хімічна термодинаміка), швидкість (хімічна кінетика) хімічних процесів та їхні механізми. ПК 3. Здатність характеризувати досягнення хімічної технології та сучасний стан хімічної промисловості, їхню роль у суспільстві. ПК 4. Здатність застосовувати основні методи дослідження для встановлення складу, будови й властивостей речовин, інтерпретувати результати досліджень. ПК 5. Здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони хімії, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в базовій середній школі. ПК 6. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання хімії, спрямованих на розвиток здібностей учнів на основі психолого-педагогічної характеристики класу. ПК 7. Здатність безпечного поводження з хімічними речовинами з урахуванням їхніх хімічних властивостей. ПК 8. Здатність розв'язувати розрахункові та експериментальні задачі шкільного курсу хімії базової середньої школи різного рівня складності і пояснювати їх розв'язання учням.	
014.07 Середня освіта (Географія) ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства. ПК2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).	

ПК3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України. ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах. ПК5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей. ПК6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та регіону. ПК 7. Здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в школі. ПК8. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.	
014.08 Середня освіта (Фізика) ПК1. Здатність використовувати комплекс наукових знань з фізики та астрономії у поєднанні із необхідним математичним апаратом для пояснення явищ природи, розуміння сучасної природничо-наукової картини світу. ПК2. Здатність організовувати та здійснювати дослідницьку діяльність та формулювати доказові висновки на основі отриманої інформації. ПК3. Здатність виокремлювати істотні ознаки основних одиниць навчального змісту курсу фізики: фізичного явища, величини, закону, фізичної теорії, фундаментального фізичного експерименту, фізичного приладу, технічного пристрою та моделі; обґрунтовано	

обирати та застосовувати методи й засоби навчання, відповідний дидактичний матеріал для їх пояснення. ПК4. Здатність здійснювати усі види фізичного експерименту, у тому числі і навчального, відповідно до методики і техніки проведення. ПК5. Здатність розв'язувати задачі з фізики й астрономії та навчати учнів їх розв'язуванню	
014.09 Середня освіта (Інформатика) ПК1. Здатність використовувати знання наукових фактів, концепцій, теорій, принципів і методів сучасної інформатики у практиці навчання інформатики. ПК2. Володіння методами інформаційного моделювання; здатність реалізовувати інформаційну модель засобами інформаційно-комунікаційних технологій; проводити комп'ютерний експеримент, інтерпретувати, аналізувати та узагальнювати його результати. ПК3. Здатність до використання сучасних методів розробки та дослідження алгоритмів розв'язування задач у моделюванні об'єктів і процесів та реалізації цих алгоритмів сучасними мовами програмування. ПК4. Здатність використовувати програмні засоби загального та спеціального призначення для розв'язання прикладних задач з інформатики. ПК5. Володіння технологіями налагодження, обслуговування та експлуатації комп'ютерної мережі; здатність реалізовувати комплекс заходів, спрямованих на забезпечення захищеності інформації, здатність формувати вміння безпечної роботи школярів у комп'ютерній мережі. ПК6. Здатність розв'язувати задачі шкільного курсу інформатики різного рівня складності, аналізувати та оцінювати ефективність розв'язку та формувати відповідні вміння в учнів. ПК7. Здатність добирати та використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі та в позакласній	

роботі, аналізувати й оцінювати доцільність й ефективність їх застосування. ПК8. Здатність до цифрового подання та обробки текстової, числової, графічної, звукової та відеоінформації. ПК9. Здатність до створення концептуальної, логічної та фізичної моделей проектування систем керування базами даних.	
014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) ПК1. Здатність до розуміння суті фізичних явищ і закономірностей перебігу процесів, що визначають властивості матеріалів і технічних систем, усвідомлення їх ролі у технологіях вироблення конструкційних матеріалів, їх обробки та конструювання. ПК2. Здатність застосовувати знання з природничих наук, основ техніки, технологій, економіки, екології, маркетингу, дизайну, креслення для організації трудового навчання та формування умінь і навичок з проектної, конструкторської і виробничої діяльності учнів. ПК3. Здатність до засвоєння традиційних та інноваційних технологій і методів предметно-перетворювальної діяльності; загальних (методологічних, економічних, ергономічних, екологічних тощо) питань розвитку техніки та виробництва, будови й принципів дії технічних систем. ПК4. Здатність до засвоєння технологій обробки матеріалів, способів вибору конструкційних матеріалів та складання технологічної послідовності виготовлення виробів. ПК5. Здатність до організації та керування процесами творчої предметно-перетворювальної діяльності учнів у закладах базової середньої та позашкільної освіти, її об'єктивного оцінювання на основі визначених критеріїв, аналізу матеріалів портфоліо та презентації результатів. ПК6. Здатність до аналізу традицій та сучасних тенденцій декоративно-ужиткового мистецтва, ідентифікації та порівняння ознак різних його видів за етнографічними регіонами України, навчання технікам декоративно-ужиткового мистецтва.	

ПК7. Здатність організовувати контроль за дотриманням технологічної дисципліни та правил безпечної експлуатації інструментів і технологічного обладнання, вимог з охорони праці та техніки безпеки на робочому місці, протипожежної безпеки і захисту довкілля.	
014.11 Середня освіта (Фізична культура) ПК1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури. ПК2. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу з фізичного виховання. ПК3. Здатність використовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для формування грамотності у фізичній культурі, здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, фізичних (рухових) якостей різних вікових груп і самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку людини. ПК4. Здатність аналізувати, систематизовувати та оцінювати педагогічний досвід, розробляти методики та технології для розвитку рухових умінь і навичок та фізичних (рухових) якостей на основі розуміння і застосування положень фізіології, морфології, біохімії, біомеханіки, здійснювати профілактику травматизму. ПК5. Здатність вести документацію, що забезпечує процес навчання з фізичної культури в закладах середньої освіти. ПК6. Здатність оволодівати базовими і новими видами фізкультурної діяльності, здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, зокрема за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку.	

ПК7. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації. ПК8. Здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, комунікативність.	
014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) ПК1. Здатність глибоко розуміти класичні та новітні мистецтвознавчі поняття і на їх основі розробляти концептуальні засади образотворення. ПК2. Здатність застосовувати знання термінології традиційних та цифрових видів образотворчого мистецтва в освітній, науковій і художньо-творчій діяльності. ПК3. Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності. ПК4. Здатність характеризувати історичні віхи еволюції образотворчого мистецтва й адекватно оцінювати наявні артефакти за об'єктивними критеріями їх художності. ПК5. Здатність добирати ефективні для художньо-творчого розвитку учнів форми, методи, засоби і технології студіювання образотворчого мистецтва. ПК6. Здатність до організації, управління і моніторингу якості художньо-творчих та мистецько-освітніх проєктів. ПК7. Здатність застосовувати сучасні дослідницькі методи в образотворчій та художньо-педагогічній діяльності. ПК8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.	

ПК9. Здатність створювати безпечні умови діяльності суб'єктів художньо-педагогічного процесу в мистецько-освітньому середовищі. ПК10. Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчально-творчих практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.	
014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) ПК 1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі; ПК 2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва, інформаційних технологій, сучасного мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти. ПК 3. Здатність до використання національних та світових освітніх парадигм творчого розвитку особистості засобами мистецтва, культуровідповідних концепцій, принципів, технологій, методів, форм проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу “Мистецтво”, керівництва музично-естетичним розвитком та дозволяям школярів на засадах діалогової взаємодії; володіння сучасними діагностичними методиками оцінювання динаміки навчальної успішності учня та програмним інструментарієм дистанційної музичної освіти. ПК 4. Здатність до творчого проєктування, змістовного наповнення та оформлення позакласних та позашкільних музично-виховних та мистецьких заходів (лекції-концерти, концерти, музично-літературні вітальні, мистецькі конкурси, музичні квести, інші форми учнівської музичної та мистецької творчості); ПК 5. Здатність транслювати емоційно-ціннісне ставлення до національного і світового музичного та інших видів мистецтва через	

художньо-педагогічну та музично-виконавську інтерпретацію творів мистецтва; ПК 6. Здатність демонструвати у процесі колективного та індивідуального музикування музично-виконавські навички поєднання вокально-хорових, диригентських, інструментальних, інтерпретаційних, артистичних умінь, виконавської надійності. ПК 7. Здатність бути творчою та креативною особистістю, прагнути до постійного та систематичного вдосконалення власної професійної музично-педагогічної та виконавської майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у сфері педагогіки мистецтва. ПК 8. Здатність впроваджувати здоров'язбережувальні технології розвитку особистості засобами мистецтва та працювати з учнями з особливими освітніми потребами.	
VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання	
<i>Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей</i> РН1. <i>Відтворює</i> основні концепції та принципи педагогіки і психології; <i>враховує</i> в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i> РН1. <i>Відтворювати</i> основні концепції та принципи педагогіки і психології; <i>враховувати</i> в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
РН2. <i>Демонструє</i> вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.	РН2. <i>Уміти</i> навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.
РН3. <i>Називає і аналізує</i> методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; <i>класифікує</i> форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.	РН3. <i>Визначати й аналізувати</i> методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; <i>класифікувати</i> форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.
РН4. <i>Здійснює</i> добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично <i>оцінює</i> результати їх навчання та ефективність уроку.	РН4. <i>Здійснювати</i> добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично <i>оцінювати</i> результати їх навчання та ефективність уроку.
РН5. <i>Вибирає</i> відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; <i>аналізує</i> динаміку особистісного розвитку	РН5. <i>Вибирати</i> відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; <i>аналізувати</i> динаміку особистісного

учнів, <i>визначає</i> ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	розвитку учнів, <i>визначати</i> ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.
РН6. <i>Називає і пояснює</i> принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.	РН6. <i>Називати і пояснювати</i> принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.
РН7. <i>Демонструє</i> знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), <i>оперує</i> базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.	РН7. <i>Демонструвати</i> знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), <i>оперувати</i> базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.
РН8. <i>Генерує</i> обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.	РН8. <i>Генерувати</i> обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.
РН9. <i>Застосовує</i> сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.	РН9. <i>Застосовувати</i> сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності; <i>використовувати</i> їх для пошуку наукової інформації для професійної самоосвіти.
РН10. <i>Демонструє</i> володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.	перенесено в РН 9
РН11. <i>Виявляє</i> навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, <i>пояснює</i> необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.	РН10. <i>Виявляти</i> навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, <i>пояснювати</i> необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.
РН12. <i>Аналізує</i> власну педагогічну діяльність та її результати, <i>здійснює</i> об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.	РН11. <i>Аналізувати</i> власну педагогічну діяльність та її результати, <i>здійснювати</i> об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.
РН13. <i>Демонструє</i> знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, <i>обґрунтовує</i> необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та	РН12. <i>Демонструвати</i> знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, <i>обґрунтовувати</i> необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та

прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.	прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.
	РН 13. <i>Збирати й аналізувати</i> вітчизняний і закордонний навчальний досвід, власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність і <i>вибудовувати</i> стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення
Програмні результати навчання для предметних спеціальностей (ПРН)	
014.01 Середня освіта (Українська мова і література) ПРН 1. <i>Знає</i> сучасні філологічні засади навчання української мови та літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні. ПРН 2. <i>Пояснює</i> особливості розвитку української мови та літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; <i>порівнює</i> мовні й літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності. ПРН 3. <i>Володіє</i> комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти). ПРН 4. <i>Володіє</i> навичками аудіювання й створення текстів різних стилів і жанрів та застосовує ці вміння в процесі формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти. ПРН 5. <i>Застосовує</i> різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

ПРН 6. Використовує гуманістичний потенціал української мови та літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України. ПРН 7. Володіє особистісно орієнтованим, діяльнісним, компетентнісним та іншими сучасними підходами до викладання української мови та літератури, застосовує український та міжнародний досвід навчання здобувачів освіти. ПРН 8. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури; <i>уміє</i> здійснювати педагогічний супровід. ПРН 9. Використовує закони аналізу лінгвістичних одиниць для моделювання подібних у стандартних і нестандартних мовленнєвих ситуаціях, застосовує різні види аналізу мовних одиниць, визначає їх місце в тексті й мовленні, <i>розуміє</i> взаємозв'язок та ієрархію таких одиниць. ПРН 10. Має критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань, знає мовно-літературний контекст та реалізує його в освітньому процесі.	
014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>
ПРН 1. Застосовує на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні основи навчання іноземної мови і зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів.	ПРН 1. Застосовувати на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні основи навчання іноземної мови і зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів.
ПРН 2. Вміє складати конспекти уроків різних типів, у тому числі для проведення у дистанційному режимі.	ПРН 2. Вміти складати конспекти уроків різних типів, у тому числі для проведення у дистанційному режимі.
ПРН 3. Обирає педагогічні технології, методи і прийоми навчання, а також методи тестування відповідно до цілей і завдань навчання і контролю з урахуванням конкретного педагогічного контексту.	ПРН 3. Обирати педагогічні технології, методи і прийоми навчання та контролю відповідно до цілей і завдань навчання з урахуванням конкретного педагогічного контексту.
ПРН 4. Оцінює ефективність навчальних матеріалів та вміє адаптувати їх до конкретного освітнянського контексту.	ПРН 4. Оцінювати ефективність навчальних матеріалів та <i>вміти</i> адаптувати їх до конкретного освітнього контексту.
ПРН 5. Уміє здійснювати міжкультурну комунікацію і долати міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей,	ПРН 5. Уміти здійснювати міжкультурну комунікацію і долати міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей,

властивих культурам країн мов, що вивчаються, а також знання світоглядних засад, ментальних особливостей та онтологічних характеристик української культури.	властивих культурам країн мов, що вивчаються, а також знання світоглядних засад, ментальних особливостей та онтологічних характеристик української культури.
ПРН 6. <i>Характеризує</i> тенденції, етапи і особливості літературного процесу країн у різні епохи, визначає світоглядно-естетичну специфіку літературних течій і напрямів; <i>аналізує</i> твір за його ознаками і в контексті епохи, <i>називає</i> жанрові особливості твору, оперуючи термінологією.	ПРН 6. <i>Характеризувати</i> тенденції, етапи і особливості літературного процесу країн у різні епохи, <i>визначати</i> світоглядно-естетичну специфіку літературних течій і напрямів; <i>аналізувати</i> твір за його ознаками і в контексті епохи, <i>називати</i> жанрові особливості твору, оперуючи термінологією.
ПРН 7. <i>Демонструє</i> володіння іншомовною комунікативною компетентністю відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в усіх видах усного і писемного спілкування.	ПРН 7. <i>Володіти</i> іншомовною комунікативною компетентністю відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в усіх видах усного і писемного спілкування.
ПРН 8. <i>Доводить</i> конкретними прикладами зв'язок між розділами мовознавства і одиницями різних рівнів системи мови, <i>пояснює</i> мовний і мовленнєвий матеріал, <i>вміє</i> сам і <i>навчає</i> учнів користуватися словниками різних типів.	ПРН 8. <i>Застосовувати</i> аналіз мовних одиниць, пояснення їхньої взаємодії та характеристики мовних явищ і процесів у навчанні іноземній мові та зарубіжній літературі в закладах загальної середньої освіти.
ПРН 9. <i>Аналізує, коментує, реферує і перекладає</i> тексти різних стилів і тематики, демонструючи лексичну, граматичну і стилістичну компетентності.	ПРН 9. <i>Аналізувати, коментувати, реферувати і перекладати</i> тексти різних стилів і тематики, демонструючи лексичну, граматичну і стилістичну компетентності.
ПРН 10. <i>Уміє</i> критично опрацьовувати джерела і здійснювати самостійний науковий пошук, у тому числі і з використанням емпіричних методів.	ПРН 10. <i>Уміти</i> критично опрацьовувати джерела і здійснювати самостійний науковий пошук, у тому числі і з використанням емпіричних методів.
ПРН 11. <i>Демонструє</i> здатність критично оцінювати вітчизняний і закордонний навчальний досвід, власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність і вибудовувати стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.	перенесено в РН 13
014.03 Середня освіта (Історія) ПРН 1. <i>Демонструє</i> знання змісту фундаментальних і спеціальних галузей історичної науки та спеціальних історичних дисциплін, <i>пояснює</i> і <i>характеризує</i> історичні процеси і події у їх порівнянні та взаємозв'язку. ПРН 2. <i>Знає</i> і <i>аналізує</i> сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та <i>імплементує</i> знання у навчальну і практичну діяльність.	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

ПРН 3.<i>Орієнтується в історичному часі, застосовуючи періодизацію, характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперує спеціальною термінологією.</i> ПРН 4.<i>Демонструє інтегроване мислення, пояснює цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки.</i> ПРН 5.<i>Використовує красноразову складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; розуміє й популяризує історико-культурну спадщину України та світу.</i> ПРН 6.<i>Працює з джерелами інформації, інтегрує їх у зміст навчання історії, представляє та обговорює відображені в них факти, явища, події, визначає власну позицію щодо суперечливих питань.</i> ПРН 7.<i>Знає зміст шкільних курсів історії, проектує і здійснює навчальний процес, обирає оптимальні компетентнісно орієнтовані методики навчання історії, уміє оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.</i> ПРН 8.<i>Володіє здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.</i> ПРН 9.<i>Цінує різноманіття та мультикультурність; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керується в педагогічній діяльності принципами толерантності, діалогу й співробітництва</i> ПРН 10.<i>Усвідомлює цілі, мотиви власної педагогічної діяльності, стійко прагне до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.</i>	
014.04 Середня освіта (Математика) ПРН1.<i>Пояснює основні етапи історичного розвитку математичних знань і парадигм, описує сучасні тенденції в математиці.</i> ПРН2.<i>Демонструє знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовує методи алгебри, математичного аналізу, аналітичної та диференціальної геометрії, топології, функціонального аналізу й теорії диференціальних рівнянь, теорії</i>	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

ймовірностей і математичної статистики, теорії функцій комплексної змінної для досягнення інших результатів освітньої програми.

ПРН3. *Називає* принципи *modusponens* (правило виведення логічних висловлювань) та *modus tollens* (доведення від супротивного) і *використовує* умови, формулювання, висновки, доведення та наслідки математичних тверджень.

ПРН4. *Демонструє навички* розв'язувати конкретні математичні задачі, які сформульовано у формалізованому вигляді; *виконує* базові перетворення для специфічних ситуацій, *застосовує* навички управління інформацією і комп'ютерних засобів статистичного аналізу даних.

ПРН5. *Використовує* спеціалізовані програмні засоби комп'ютерної та прикладної математики і інтернет-ресурси.

ПРН6. *Називає і описує* суть методів математичного моделювання природничих та/або соціальних процесів.

ПРН7. *Демонструє навички* розв'язувати типові задачі математичного аналізу, алгебри, диференціальних та інтегральних рівнянь, оптимізації за допомогою чисельних методів..

ПРН8. *Називає, класифікує і аналізує* задачі шкільного курсу математики різних рівнів складності, *демонструє* здатність їх розв'язувати.

ПРН9. *Знаходить* потрібну науково-технічну інформацію у спеціальній науковій і методичній літературі, базах даних та інших джерелах інформації, зокрема іноземною мовою.

ПРН10. *Вибирає* математичні методи розв'язування задач, *враховує* умови виконання математичних тверджень, *коректно проектує* умови та твердження на нові класи об'єктів, *аналізує і упорядковує* відповідності між поставленою задачею й відомими моделями.

ПРН11. *Показує здатність* формувати ціннісний аспект математичного знання, координувати його емоційне сприйняття учнями, розробляти і пропонувати різні форми та види виховання позитивного ставлення до математики та мотивації учнів до засвоєння її основ та методів.

ПРН12. Генерує в учнів розуміння основ математичного моделювання, готовність до застосування моделювання для розв'язування задач, формування математичних компетентностей учнів.	
014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини.) ПРН 1. Знає і використовує біологічну термінологію і номенклатуру, розуміє основні концепції, теорії, закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей. ПРН 2. Знає і пояснює будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів, сучасну систему живих організмів, роль живих організмів та біологічних систем різного рівня у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення. ПРН 3. Знає і описує будову й функції організму людини, основи здорового способу життя, розвитку і збереження фізичного, психічного, соціального та ментального здоров'я та мотивує учнів до збереження здоров'я. ПРН 4. Володіє методами розв'язування біологічних задач. ПРН 5. Проводить і організовує експериментальні польові та лабораторні дослідження та інтерпретує їх результати, демонструє вміння виготовляти біологічні препарати, колекції, гербарні зразки та іншу наочність. ПРН 6. Добирає та ілюструє міжпредметні зв'язки курсу біології в загальноосвітніх та інших навчальних закладах системи загальної середньої освіти з метою формування в учнів природничо-наукової та здоров'язбережувальної компетентності. ПРН 7. Демонструє володіння основами наукових досліджень та організацією навчально-дослідницької, позакласної та позашкільної діяльності учнів.	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>
014.06 Середня освіта (Хімія) ПРН1. Знає хімічну термінологію і сучасну номенклатуру.	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

ПРН2.*Знає та розуміє* основні концепції, теорії та загальну структуру хімічних наук.

ПРН3.*Знає* вчення про періодичну зміну властивостей хімічних елементів та їхніх сполук, про будову речовини та розуміє взаємозв'язок між ними.

ПРН4.*Знає* головні типи хімічних реакцій та їхні основні характеристики, а також провідні термодинамічні та кінетичні закономірності й умови проходження хімічних реакцій.

ПРН5.*Знає* класифікацію, будову, властивості, способи одержання неорганічних і органічних речовин, розуміє генетичні зв'язки між ними.

ПРН6.*Знає* будову та властивості високомолекулярних сполук, зокрема біополімерів.

ПРН7.*Знає* методи хімічного та фізико-хімічного аналізу, синтезу хімічних речовин, зокрема лабораторні та промислові способи одержання важливих хімічних сполук.

ПРН8.*Знає, розуміє і демонструє здатність* реалізовувати сучасні методики навчання хімії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.

ПРН9.*Володіє* різними методами розв'язання розрахункових і експериментальних задач з хімії та методикою навчання їх школярів; *здатний* виконувати хімічний експеримент як засіб навчання.

ПРН10.*Добирає* міжпредметні зв'язки курсів хімії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство».

ПРН11.*Уміє* застосовувати знання сучасних теоретичних основ хімії для пояснення будови, властивостей і класифікації неорганічних і органічних речовин, періодичної зміни властивостей хімічних елементів та їхніх сполук, утворення хімічного зв'язку, направленості (хімічна термодинаміка) та швидкості (хімічна кінетика) хімічних процесів.

ПРН12. Уміє аналізувати склад, будову речовин і характеризувати їхні фізичні та хімічні властивості в єдності якісної та кількісної сторін. ПРН13. Уміє переносити систему наукових хімічних знань у площину навчального предмета хімії, чітко і логічно розкривати основні теорії та закони хімії.	
014.07 Середня освіта (Географія) ПРН 1. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки. ПРН 2. Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях. ПРН 3. Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них. ПРН 4. Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства. ПРН 5. Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій. ПРН 6. Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії. ПРН 7. Уміє характеризувати природні регіони, ландшафти й біогеоценози, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки,	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик). ПРН 8. <i>Розуміє</i> глобальні суспільно-географічні процеси, <i>вміє</i> складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства. ПРН 9. <i>Характеризує і оцінює</i> природні умови і ресурси, населення та господарство України, <i>її</i> роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; <i>знає і розуміє</i> географічні особливості свого адміністративного регіону. ПРН 10. <i>Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати</i> теоретичні й методичні засади навчання географії для виконання освітньої програми в базовій середній школі. ПРН 11. <i>Добирає</i> міжпредметні зв'язки курсів географії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; <i>володіє</i> методикою навчання пропедевтичного курсу «Природознавство». ПРН 12. <i>Дотримується сам</i> під час польових навчальних практик <i>та формує</i> відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю.	
014.08 Середня освіта (Фізика) ПРН1. Класифікує і пояснює основні поняття, закони, теорії, загальну структуру, предмет і методи дослідження фізики, астрономії та методики їх навчання, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії їх розвитку. ПРН2. Аналізує фізичні явища і процеси на основі фізичних законів, теорій, принципів, із застосуванням відповідних математичних методів. ПРН3. Здійснює експериментальну діяльність з фізики, організовує та проводить фізичний експеримент в освітньому процесі.	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

ПРН4. Демонструє вміння розв'язувати типові задачі з різних розділів фізики та астрономії, чітко й раціонально пояснює їх розв'язки. ПРН5. Визначає, оцінює та інтерпретує зміст і особливості різних видів позакласної та позашкільної роботи з фізики та астрономії, застосовує сучасні методи й технології їх організації та проведення. ПРН6. Демонструє володіння основами наукових досліджень; організовує навчально-дослідницьку діяльність учнів	
014.09 Середня освіта (Інформатика) ПРН1. Визначає структуру предметної галузі інформатики, її місце в системі наук, пояснює перспективи розвитку інформатики та інформаційних технологій, їхнє суспільне значення. ПРН2. Знає та розуміє фізичні, логічні та математичні основи інформаційних технологій; пояснює та застосовує способи двійкового кодування текстової, числової, графічної, звукової та відеоінформації. ПРН3. Використовує інформаційно-комунікаційні технології для подання, редагування, збереження та перетворення текстової, числової, графічної, звукової та відеоінформації. ПРН4. Знає та розуміє принципи функціонування та основи архітектури комп'ютерних систем та мереж; обґрунтовує необхідність та використовує апаратне та програмне забезпечення для налагодження та адміністрування локальної мережі. ПРН5. Визначає та застосовує методи розроблення та дослідження алгоритмів розв'язування задач з інформатики, описує і застосовує методи оцінювання ефективності алгоритмів. ПРН6. Знає та розуміє етико-правові засади використання інформаційно-комунікаційних технологій; застосовує засоби й методи захисту інформації та безпеки в мережі Інтернет. ПРН7. Аналізує та здатний розкривати дидактичний потенціал електронних засобів навчання, приймає участь в організації дистанційного навчання з використанням систем його підтримки та електронних (цифрових) освітніх ресурсів.	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

ПРН8. <i>Створює інформаційні моделі, реалізує їх засобами інформаційно-комунікаційних технологій, здійснює дослідження, інтерпретує, аналізує та узагальнює його результати.</i> ПРН9. <i>Уміє реалізувати алгоритми розв'язання задач мовами програмування, вибирати й застосовувати інформаційно-комунікаційні технології; розв'язує задачі шкільного курсу інформатики різного рівня складності.</i> ПРН10. <i>Розуміє і реалізує сучасні методики й освітні технології навчання інформатики для виконання освітньої програми в базовій середній школі, застосовує інформаційно-комунікаційні технології на уроках і в позакласній роботі.</i>	
014.10 Середня освіта (трудове навчання та технології) ПРН1. <i>Називає, класифікує й аналізує методики трудового навчання і креслення; оцінює можливості їх використання для забезпечення технологічної освіти учнів.</i> ПРН2. <i>Називає, класифікує й аналізує форми і методи організації проектно-технологічної діяльності та розвитку творчих здібностей учнів і демонструє здатність до їх практичного впровадження.</i> ПРН3. <i>Відтворює основні положення загальних питань технологій сучасних виробництв, пояснює будову, призначення та принципу дії технічних систем.</i> ПРН4. <i>Застосовує загальнотехнічну термінологію, класифікує види конструкційних матеріалів, описує їхні властивості і пояснює технології їх обробки.</i> ПРН5. <i>Застосовує знання з теоретичних основ інженерної та комп'ютерної графіки, загальних правил оформлення креслень і проектно-конструкторської документації для навчання конструюванню і моделюванню.</i> ПРН6. <i>Класифікує й аналізує способи обробки сировини та матеріалів; називає і класифікує види відповідних ручних (у тому числі у тому числі й електричних) інструментів, верстатів та іншого технологічного обладнання; пояснює принцип дії та способи використання кожного з них.</i>	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

ПРН7. <i>Класифікує й аналізує</i> традиційні та новітні технології формотворення, створення художнього малюнка, колористики й орнаментики, пластичного мистецтва. ПРН8. <i>Називає і описує</i> суть технологій художньої обробки конструкційних матеріалів і виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва та їх дизайну, <i>демонструє</i> володіння відповідними способами та техніками. ПРН9. <i>Демонструє</i> навички ескізного проектування, <i>виконує</i> креслення деталей і виробів, <i>складає</i> технологічну послідовність їх виготовлення, <i>готує</i> презентацію результатів і <i>створює</i> портфоліо. ПРН10. <i>Пояснює</i> принципи доцільного добору матеріалів, інструменту й устаткування з урахуванням проектно-технологічної документації, дотримання екологічної безпеки та санітарно-гігієнічних вимог, оцінки якості й економічності виробу. ПРН11. <i>Використовує</i> досягнення науки й техніки для висвітлення сучасних технологій предметно-перетворювальної діяльності, впливу її результатів на навколишнє середовище та побут людини. ПРН12. <i>Застосовує</i> норми з охорони праці, протипожежної безпеки та захисту довкілля у процесах предметно-перетворювальної діяльності, <i>демонструє</i> вміння безпечної експлуатації інструментів і технологічного обладнання.	
014.11 Середня освіта (Фізична культура) ПРН1. <i>Знає</i> та <i>вміє</i> застосовувати на практиці основні положення фізіології, біомеханіки, морфології, психології, біохімії для розвитку фізичних (рухових) якостей, формування рухових умінь і навичок осіб, які належать до різних вікових груп, <i>володіє</i> засобами інтегрального гармонійного (розумового, духовного і фізичного) розвитку людини. ПРН2. <i>Знає</i> як застосовувати на практиці основні вчення в галузі фізичної культури. <i>Володіє</i> актуальними технологіями формування грамотності у фізичній культурі, інтегрального гармонійного розвитку людини, технологіями контролю і корекції	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

функціонального та психофізіологічного стану, засобами і методами управління станом людини.

ПРН3. *Знає* закони і принципи розучування рухових умінь і навичок, володіє теорією і методикою розвитку рухових умінь і навичок в базових видах рухової активності. *Знає* правила профілактики травматизму та надання першої медичної допомоги; *володіє* основними методами захисту персоналу та населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.

ПРН4. *Знає* вимоги до оформлення документації та основні закономірності побудови документів для здійснення навчального процесу в галузі фізичного виховання та спорту.

ПРН5. *Знає* закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей в різних видах рухової активності; біологічні, соціальні, психологічні та інші чинники збереження здоров'я, біологічні, соціальні, психологічні, духовні фактори, що обумовлюють значущість професії фахівця з фізичного виховання та спорту.

ПРН6. *Знає* основні положення методичної та організаційної роботи для проведення навчальної роботи в галузі фізичної культури в дошкільних, загальноосвітніх установах, закладах середньої та професійної освіти, позакласної спортивно-масової, організаційної та навчально-методичної роботи у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації.

ПРН7. *Володіє* педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і *вміє* самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку людини.

ПРН8. *Володіє* руховими вміннями і навичками в обраному виді спорту на рівні кваліфікованого спортсмена; руховими навичками в базових видах спорту на рівні масових розрядів; *вдосконалює*

руховий арсенал шляхом формування рухових умінь і навичок в інших видах спорту. ПРН9.Вміє розробляти перспективні та оперативні плани і програми конкретних занять в сфері дитячо-юнацького спорту та зі спортсменами масових розрядів. ПРН10. Вміє самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації ПРН11.Володіє прийомами формування через засоби масової інформації, інформаційні та рекламні агентства громадської думки про фізичну культуру як частини загальної культури і чинника забезпечення здоров'я.	
014.11 Середня освіта (Образотворче мистецтво) ПРН 1.Знає теорію та історію образотворчого мистецтва та методики його викладання в закладах загальної середньої освіти. ПРН 2.Володієпоняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою. ПРН3.Уміє знаходити й опрацьовувати візуальні і літературні джерела та ефективно використовувати їх в мистецько-освітній, науковій і художньо-творчій діяльності. ПРН4. Уміє аналізувати особливості образного ладу, композиційної побудови та специфіку виразальних і техніко-виконавських засобів творів образотворчого мистецтва. ПРН 5.Володіє технологією роботи з традиційними і сучасними матеріалами образотворчого мистецтва та основами художньої майстерності.	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

ПРН6.Володіє навичками художнього проєктування, конструювання, формотворення, моделювання і макетування об'єктів дизайну. ПРН 7.Уміє графічно, колористично і пластично декорувати предмети ужиткового мистецтва. ПРН 8.Володіє інформаційними технологіями художньо-педагогічної комунікації та образотворення. ПРН 9.Знає комп'ютерно-графічні технології та <i>вміє</i> виконувати твори образотворчого мистецтва в цифровому форматі. ПРН 10. <i>Розуміє</i> вікові особливості художньо-творчого розвитку дітей шкільного віку та специфіку організації різних форм навчання образотворчого мистецтва. ПРН 11.Уміє прогнозувати та коригувати індивідуальні траєкторії художньо-творчого розвитку школярів, зокрема з особливими освітніми потребами. ПРН 12.Володіє педагогічним малюнком та демонстраційним обладнанням, дидактичним матеріалом унаочнення уроків образотворчого мистецтва. ПРН 13.Уміє прищеплювати учням художні цінності традиційних і сучасних напрямів національного образотворчого мистецтва. ПРН 14.Уміє створювати безпечні умови в мистецько-освітньому середовищі закладів середньої освіти.	
014.13 Середня освіта. Музичне мистецтво ПРН 1. <i>Розуміє, пояснює і транслює</i> духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в навчально-виховну діяльність вчителя музичного мистецтва. ПРН 2. <i>Пояснює та оперує</i> базовими категоріями вітчизняної та світової музичної педагогіки, сучасної педагогіки мистецтва, музикології, мистецтвознавства, технологій музично-педагогічної та мистецько-інформаційної діяльності. ПРН 3. <i>Володіє і використовує</i> тезаурус музичного мистецтва та мистецтва, аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію музично-педагогічної та мистецької діяльності.	<i>сформулювати всі РН у неозначеній формі дієслова (інфінітиві)</i>

ПРН 4. <i>Знає і застосовує</i> форми, методи, художньо-педагогічні засоби, освітні технології розвитку творчої особистості засобами мистецтва із урахуванням індивідуальних і вікових особливостей учнів та різноманітних освітніх умов. ПРН 5. <i>Здійснює добір і застосовує</i> сучасні діагностичні методики оцінювання динаміки навчальної успішності учня в галузі музичного мистецтва. ПРН 6. <i>Демонструє</i> навички поєднання музично-виконавських (вокально-хорових, диригентських, інструментальних) та артистичних умінь, виконавської надійності у процесі колективного та індивідуального музикування. ПРН 7. <i>Демонструє</i> вміння синтезувати у професійно-педагогічній та музично-виконавській діяльності педагогічний артистизм, спів, керівництво творчими колективами, вербальну інтерпретацію творів мистецтва, гру на музичних інструментах. ПРН 8. <i>Здійснює добір і застосовує</i> здоров'язбережувальні технології розвитку особистості засобами мистецтва та вміє використовувати життєтворчий потенціал мистецтва, у тому числі й в роботі з учнями з особливими освітніми потребами.			
VIII Форми атестації здобувачів вищої освіти	пропозиції відсутні		
IX Вимоги професійних стандартів (за їх наявності)	пропозиції відсутні		
X Перелік нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти			
Перелік предметних спеціальностей відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 11 листопада 2022 року за № 1006 «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти», визначено такі предметні спеціальності: 014.01 – Середня освіта (Українська мова і література) 014.02 – Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)) 014.03 – Середня освіта (Історія)	Доцільно також додати повний перелік шифрів предметних спеціальностей спеціальності 014.02 згідно з Наказом МОН України від 17.09.2019 року за № 1201 (зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 вересня 2019 р. за № 1064/34035) «Про затвердження Переліку спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра за предметною спеціальністю 014.02 «Середня освіта. Мова та література (із зазначенням мови)» (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1064-19#Text), за якими здійснюється формування та розміщення державного замовлення»: <table data-bbox="1135 1382 2074 1461"> <tr> <th data-bbox="1135 1382 1279 1461">Шифр</th><th data-bbox="1279 1382 2074 1461">Спеціалізація</th></tr> </table>	Шифр	Спеціалізація
Шифр	Спеціалізація		

014.04 – Середня освіта (Математика) 014.05 – Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) 014.06 – Середня освіта (Хімія) 014.07 – Середня освіта (Географія) 014.08 – Середня освіта (Фізика та астрономія) 014.09 – Середня освіта (Інформатика) 014.10 – Середня освіта (Трудове навчання та технології) 014.11 – Середня освіта (Фізична культура) 014.12 – Середня освіта (Образотворче мистецтво) 014.13 – Середня освіта (Музичне мистецтво) 014.15 – Середня освіта (Природничі науки) 014.16 – Середня освіта (Захист України)	014.021	англійська мова і література
	014.022	німецька мова і література
	014.023	французька мова і література
	014.024	іспанська мова і література
	014.025	російська мова і література
	014.026	угорська мова і література
	014.027	румунська/молдовська мова і література
	014.028	польська мова і література
	014.029	інші мови (із зазначенням мови)

Пропозиції Олександра Желіби, кандидата педагогічних наук, доцента Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, вчителя-методиста

1. Серед авторів програми відсутнє все коло стейхолдерів, зокрема, роботодавці та професіонали-практики з фаху. Саме вони мають у першу чергу визначати необхідні вимоги до стандарту. Крім того, особливості підготовки фахівців середньої освіти у ЗВО найкраще знають викладачі методики навчання фахових дисциплін. Але в авторському колективі їх небагато.

Пропоную долучити до робочих груп роботодавців та професіоналів-практиків, викладачів методики фахових дисциплін.

2. Вчитель (назва предмету), викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)

Якщо з опису чітко зрозуміло вчитель якого предмету є випускник, то нічого не зрозуміло щодо викладача закладу фахової передвищої. Які предмети мають там викладати випускники?

У концепції розвитку педагогічної освіти говориться, що «Завданням першого (бакалаврського) рівня вищої педагогічної освіти є підготовка кваліфікованих педагогічних працівників для дошкільної освіти, початкової та базової середньої освіти, позашкільної освіти, професійної (професійно-технічної) освіти, спеціалізованої початкової мистецької освіти, які здатні вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми навчання, виховання та розвитку.»

(<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>)

Пропоную таке формулювання: «Вчитель (назва предмету), викладач (назва предмету) закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)». Проте, оптимально залишити за бакалавром право викладати лише в допрофільній освіті, передавши профільну та передвищу магістру. Тоді буде чітко зрозуміло різницю в можливості працевлаштування за рівнями.

3. Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 5% обсягу освітньої програми.

Дане положення суперечить концепції розвитку педагогічної освіти: «Для виконання цього ключового завдання обсяг практичної підготовки має складати не менше 30 кредитів ЄКТС у межах обов'язкової частини бакалаврських програм (починаючи з першого року навчання, у різних закладах освіти і різних класах (курсах))... Не менше половини обсягу практичної підготовки має бути відведено для проходження виробничої практики із самостійним виконанням професійних завдань»

(<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>). 5% це 12 кредитів. Тобто 8 тижнів? Для підготовки учителів дійсно потрібно розвивати практичні навички в рамках значного обсягу різного виду практик. Пропоную таке формулювання «Мінімальний обсяг

навчальних і виробничих практик – 30 кредитів. Не менше половини обсягу практичної підготовки має бути відведено для проходження виробничої практики із самостійним виконанням професійних завдань».

4. **014.03 Середня освіта (Історія)**

*У Навчальній програмі ЗЗСО є предмети галузі «громадянська та історична». Такі предмети як «громадянська освіта» та «правознавство», особливо в умовах російської агресії, є надважливими. Чому МОН не передбачає професійну підготовку учителів даного предмету? Пропоную закріпити відповідні компетентності за учителем історії. Пропоную змінити на формулювання, яке відповідає освітній галузі ЗЗСО: **014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта).***

5. Якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути достатньою для формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей.

Поняття «достатності» не зрозуміле. Слід чітко вказати % від обов'язкових компонентів? Скажімо, 40%.

6. **014.03 ПК 10.** Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.

Це ФК. Варто або перенести туди, або взагалі прибрати.

7. **014.03 ПК** – відсутні геопросторова та громадянська компетентність, яку учитель має формувати в учнів.

Пропоную додати геопросторову та громадянську компетентності. Тим паче, що ПРН громадянської компетентності є.

8. **Компетентності.**

У професійному стандарті вчителя компетентності мають назви. Пропоную дати назву кожній компетентності, що дозволить полегшити користувачам роботу з ними.

9. **014.03 ПРН 8.** Володіє здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.

Не зрозуміла фраза «предметних галузей». Мається на увазі освітня галузь? Тоді слід вказати яка саме. Пропоную «Володіє здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту нормативних та вибіркового дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі».

10. **014.03 ПРН 10.** Усвідомлює цілі, мотиви власної педагогічної діяльності, стійко прагне до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

Це РН. Варто або перенести туди, або взагалі прибрати.

11. **014.03 ПРН** – відсутній геопросторовий ПРН.

Пропоную додати геопросторовий ПРН.

12. **Форми атестації здобувачів вищої освіти.** Атестація здійснюється у формі атестаційного іспиту (іспитів) та/або публічного захисту кваліфікаційної роботи.

Не відповідає концепції розвитку педагогічної освіти: «Присвоєння професійної кваліфікації педагогічного працівника має проводитись із

урахуванням результатів єдиного державного кваліфікаційного іспиту з психолого-педагогічної підготовки, предметної спеціальності (за наявності) та методики викладання на завершальній стадії навчання на відповідному освітньому рівні.»

(<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>). *Жоден захист роботи не може перевірити готовність випускника до педагогічної діяльності. На захисті не можливо перевірити фахові компетентності. Тому, оскільки ОП передбачає присвоєння професійної кваліфікації, пропоную таке формулювання: «Атестація здійснюється у формі єдиного атестаційного іспиту».*

13.014.03 Матриці відповідності предметних результатів навчання та компетентностей

Слід ретельно перевірити відповідності. Багато з поставлених «+» викликають сумнів щодо доцільності поєднання.

Пропозиції Романа Дзика

Наказ МОНУ "Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти" (11.11.2022 № 1006) і, відповідно, Проєкт стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 «Середня освіта» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти пропонує предметну спеціальність (спеціалізацію) 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)).

Однак дане формулювання містить певну двозначність. Як інтерпретувати цю назву в конкретних ОП?

Мова та зарубіжна література (англійська), Мова та зарубіжна література (німецька), Мова та зарубіжна література (французька) тощо.

Чи:

Англійська мова та зарубіжна література, Німецька мова та зарубіжна література, Французька мова та зарубіжна література тощо.

Чи може Стандарт внести якусь ясність в це питання?

Пропозиції С.М. Нестерук, кандидата філологічних наук, доцента кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

1) Оскільки проєкт стандарту зорієнтований і на мистецькі спеціальності, то графу «Працевлаштування випускників» доповнити словом «культури» та сформулювати у такій редакції: заклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти й культури.

2) у розділі «Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей» зняти формулювання «учнів» і замінити на «учасників освітнього процесу»:

РН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН4. Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати.

Таке формулювання пов'язане з тим, що проєкт орієнтується не лише на середню школу, а й на учасників закладів фахової передвищої освіти.

3) У описі РН6. варто врахувати, що не тільки батьки можуть представляти інтереси дитини (виходячи з реалій російсько-української війни), тому необхідно доповнити іншими категоріями (приміром, опікунами і таке інше): «Називає і пояснює принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

4) Формулювання ПРН 2. «Вміє складати конспекти уроків різних типів, у тому числі для проведення у дистанційному режимі» здається надто звуженим, оскільки відповідно до «Положенням про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти» (zareєстровано у Міністерстві юстиції за № 547/93518 від 22.05.2019), що набув чинності 14 червня 2019 року існує безліч інших форм. Рекомендую розробникам переформулювати дану позицію.

Пропозиції від вчителів хореографії ЗЗСО УКРАЇНИ, випускників спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) Бердянського державного педагогічного університету

Відносно відкритого обговорення проєкту Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), просимо розглянути важливість включення в його зміст компетентностей та програмних результатів навчання відносно предметної спеціальності Середня освіта (Хореографія).

Ми отримали високий рівень фахової підготовки за ОПП «Середня освіта (Хореографія). Фітнес», яка наразі є актуальною. Навчалися за власні кошти, бо дана спеціальність 014 Середня освіта (Хореографія) не входить до переліку предметних спеціальностей, на які здійснюється державне замовлення. Маємо достатній досвід роботи та напрацювання з викладання

уроку хореографії в ЗЗСО та керівництва хореографічним гуртком як позаурочної форми роботи.

Від себе хочемо наголосити на тому, що згідно постанови Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до Державного стандарту початкової освіти (від 24 липня 2019 р. № 688) до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти визначено освітні галузі, серед яких має місце мистецька. Мистецька галузь має на меті формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, поваги до національної та світової мистецької спадщини.

У Державному стандарті базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898) метою мистецької освітньої галузі є цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

На нашу думку, хореографічне мистецтво також може сприяти частковому вирішенню мети мистецьких галузей стандартів.

Урок хореографії в ЗЗСО є важливим для загального розвитку та успішної соціалізації дітей та підлітків. Природа хореографічного мистецтва несе в собі тілесну та духовну культуру, а це саме ті завдання які є важливими в умах сьогодення. Задоволення рухової активності відбувається паралельно з музично-ритмічною діяльністю, що сприяє активізації мозкової активності учня.

Прикладом є ознайомлення з активними формами українського фольклору, який сприяє вирішенню завдань національно-патріотичного виховання. Бо без культури немає нації.

Впровадження вправ танцювальної терапії поліпшує емоційний стан учнів та сприяє психологічній підтримці, що знову говорить про актуальність хореографії в освітньому процесі. У деяких з нас є напрацювання та позитивні результати з досвіду застосування хореографії в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Було б чудово, якщо б предмет «Хореографія» став основним в освітній програмі НУШ разом з іншими предметами.

Навчання у ЗЗСО не повинно бути тяжким вантажем. Саме завдяки уроку хореографії діти хочуть і мають можливість відволікатися від навантажень, переключитися на вивільнення емоцій, отримати рухову активність, яка їх при потребі або розслабить, або зарядить драйвом. Після такого уроку відновленні учні знову будуть готові до сприймання нової інформації на інших предметах.

Урок хореографії може надати велику кількість різноманітного розвитку особистості. Саме тому українська педагогіка визначає хореографію як процес діяльності, результатом якого є створення якісно нових

матеріальних і духовних цінностей у дітей і необхідна для підростаючого покоління яке буде відновлювати нашу країну.

Хореографія не тільки збагачує знання учнів ЗЗСО до пізнання національної культури, але й виховує повагу до культури інших народів, є невід'ємною складовою громадянської освіти, серед завдань якої є виховання толерантності, інклюзії та поваги до культурного різноманіття, різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми.

Компетентності, які пов'язані з культурою, вихованням, етикетом, формуються безпосередньо на уроках хореографії. Тому ми вважаємо, що кожен школяр має ними оволодіти.

Жодні шкільні заходи, міські конкурси-змагання патріотичного спрямування («Сокіл» («Джура»)), «Як козаки» та ін.) не обходяться без танцювальних елементів, номерів. А традиційне привітання гостей хлібом-сіллю? А «Бойовий гопак»! А щедрівки, веснянки та гаївки та багато іншого..... Хто буде всьому цьому вчити українських школярів?

Зі своєї сторони можемо посприяти розробці актуальної навчальної програми з викладання уроку хореографії в закладах загальної середньої освіти з урахуванням важливих освітніх завдань сьогодення та спираючись на власний практичний досвід.

Звернення підготували:

Бачурська Тетяна Анатоліївна, заступник директора, вчитель хореографії, комунальний заклад «Дніпрорудненська гімназія «Софія» – ЗОШ І-ІІІ ступеня №1» Дніпрорудненської міської ради Василівського району Запорізької області (стаж роботи – 30 років).

Кирпа Вероніка Володимирівна, вчитель хореографії з 1 по 4 класи (стаж роботи – 24 роки) Нікопольського ліцею №22 Нікопольської міської ради.

Кричевська Яна Олексіївна, вчитель хореографії першої категорії Комунального закладу освіти «Середня загальноосвітня школа №24» Дніпровської міської ради, керівник танцювального гуртка «Імпульс» м. Дніпро, фахівець по роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (стаж роботи – 14 років).

Васецька Катерина, вчитель хореографії, Середня загальноосвітня школа 35 Дніпровської міської ради місто Дніпро.

Огородня Аліса Андріївна, вчитель хореографії з 1 по 11 класи (7 років досвіду роботи) Сурсько-Литовського ліцею Сурсько-Литовської сільської ради.

Галицька Наталія Валеріївна, асистент вчителя інклюзивної освіти Олексіївський ліцей Покровської сільської ради, Нікопольського району, Дніпропетровської області (стаж роботи – більше 10 років).

Іванова Олена Олександрівна, тьютор молодшої школи Товариства з обмеженої відповідальністю «Приватний заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів «Школа сучасної освіти АСЕ», керівник гуртка м. Київ (стаж роботи – 12 років).

Ткаченко Олександр, керівник гуртка Запорізької гімназії 63 Запорізької міської ради.

Ярошенко Юлія Володимирівна, керівник гуртка хореографії школи І-ІІІ ступеня №132 міста Києва.

Пропозиції від кафедри хореографії та художньої культури УДПУ імені Павла Тичини

У зв'язку з воєнним станом в Україні наше суспільство зіштовхнулося з найважливішою проблемою – відтворення повноцінного людського потенціалу. Її вирішення покладається на талановитих, розумних, морально досконалих педагогів, здатних творчо змінювати освітній простір. Тому, вважаємо, що процес професійної підготовки майбутніх педагогів-хореографів дуже важливий.

За 30 років існування факультет мистецтв УДПУ імені Павла Тичини підготував близько півтори тисяч учителів хореографії. Наші випускники: володіють цілісними, системними знаннями в галузі мистецтва; адаптовані до сучасних соціокультурних потреб; виконують нові професійні ролі і функції; уникають стереотипізації і шаблонів; креативні, готові до пошуку нового; інтелектуально мобільні; здатні до конструювання творчих проєктів; затребувані та конкурентоспроможні на ринку праці. Про важливість і необхідність хореографічної підготовки у змісті педагогічної освіти наголошують роботодавці – директори ЗЗСО, закладів позашкільної та дошкільної освіти.

Науково-педагогічні працівники кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини ознайомились з проєктом стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 «Середня освіта» на першому (бакалаврському) рівні та, нажаль, виявили відсутність хореографії у переліку предметних спеціальностей.

Просимо врахувати наступні пропозиції:

1. Ввести у Перелік предметних спеціальностей 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметну спеціальність (Хореографія) та надати їй шифр **014.14** «Середня освіта (Хореографія)».
2. Пропонуємо повернути до освітнього процесу ЗЗСО урок хореографії (як основний освітній компонент).

Вважаємо, що для сучасних дітей, які проводять багато часу сидячи за партою або за гаджетами, заняття хореографією стають особливо актуальними. По-перше, танець - це мистецтво, що розвиває фізичну силу, витривалість, спритність, сприяє формуванню статури. По-друге - мистецтво, що формує та розвиває психічні процеси (художню уяву, соціативну пам'ять, когнітивні здібності, творче мислення). Хореографія є додатковим резервом рухової активності дітей, джерелом їх здоров'я, радості, підвищення працездатності і витривалості, розрядки розумової та психічної напруги, а отже, однією з умов їх успішної навчальної та трудової діяльності. Фізично нерозвинені діти на уроках хореографії зможуть позбутися фізичних недоліків: сутулості, викривлення хребта, асиметрії лопаток, клишоногості

тощо.

Хореографічне виховання - це один із засобів естетичного виховання творчого початку в дитині. Як і будь-яке мистецтво, танець здатний приносити глибоке естетичне задоволення. Людина, яка добре танцює, відчуває неповторне відчуття свободи та легкості своїх рухів, від уміння володіти своїм тілом. Його радують точність, краса та пластичність, з якими він виконує складні танцювальні па. Усе це є джерелом естетичного задоволення.

Урок хореографії - це найкращий засіб для знайомства і вивчення українського народного танцювального мистецтва. Для збереження та розвитку свого національного культурного коріння.

3. Усе зазначене вище актуалізує питання професійної підготовки майбутнього вчителя хореографії. Ввести до проекту стандарту вищої освіти України 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) першого (бакалаврського) рівня, галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка», перелік фахових компетентностей освітньо-професійної програми «Середня освіта (Хореографія)»:

Компетентності предметних спеціальностей

ПК1. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової хореографічної культури.

ПК2. Здатність оперувати професійною термінологією в сфері хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).

ПК3. Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової хореографічної спадщини.

ПК4. Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.

ПК5. Здатність розуміти основи теорії музики, працювати з концертмейстером, музичним супроводом, застосовувати цифрову грамотність.

ПК6. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології (відео-, ТУ-, цифрове, медіа- мистецтва тощо) в процесі створення хореографічного проекту, його реалізації та презентації.

ПК7. Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками освітнього процесу.

ПК8. Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психологофізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.

ПК9. Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними

техніками (різних видів хореографії), виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальні засоби.

ПК10. Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. *Демонструє* знання спеціальної професійної термінології (педагогічної, хореографічної, гімнастичної) та навички професійного дискурсу.

ПРН 2. *Обізнаний* у сфері мистецької педагогіки та *володіє* дидактичними й методичними засадами навчання хореографії.

ПРН 3. *Володіє* знаннями з теорії та методики викладання танців (за видами), *обізнаний* з відповідною лексикою.

ПРН 4. *Вміє* викладати хореографію в освітньому процесі ЗЗСО, ЗПО, закладів початкової мистецької освіти; вирішувати професійні завдання відповідно до освітніх змін, перетворень та соціальних потреб, застосовуючи інноваційні теоретичні та практичні досягнення української та світових практик педагогічної освіти.

ПРН 5. *Вміє* здійснювати інтегроване навчання, застосовувати міждисциплінарні зв'язки і розв'язувати широке коло професійних задач і проблем.

ПРН 6. *Використовує* поглиблені когнітивні та практичні спеціалізовані уміння, творчо-пошукові дії в процесі створення хореографічних етюдів, композицій, сценографії танців, добору музичного матеріалу.

ПРН 7 *Демонструє* сформовану художньо-педагогічну, хореографічно-виконавську та композиційно-постановочну культуру в роботі з дітьми усіх вікових категорій та в різних формах професійної діяльності.

ПРН 8. *Володіє* професійно-практичними навичками навчання хореографії (за видами) на основі координації танцювальної, ритмічно-рухової діяльності учнів з урахуванням їхніх психофізіологічних та анатомічних властивостей. *Уміє* працювати зі здобувачами освіти, в тому числі з особливими освітніми потребами, з їх батьками.

ПРН 9. *Розуміє* хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності, *використовує* гуманістичний потенціал танцювального мистецтва у формуванні національної свідомості, полікультурної компетентності, моральних принципів та ціннісних орієнтацій нового покоління громадян України.

ПРН 10. *Використовує* інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня.

4. У таблицю 2.1. додати матрицю відповідності предметних результатів навчання та компетентностей, визначених Стандартом для спеціальності

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)									
	ПК-1	ПК-2	ПК-3	ПК-4	ПК-5	ПК-6	ПК-7	ПК-8	ПК-9	ПК-10
ПРН-1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-3	+			+	+				+	+
ПРН-4	+		+			+	+	+		
ПРН-5		+	+	+				+	+	
ПРН-6			+	+	+		+	+	+	+
ПРН-7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-8			+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-9	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-10	+		+	+	+	+	+	+		+

Пропозиції eva_kvitka@meta.ua

1. У Стандарті вищої освіти місцями працевлаштування випускників визначені: заклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти.

Відповідно до Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) (від 5 серпня 2020 р. № 960-р):

Розвиток природничо-математичної освіти (STEM-освіти) може бути забезпечений на таких рівнях:

початковому – дошкільна, позашкільна, початкова освіта. Основне завдання - стимулювання допитливості та підтримка інтересу до навчання і пошуку знань, мотивація до самостійних досліджень, створення простих приладів, конструкцій, науково-технічна творчість;

базовому – базова середня, позашкільна освіта. Основне завдання - формування стійкого інтересу до природничо-математичних предметів, оволодіння технологічною грамотністю та навичками розв'язання проблем, залучення до дослідництва, винахідництва, проектної діяльності, що дасть змогу збільшити частку тих, хто прагне обрати науково-технічні, інженерні професії;

профільному – профільна середня, позашкільна, професійна (професійно-технічна) освіта. Основне завдання – поглиблене оволодіння системою знань і умінь з природничо-математичної освіти (STEM-освіти), методами наукових досліджень, реалізація інноваційних проектів;

Тому, вважаємо за доцільне включити здатність організовувати та проводити дослідницьку діяльність учнів у закладах загальної середньої та

позашкільної освіти до програмних результатів навчання за предметною спеціальністю 014.06 Середня освіта (Хімія)

Пропонуємо наступну редакцію ПРН: Вміє проводити наукові дослідження, узагальнювати одержані результати, впроваджувати їх в освітній процес, а також організовувати і проводити дослідницьку діяльність учнів у закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

2. Відповідно до Закону України «Про забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією» (Документ 2804-IX, чинний, поточна редакція — Прийняття від 01.12.2022; Введення в дію, відбудеться 29.06.2024.)

Стаття 33. Захист здоров'я людини та/або довкілля від небезпечного впливу хімічних речовин.

3. Підвищення рівня інформованості населення з питань хімічної безпеки реалізується шляхом:

2) розроблення та впровадження спеціальних занять з питань забезпечення хімічної безпеки та сталого розвитку суспільства у відповідні освітні програми та навчальні плани закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

Розділ IX. ОСВІТА, НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ХІМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА УПРАВЛІННЯ ХІМІЧНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

Стаття 63. Освіта та підготовка фахівців у сфері забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією

1. Підвищення культури хімічної безпеки населення і професійна підготовка фахівців забезпечуються загальною обов'язковою комплексною освітою та вихованням у сфері забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією, у тому числі в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, а також підвищенням кваліфікації та перепідготовки працівників.

Стаття 65. Безпечність використання хімічної продукції в освітній, науковій, науково-технічній та інноваційній діяльності

1. Безпечність використання хімічної продукції в освітній, науковій, науково-технічній та інноваційній діяльності забезпечується шляхом:

1) дотримання встановлених правил та нормативів безпеки або інструкцій з безпечного використання;

2) інформування учасників освітнього процесу про ризики використання та небезпечні властивості хімічних речовин та іншої хімічної продукції, яку вони використовують в освітній, науковій, науково-технічній та інноваційній діяльності;

З огляду на введення Закону в дію з 06.2024 року та необхідність формування культури поведінки з хімічними речовинами на всіх рівнях освіти пропонуємо включити до фахових компетентностей, спільних для всіх

предметних спеціальностей (ФК) компетентність, необхідну кожному вчителю. Оскільки з хімічними речовинами контактує кожна людина в побутовому житті й формування раціонального ставлення до засобів ужиткової хімії, лікарських засобів, косметичних, паливно-мастильних, харчових продуктів, матеріалів тощо, які є хімічними речовинами, є завданням кожного вчителя, незалежно від фаху. Адже забезпечення реалізації основних цілей державної політики у сфері забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією: захист довкілля та здоров'я людини від небезпечного впливу хімічної продукції протягом її життєвого циклу; відновлення стану довкілля після забруднення внаслідок хімічних інцидентів; підвищення рівня інформаційного, освітнього, наукового та науково-технічного забезпечення у сфері забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією, визначені Законом.

Також пропагування хімічних знань стане потужним чинником формування раціонального ставлення до хімічних речовин не лише в професійній, а й у щоденній побутовій діяльності, забезпечить формування здоров'язбережувального, природоохоронного світогляду кожним громадянином України, реалізація ж таких занять лише в ході вивчення хімії в ЗЗСО, виключає з такої діяльності учнів 1-6 класів, що суперечить Закону, адже його дія розповсюджується навіть на дошкільну освіту.

З іншого боку Концепція розвитку природничо-математичної освіти визначає:

Основною метою цієї Концепції є сприяння розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) як основи конкурентоспроможності та економічного зростання нашої держави, формування новітніх компетентностей громадян, підготовки фахівців нової генерації, здатних до засвоєння знань і розроблення та використання новітніх технологій.

Ця Концепція спрямована на модернізацію природничо-математичної освіти (STEM-освіти), широкомасштабне її впровадження на всіх складниках та рівнях освіти; встановлення партнерства з роботодавцями та науковими установами для залучення їх до розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти).

Метою розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) є комплексне поширення інноваційних методик викладання та об'єднання зусиль учасників освітнього процесу і соціальних партнерів у формуванні необхідних компетентностей здобувачів освіти, які дадуть можливість запропонувати розв'язання проблем суспільства, поєднавши природничі науки, технології, інженерію та математику.

Тому, пропонуємо включити до переліку компетентність, у такій редакції: здатність розроблювати та впроваджувати заняття з питань забезпечення хімічної безпеки та сталого розвитку суспільства шляхом

комплексної освіти та виховання в закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти.

А до програмних результатів: здатний розроблювати та впроваджувати заняття з питань забезпечення хімічної безпеки та сталого розвитку суспільства в закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти.

3. Достатньо суперечливим є пропонування кваліфікації викладача закладу вищої освіти, оскільки середня та вища освіта відрізняються не лише глибиною вивчення хімії, а й методикою її навчання. Така розбіжність є не лише в формах (лекції, лабораторні заняття, в вищій – уроки, в середній), методах (лабораторний експеримент, в вищій – демонстраційний, в середній), а й в системі викладання (значний обсяг самостійної роботи, сформовані мотиви опанування професії, в вищій – загальноосвітній рівень розуміння явищ природи, в середній), специфічних видах роботи в вищій школі (курсова, кваліфікаційна робота). Це буде вимагати включення в освітні програми спеціальності 014 Середня освіта: педагогіки середньої та вищої освіти, психології середньої та вищої освіти, методики навчання в середній та вищій школі, що значно ускладнить освітній процес. На нашу думку, кваліфікацію викладача хімії слід пропонувати здобувачам вищої освіти спеціальності 102 Хімія другого (магістерського) рівня вищої освіти, які володіють значним запасом компетентностей з хімії та зможуть реалізовувати освітній процес у закладі вищої освіти. Присвоєння кваліфікації викладача закладу вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта, навіть звучить дивно.

Дякуємо розробникам стандарту 014.06 Середня освіта (Хімія) за збереження предметної складової та значну роботу.

Підтримуємо найшвидше затвердження для забезпечення уніфікації підготовки вчителів в Україні.

Пропозиції Олександра Кадубовського, кандидата фізико-математичних наук, доцента, декана фізико-математичного факультету ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

ВИЛУЧИТИ

відповідно до наказу МОН України «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти» за № 1006 від 11.11.2022 :

- 1) слово «базової» (у фразях «базової середньої школи»)
- 1.1) сторінка 18 – 19 рядок знизу.
- 1.2) сторінка 19 – 7 рядок знизу.

ЗАМІНИТИ

відповідно до наказу МОН України «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних

спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти» за № 1006 від 11.11.2022 :

2) назву предметної спеціальності 014.08 Середня освіта (Фізика) на 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія):

- 2.1) сторінка 5 – 10 рядок зверху;
- 2.2) сторінка 20 – 25 рядок зверху;
- 2.3) сторінка 31 – 13 рядок знизу;
- 2.4) сторінка 46 – 4 рядок знизу.

3) слово «базової» на слово «загальної» (у фразах «заклад базової середньої освіти»)

- 3.1) сторінка 21 – 3 рядок знизу.

СФОРМУЛЮВАТИ У НАСТУПНІЙ РЕДАКЦІЇ:

4) Професійну(і) кваліфікацію(ї) (сторінка 12)

<i>Поточна редакція</i>	<i>Пропонована редакція</i>
Вчитель (назва предмету) ⁵ , викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)	Вчитель (назва предмету) ⁶ закладу загальної середньої освіти, викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)

Примітка: у відповідності до:

1) Змін до Національного класифікатору "Класифікатор професій" ДК 003:2010: Наказ Мінекономіки від 18.08.2020 № 1574;

2) Професійного стандарту за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)"

⁵ Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології, викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі»

⁶ Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології, викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі»

5) Кваліфікацію в дипломі (сторінка 12)

⁵ Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології, викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі»

⁶ Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології, викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі»

<i>Поточна редакція</i>	<i>Пропонована редакція</i>
Бакалавр освіти. Середня освіта (предметна спеціальність), за необхідності - додаткова спеціальність (предметна спеціальність), спеціалізація, освітня програма, професійна кваліфікація. Вчитель (назва предмету) ¹ , викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)	Бакалавр освіти за спеціальністю “Середня освіта (предметна спеціальність)”, за необхідності - додаткова спеціальність (предметна спеціальність), спеціалізація. Вчитель (назва предмету) ¹ закладу загальної середньої освіти, викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)

б) Опис предметної області (сторінки 12–13)

<i>Поточна редакція</i>	<i>Пропонована редакція</i>
Об’єкт вивчення: освітній процес у закладах середньої освіти (за предметною спеціальністю). Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу середньої освіти, необхідних для розв’язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності. Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи фундаментальних і прикладних наук галузі, достатні для формування предметних компетентностей за відповідними спеціальностями, теоретичні основи наук про освіту, загальної і вікової психології, методики навчання (за спеціальностями) у закладах загальної середньої освіти. Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, методи відповідних наук, освітні технології та методики формування компетентностей за відповідними спеціальностями в закладах загальної середньої освіти, моніторинг педагогічної діяльності, інформаційно-комунікаційні технології. Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання для освітнього процесу; спеціалізоване лабораторне та технологічне обладнання і програмне забезпечення; бібліотечні ресурси та технології; бази для проведення	Об’єкт вивчення: освітній процес у закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти (за предметною спеціальністю). Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу загальної середньої освіти та викладача закладу фахової передвищої освіти, необхідних для розв’язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності. Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи фундаментальних і прикладних наук галузі, достатні для формування предметних компетентностей за відповідними спеціальностями, теоретичні основи наук про освіту, загальної і вікової психології, методики навчання (за спеціальностями) у закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти. Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, методи відповідних наук, освітні технології та методики формування компетентностей за відповідними спеціальностями в закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти, моніторинг педагогічної діяльності, інформаційно-комунікаційні технології. Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання для освітнього процесу; спеціалізоване лабораторне та технологічне обладнання і програмне забезпечення; бібліотечні ресурси та технології; бази для проведення

навчальних і виробничих практик (за договорами про співпрацю).	навчальних і виробничих практик (за договорами про співпрацю).
--	--

7) Інтегральну компетентність (сторінка 14)

<i>Поточна редакція</i>	<i>Пропонована редакція</i>
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти.

8) РНЗ. ... (сторінка 24)

<i>Поточна редакція</i>	<i>Пропонована редакція</i>
Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.	Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти.

9) ПРН2. ... (сторінка 28)

<i>Поточна редакція</i>	<i>Пропонована редакція</i>
Демонструє знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовує методи алгебри, математичного аналізу, аналітичної та диференціальної геометрії, топології, функціонального аналізу й теорії диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей і математичної статистики, теорії функцій комплексної змінної для досягнення інших результатів освітньої програми.	Демонструє знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовує методи алгебри, дискретної математики, математичного аналізу, аналітичної геометрії, теорії диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей і математичної статистики для досягнення інших результатів освітньої програми.

Для створення освітньої програми за подвійною предметною спеціальністю, наприклад, «традиційні поєднання» предметних спеціальностей:

014.04 Середня освіта (Математика) і 014.09 Середня освіта (Інформатика) або 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія) і 014.09 Середня освіта (Інформатика), або 014.04 Середня освіта (Математика) і або 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)

1) загальні кількості «Фахових компетентностей, спільних для всіх предметних спеціальностей», «Компетентностей за першою з предметних

спеціальностей», «Компетентностей за другою з предметних спеціальностей»

становлять (відповідно):

$$9+8+9=26;$$

$$9+5+9=23;$$

$$9+8+5=22;$$

2) загальні кількості «Програмних результатів навчання, спільні для всіх предметних спеціальностей», «Програмних результатів навчання для першої з предметних спеціальностей», «Програмних результатів навчання для другої з предметних спеціальностей»

становлять (відповідно):

$$13+12+10=35;$$

$$13+6+10=29;$$

$$13+12+6=31;$$

що перебільшує

максимально встановлені (у Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти⁷) 20 компетентностей (без врахування загальних компетентностей) та 25 результатів навчання

та породжує відповідні питання на етапі створення освітніх програм (навіть) за подвійними предметними спеціальностями, які би 100% враховували усі фахові і предметні компетентності та програмні результати навчання.

У зв'язку з цим у Стандарті доцільно було би навести принаймні загальні рекомендації щодо створення освітніх програм за подвійними предметними спеціальностями, а саме:

- врахування фахових і предметних компетентностей та результатів навчання (наприклад, шляхом укрупнення-об'єднання з числа наведених у Стандарті);
- обсягів практичної підготовки тощо (наприклад, «не менше 75% від сумарного обсягу практичної підготовки за двома спеціальностями / предметними спеціальностями»).

Наприклад: «Цей Стандарт визначає вимоги лише до результатів навчання, які є спільними для всіх можливих освітніх програм в межах спеціальності / предметної спеціальності. Заклад вищої освіти у своїй освітній програмі має право:

формулювати описи додаткових до Стандарту результатів навчання;
формулювати узагальнені описи фахових і предметних компетентностей / результатів навчання, що охоплюють відповідні переліки компетентностей Стандарту;

формулювати інший перелік результатів навчання, описи яких у сукупності охоплюють всі вимоги Стандарту.

деталізувати описи результатів навчання Стандарту відповідно до спеціалізації.»

⁷ Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти: Наказ МОН України у редакції від 30.04.2020 р. № 584.

Пропозиції відділу освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради

Відділ освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради, ознайомившись з проектом Стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (за предметними спеціальностями), вважає за потрібне долучитися до процесу обговорення та внесення пропозицій.

З початком військової агресії, окупації м. Бердянськ, проявів колабораціонізму серед деяких працівників освіти, діяльність закладів освіти опинилася під загрозою. Департаментом освіти і науки обласної державної адміністрації, керівництвом міста, відділом освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради було вжито певних заходів щодо організації роботи закладів освіти міста. На сучасному етапі мережу закладів освіти Бердянської міської територіальної громади збережено у повному обсязі це - 18 закладів загальної середньої освіти, 16 закладів дошкільної освіти, 5 закладів позашкільної освіти, які працюють в правовому полі України з використанням технологій дистанційного навчання. Здобувачі освіти долучаються до освітнього процесу з території підконтрольній Україні, із за кордону та з ТОТ. Аналіз сучасного стану фізичного, духовного, естетичного розвитку здобувачів освіти, вплив агресора на національно-патріотичне виховання (особливо здобувачів, які знаходяться на ТОТ) доводить необхідність залучення хореографічного мистецтва для вирішення комплексу актуальних завдань.

Спираючись на вище зазначене, вважаємо доцільним розглянути питання професійної підготовки майбутнього вчителя хореографії. Урок хореографії є дієвим засобом залучення дитини до українського танцювального мистецтва, національного фольклору, отже, може забезпечити формування національної свідомості та активної життєвої позиції справжнього громадянина України, його фізичний розвиток; забезпечити виховання емоційного інтелекту, корекцію та стабілізацію емоційного стану здобувачів освіти різних вікових категорій, що є особливо актуальним в умовах сьогодення.

Відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України № 375 від 6 квітня 2016 року., №1041 від 14 липня 2017 р. у зв'язку із регіональними потребами у фахівцях цього профілю в закладах загальної середньої освіти та закладах позашкільної освіти, інтернатах, центрах виховання учнівської молоді тощо, просимо врахувати наступні пропозиції:

1. Ввести у Перелік спеціальностей 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметну спеціальність Середня освіта (Хореографія) та надати їй шифр 014.14 Середня освіта (Хореографія).

2. Надати методичний супровід для впровадженні уроків хореографії в освітній процес закладів загальної середньої освіти Запорізької області.

Пропозиції Юлії ТАРАНЕНКО, гаранта ОПП «Середня освіта (Хореографія). Фітнес», кандидата педагогічних наук, доцента кафедри ТМНМД Бердянського державного педагогічного університету; Віри

БУРНАЗОВОЇ, завідувача кафедри ТМНМД Бердянського державного педагогічного університету, кандидата педагогічних наук, доцента.

У Бердянському державному педагогічному університеті здійснюється підготовка здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Хореографія). Фітнес» (акредитована/сертифікат №1755 від 11.06.2021 р.) зі спеціальності Середня освіта (Хореографія).

Після оприлюднення на сайті Міністерства освіти і науки України проєкту Стандарту вищої освіти України (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта) підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 20 березня 2023 року відбулася зустріч робочої групи ОПП зі стейкхолдерами (роботодавцями, вчителями-практиками, здобувачами вищої освіти) та всіма зацікавленими сторонами (<http://surl.li/fvcnt>), на якій учасники ознайомилися з проєктом Стандарту і з'ясували, що його зміст не корелюється з наказом МОН №1006 від 11.11.2022р. і не передбачає фахових компетентностей та програмних результатів навчання саме для спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія), за якою здійснюється підготовка фахівців (вчителів хореографії) у ряді ЗВО України.

Просимо розглянути наступні *пропозиції*:

- 1) додати до переліку предметних спеціальностей 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметну спеціальність (Хореографія) із відповідним шифром (наказ МОН №1006 від 11.11.2022р) ;
- 2) додати до проєкту Стандарту вищої освіти України фахові компетентності та програмні результати навчання для спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія), які сприятимуть вирішенню актуальних освітніх завдань нашої держави (національно-патріотичне виховання через ознайомлення з фольклорними джерелами в активній руховій та музично-ритмічній діяльності; психологічна підтримка та корекція психологічного стану учня через застосування вправ танцювальної терапії; соціалізація та тілесна комунікація).

Фахові компетентності	Програмні результати навчання
ФК Здатність формувати в учнів і розвивати в них ключові компетентності; планувати та моделювати освітній процес з хореографії на основі законодавчих вимог відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; здатність застосовувати методичні знання з хореографічного мистецтва.	ПРН Знає законодавчі вимоги щодо змісту повної загальної середньої освіти; <i>обирає</i> навчальний матеріал з метою розвитку в учнів ключових компетентностей і умінь, <i>добирає</i> доцільні сучасні методики і технології організації та моделювання змісту освіти з хореографії; <i>володіє</i> різними методиками та інструментами оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів, <i>застосовує</i> індивідуальні підходи до формування ціннісних ставлень в учнів.
ФК Здатність демонструвати достатній	ПРН Уміє демонструвати виконавські

рівень виконавської майстерності.	навички під час педагогічної діяльності.
ФК Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, хореографічного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти.	ПРН Демонструє здатність інтегрувати хореографію з іншими навчальними предметами, здійснює синтез мистецтв у освітньому процесі закладів загальної середньої освіти.
ФК Здатність здійснювати позаурочну та позакласну роботу з хореографічної діяльності; створювати танцювальний репертуар та масові творчі проєкти, відповідно до поставлених завдань, соціальних та культурних потреб.	ПРН Демонструє вміння розробки та реалізації сценарних програм до шкільних свят, створення концертних номерів та мистецьких проєктів; генерує креативні ідеї, вміння працювати в команді; володіє компетентностями щодо організації та керівництва танцювальним гуртком.
ФК Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, забезпечуючи сприятливі умови для кожного учня; працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя; здатність здійснювати психологічну підтримку та корекцію засобами хореографічного мистецтва	ПРН Знає принципи, форми та методи ефективної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, технології індивідуального та диференційованого навчання; уміє організовувати процеси навчання, виховання і розвитку учнів з урахуванням їх потреб засобами хореографічного мистецтва; організовує співпрацю із залученими фахівцями на основі принципів командної роботи щодо супроводу осіб з особливими освітніми потребами та надає їм психолого-педагогічну та корекційну підтримку.
ФК Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя, підтримувати особисте фізичне та психічне здоров'я; здатність розробляти та впроваджувати в освітній процес танцювальні комплекси різної спрямованості, застосовувати вправи танцювальної терапії в освітньому процесі.	ПРН Уміє застосовувати під час організації освітнього середовища правила безпеки життєдіяльності, надає домедичну допомогу, використовуючи здоров'язберігаючі засоби та ресурси; популяризує здоровий та безпечний спосіб життя, формує стійкий інтерес і позитивну мотивацію учнів до танцювальної діяльності; демонструє вміння застосовувати вправи танцювальної терапії в освітньому процесі.
ФК Здатність вирішувати завдання музично-ритмічного, етичного та естетичного виховання.	ПРН Вміє здійснювати музично-ритмічну діяльність, добирати якісний мистецький матеріал, прищеплювати навички етичної культури.
ФК Здатність сприймати хореографію як вагомий чинник пропаганди та популяризації національного мистецтва задля вирішення завдань національно-патріотичного виховання.	ПРН Вміє впроваджувати в освітній процес зразки національного хореографічного мистецтва, досліджувати та популяризувати танцювальний фольклор України.

Обговорення проєкту Стандарту вищої освіти України першого

(бакалаврського) рівня, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення змісту в розрізі спеціальності Середня освіта (Хореографія) і його кореляції з наказом МОН №1006 від 11.11.2022 р. розглянуто на засіданні кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету 28 березня 2023 року, протокол №7.

Сподіваємося на Вашу підтримку й урахування зазначених пропозицій!

Дякуємо заздалегідь!

Пропозиції Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

У розділі VI «Перелік обов'язкових компетентностей випускника» щодо компетентностей предметної спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) пропонуємо:

014.11 Середня освіта (Фізична культура)	
Проект	Пропозиція
ПК1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури.	ПК1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичної культури, біологічних та психологічних основ розвитку фізичних якостей та рухових умінь і навичок.
ПК2. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу з фізичного виховання.	ПК2. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу з фізичного виховання.
ПК3. Здатність використовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для формування грамотності у фізичній культурі, здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, фізичних (рухових) якостей різних вікових груп і самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку людини.	ПК3. Здатність використовувати педагогічні, біологічні, інформаційні технології для формування грамотності у фізичній культурі, здорового способу життя, розвитку фізичних якостей, рухових умінь і навичок.

ПК4. Здатність аналізувати, систематизувати та оцінювати педагогічний досвід, розробляти методики та технології для розвитку рухових умінь і навичок та фізичних (рухових) якостей на основі розуміння і застосування положень фізіології, морфології, біохімії, біомеханіки, здійснювати профілактику травматизму.	ПК4. Здатність аналізувати, систематизувати та оцінювати педагогічний досвід, використовувати сучасні методики та технології для розвитку фізичних якостей, формування рухових умінь і навичок з метою створення безпечного здоров'язбережного і здоров'яформувального середовища.
ПК5. Здатність вести документацію, що забезпечує процес навчання з фізичної культури в закладах середньої освіти.	ПК5. Здатність проектувати навчальний процес з фізичної культури з урахуванням освітніх потреб здобувачів освіти, їх стану здоров'я, віку, статі, культурних та національних традицій відповідно до сучасних освітніх тенденцій.
ПК6. Здатність оволодівати базовими і новими видами фізкультурної діяльності, здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, зокрема за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку.	ПК6. Здатність оволодівати базовими видами рухової активності, здійснювати пошук, аналіз та оцінку інформації для постановки і вирішення педагогічних завдань, професійного та особистісного розвитку, у тому числі, й за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.
ПК7. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації.	ПК7. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури, здійснювати позакласну, спортивно-масову, фізкультурно-оздоровчу роботу з учнями в загальноосвітніх установах, закладах середньої, професійної, позашкільної та передвищої освіти.
ПК8. Здатність виховувати в учнів засобами фізичного виховання соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, комунікативність.	ПК8. Здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості (soft skills) засобами фізичного виховання.

У розділі VII «Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання» щодо програмних результатів навчання предметної спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) пропонуємо:

014.11 Середня освіта (Фізична культура)	
Проект	Пропозиція
ПРН1. <i>Знає та вміє</i> застосовувати на практиці основні положення фізіології, біомеханіки, морфології, психології, біохімії для розвитку фізичних (рухових)	ПРН1. <i>Знає та вміє</i> застосовувати на практиці основні сучасні методики та технології навчання для ефективного розвитку фізичних (рухових) якостей,

якостей, формування рухових умінь і навичок осіб, які належать до різних вікових груп, володіє засобами інтегрального гармонійного (розумового, духовного і фізичного) розвитку людини.	формування рухових умінь і навичок; володіє засобами формування фізичної культури особистості.
ПРН2. Знає як застосовувати на практиці основні вчення в галузі фізичної культури. Володіє актуальними технологіями формування грамотності у фізичній культурі, інтегрального гармонійного розвитку людини, технологіями контролю і корекції функціонального та психофізіологічного стану, засобами і методами управління станом людини.	ПРН2. Володіє актуальними технологіями формування грамотності у фізичній культурі, інтегрального гармонійного розвитку здобувачів освіти, контролю і корекції функціонального та психофізіологічного стану людини.
ПРН3. Знає закони і принципи розучування рухових умінь і навичок, володіє теорією і методикою розвитку рухових умінь і навичок в базових видах рухової активності. Знає правила профілактики травматизму та надання першої медичної допомоги; володіє основними методами захисту персоналу та населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.	ПРН3. Знає закономірності та принципи розучування рухових умінь і навичок, володіє методикою розвитку рухових умінь і навичок. Знає правила та положення організації освітнього процесу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності і профілактики травматизму в межах функціональних обов'язків вчителя фізичної культури.
ПРН4. Знає вимоги до оформлення документації та основні закономірності побудови документів для здійснення навчального процесу в галузі фізичного виховання та спорту.	ПРН4. Знає вимоги до проектування освітнього процесу та основні положення складання документів планування з фізичного виховання, оздоровчої діяльності та масового спорту.
ПРН5. Знає закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей в різних видах рухової активності; біологічні, соціальні, психологічні та інші чинники збереження здоров'я, біологічні, соціальні, психологічні, духовні фактори, що обумовлюють значущість професії фахівця з фізичного виховання та спорту.	ПРН5. Знає закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей в різних видах рухової активності; психолого-педагогічні, біологічні та інші чинники збереження здоров'я.
ПРН6. Знає основні положення методичної та організаційної роботи для проведення навчальної роботи в галузі фізичної культури в дошкільних, загальноосвітніх установах, закладах середньої та професійної освіти, позакласної спортивно-масової, організаційної та навчально-методичної роботи у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації.	ПРН6. Знає основні положення навчально-методичної, позакласної, спортивно-масової, фізкультурно-оздоровчої та організаційної роботи для проведення занять в загальноосвітніх установах, закладах середньої, професійної, позашкільної та передвищої освіти.
ПРН7. Володіє педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і	ПРН7. Володіє педагогічними, біологічними, інформаційними технологіями для формування у здобувачів освіти знань, умінь, навичок та переконань,

навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і <i>вміє</i> самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку людини.	необхідних для реалізації здорового способу життя, підтримання належного рівня фізичної активності, <i>вміє</i> будувати комунікацію з усіма учасниками освітнього процесу для створення здоров'язбережного і здоров'яформувального середовища.
ПРН8. Володіє руховими уміннями і навичками в обраному виді спорту на рівні кваліфікованого спортсмена; руховими навичками в базових видах спорту на рівні масових розрядів; <i>вдосконалює</i> руховий арсенал шляхом формування рухових умінь і навичок в інших видах спорту.	ПРН8. Володіє руховими уміннями і навичками в базових видах рухової активності; <i>вдосконалює</i> руховий арсенал шляхом формування рухових умінь і навичок в інших видах спорту.
ПРН9. <i>Вміє</i> розробляти перспективні та оперативні плани і програми конкретних занять в сфері дитячо-юнацького спорту та зі спортсменами масових розрядів.	Забрати (виходить за межі предметної області). Замінити на: <i>Вміє</i> об'єктивно оцінювати і аналізувати результати навчання з фізичної культури та коректувати освітню діяльність з урахуванням здібностей та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
ПРН10. <i>Вміє</i> самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації	ПРН10. <i>Вміє</i> самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з учнями в загальноосвітніх установах, закладах середньої, професійної позашкільної та передвищої освіти.
ПРН11. Володіє прийомами формування через засоби масової інформації, інформаційні та рекламні агентства громадської думки про фізичну культуру як частини загальної культури і чинника забезпечення здоров'я.	ПРН11. Володіє прийомами формування громадської думки про фізичну культуру як частину загальної культури з урахуванням освітніх потреб здобувачів освіти, їх стану здоров'я, віку, статі, культурних та національних традицій відповідно до сучасних освітніх тенденцій.

Пропозиції Сергія Терно, д-ра пед. наук, професора, завідувача лабораторії модерної історії України та інноваційних освітніх технологій Запорізького національного університету

Перше й неглибоке ознайомлення із проектом Стандарту вищої освіти спонукало мене висловити свої думки щодо прочитаного.

1. Цитата: ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

Коментар: поняття "об'єктивний контроль" – це із розряду оксюморонів, навіть стандартизовані тести не є об'єктивними, оскільки на них безпосередньо впливають конкретні суб'єкти (укладачі тестів). Детальніше: Ингекапм К. Педагогическая диагностика, 1991: https://books.google.com.ua/books/about/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B4%D0%B8%D0%B0%D0%B3%D0%BD.html?id=ayojAAAACAAJ&redir_esc=y.

Вихід із ситуації: здійснювати контроль згідно із критеріями оцінювання. Можливо так: здійснювати неупереджений контроль згідно із критеріями оцінювання.

2. Цитата: ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Коментар: самооцінка особистості – це суб'єктивне утворення в людській психіці, вона не може бути об'єктивною апріорі.

Вихід із ситуації: здійснює самооцінку і самокорекцію за певними критеріями.

3. Цитата: 014.03 Середня освіта (Історія) ПК 4. Здатність інтегрувати набуті знання соціальних та гуманітарних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь.

Коментар: Що значить поняття "самостійна система", мова йде не про суб'єкт діяльності, а про об'єкт діяльності. Як система може бути самостійною? Не зовсім зрозуміло, що значить, виявляти цілісність знань та умінь.

Вихід із ситуації: прибрати прикметник "самостійна", виявляти (встановлювати) взаємозв'язки в знаннях.

4. Цитата: 014.03 Середня освіта (Історія). ПК 8. Знання змісту та завдань організації допрофільної підготовки учнів.

Коментар: до чого це в предметній історичній компетентності?

Вихід із ситуації: Прибрати.

5. Цитата: 014.03 Середня освіта (Історія). ПК 9. Знання нових підходів до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції.

Коментар: що значить нових підходів? Нові підходи можуть бути абсолютно неефективними.

Вихід із ситуації: знання інноваційних підходів (вони можуть бути і не новими, але такими, без яких ми не можемо уявити собі сучасне викладання, приміром, педагогічна новація - критичне мислення).

6. Цитата: 014.03 Середня освіта (Історія). ПК 10. Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.

Коментар: ПК повторює ФК і не має відношення до предметної спеціальності. Вже не буду наголошувати на екстравагантній термінології.

Вихід із ситуації: Прибрати ПК 10.

7. Цитата: РН4. Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їх навчання та ефективність уроку.

Коментар: А чому прикметник "критично" не був доданий до дієслів здійснює, застосовує? Мабуть тому, що це очевидно. Оцінка не може бути некритичною. Оцінка – це завжди критика, визначення відповідності або невідповідності стандарту, цінностям, критеріям тощо.

Вихід із ситуації: прибрати прикметник "критично".

Ще одне зауваження щодо проекту Стандарту вищої освіти 014-бакалавр. Обсяг практики передбачено мінімум 12 кредитів, а Концепція розвитку педагогічної освіти передбачає мінімум у 30 кредитів. Таким чином, наявна розбіжність в двох нормативно-правових документах.

Після опрацювання Стандарту 014-магістр, я вже не дуже певний щодо можливості затвердження Стандарту 014-бакалавр. Напевно, кращим варіантом, буде ґрунтовне рецензування та доопрацювання документу.

Пропозиції Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Колектив Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка за результатами широкого обговорення академічною спільнотою проекту Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 014 «Середня освіта» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти просить розглянути та врахувати такі зауваження та пропозиції:

1. У розділі III Загальна характеристика скорелювати професійну кваліфікацію, кваліфікацію в дипломі з описом предметної області, доповнивши об'єкт вивчення, цілі навчання, теоретичний зміст словами «заклади фахової передвищої освіти/викладач закладу фахової передвищої освіти». Водночас поєднання професійних кваліфікацій «вчитель (назва предмету)» та «викладач закладу фахової передвищої освіти» є дискусійним питанням, оскільки за віковими особливостями, змістом та методикою навчання учні 5-9 класів, з одного боку, і учні 10-11 класів та студенти фахової передвищої освіти, з іншого, дуже різняться. Натомість, фахова передвища освіта і за змістом, і за методикою навчання має багато спільного з профільною освітою старшокласників, що зумовлює доцільність зазначеного поєднання професійних кваліфікацій на другому (магістерському) рівні.

Окрім того, професійну кваліфікацію **викладач закладу фахової передвищої освіти** не відображено в предметній області (об'єкті вивчення, цілях навчання, теоретичному змісті предметної області), ні у формулюванні компетентностей та програмних результатів навчання, які спрямовані лише на заклади базової середньої та позашкільної освіти.

2. Розділ IV **Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання** (абзац 1) викласти в такій редакції: «Для здобуття освітнього рівня «бакалавр» можуть вступати особи, що здобули повну загальну середню освіту або освітній рівень «молодший бакалавр», що

засвідчено свідоцтвом про повну загальну середню освіту, дипломом молодшого бакалавра, *«молодшого спеціаліста»*.

3. Розділ **IV Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання** (абзац 1) сформулювати так: «Для підтвердження своїх результатів навчання особи, що вступають на навчання за освітніми програмами певної спеціальності з підготовки бакалаврів, подають сертифікати Зовнішнього незалежного оцінювання з певних предметів */Національного мультипредметного тесту/Результати співбесіди (відповідно до «Порядку прийому та Правил прийому»)»*.

4. У розділі **V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти** мінімальні обсяги навчальних і виробничих практик доцільно збільшити з 5% до 10% з огляду на задекларований орієнтир в Концепції розвитку педагогічної освіти до 2027 року - збільшення практичної підготовки до 30 кредитів, що становить 12,5% освітньої програми.

5. У розділі **VI Перелік обов'язкових компетентностей випускника здійснити корегування ЗК 1**, а саме: «**ЗК 1.** Здатність до логічного, критичного, аналітичного, абстрактного, творчого мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях».

6. У розділі **VI Перелік обов'язкових компетентностей випускника** у формулюванні загальних компетентностей (ЗК3—ЗК5) врегулювати зв'язок із предметною областю, оскільки відповідно до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти під загальними компетентностями розуміються такі універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку. Зазначені вище компетентності пропонуємо викласти в такій редакції:

«**ЗК3.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів)».

7. У розділі **VI Перелік обов'язкових компетентностей випускника** скорелювати перелік загальних компетентностей з аналогічними компетентностями професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020), додавши *підприємницьку* компетентність.

Конкретизовані пропозиції до переліку та змісту фахових компетентностей у розрізі предметних спеціальностей:

014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології):

Потребують корегування сформульовані компетентності, оскільки серед навчальних предметів звучить лише трудове навчання, а **технології** навіть не згадуються (починаючи з 2027-2028 н. р. навчальним предметом технологічної освітньої галузі в закладах загальної середньої освіти буде «**Технології**»).

Звертаємо увагу на необхідність здійснення перегляд запропонованого формулювання предметних компетентностей **Трудового навчання та технологій**, яке не передбачає формування однієї з важливих визначальних компетентностей майбутніх учителів трудового навчання та технологій - проектно-технологічної, оскільки процес організації уроків трудового навчання (технологій) ґрунтується на проектно-технологічній діяльності учнів.

Зміст предметних компетентностей та програмних результатів навчання **Трудового навчання та технологій** відображає здебільшого когнітивний, а не діяльнісний підхід, з огляду на що пропонуємо формулювати компетентності, використовуючи дефініції «демонструє здатність», «володіє», «організовує», «застосовує» тощо.

014.1 Середня освіта (Українська мова і література)

Уважаємо за доцільне до переліку предметних компетентностей додати ПК 8, ПК 9, ПК 10:

«ПК 8. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ПК 9. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі.

ПК 10. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту».

014.2 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))

Пропонуємо скорегувати формулювання ПК 3, а саме: **«ПК 3.** Здатність використовувати ефективні шляхи формування мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетентностей школярів у процесі навчання іноземних мов та культур», оскільки визначальним чинником ефективної взаємодії між народами є успішне оволодіння не лише мовними, а й культурними знаннями, що передбачає урахування відмінних фонетичних, лексичних, граматичних, синтаксичних норм, звичаїв, традицій, особливостей світосприйняття, завдяки чому уможлиблюється формування міжкультурної комунікативної компетентності особистості — здатності послуговуватися лінгвокультурними знаннями, вербальними / невербальними засобами в різних ситуаціях спілкування, поважно ставитися до розбіжностей мислення, традицій, звичаїв народів тощо.

014.3 Середня освіта (Історія)

Варто розглянути можливість ПК 6 - ПК 9 викласти в такій редакції:

«ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз історичних джерел й інформаційних ресурсів та використовувати їх у професійній діяльності.

ПК 7. Здатність до використання у професійній діяльності основних педагогічних й психологічних теорій та практик організації основ методики викладання навчальних предметів громадянської та історичної освітньої галузі в закладах загальної середньої освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, добору та реалізації форм, методів і засобів навчання; об'єктивного контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з цих навчальних предметів.

ПК 8. Знання змісту та завдань організації допрофільної підготовки здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.

ПК 9. Знання нових підходів до історичної освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції».

014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

До переліку предметних компетентностей пропонуємо додати:

ПК 7 «Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства», **ПК 8** «Здатність активно і відповідально реалізовувати власний потенціал для успішної професійної діяльності в екологічній освіті учнів, усвідомлювати власну причетність і відповідальність до відновлення, збереження природного середовища, екологізації свідомості школярів, здійснювати екологічно доцільну діяльність, практично розв'язувати екологічні завдання у професійній і побутовій сферах відповідно до принципів сталого розвитку, набутих екологічних цінностей, мотивів взаємодії з природою, переконань, ідеалів тощо».

Наявність таких компетентностей для педагогів є необхідною для реалізації вимог чинного законодавства: ст. 6 ЗУ «Про вищу освіту» визначає серед засад державної політики у сфері вищої освіти та принципів освітньої діяльності наступне: «формування ... екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля»; ст.15 ЗУ «Про повну загальну середню освіту» передбачає такий обов'язковий напрям виховної діяльності у ЗЗСО як «формування...екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля»; в концепції реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» однією із ключових компетентностей учнів є екологічна, а однією із наскрізних змістових ліній НУЛП передбачена «Екологічна безпека та сталий розвиток». Відтак вчителі всіх предметних спеціальностей мають розуміти стратегію сталого розвитку; Державний стандарт базової середньої освіти передбачає формування в учнів екологічної компетентності.

014.4 Середня освіта (Математика)

ПК 5 викласти у такій редакції: «Здатність до аналізу й оцінювання обґрунтованості й ефективності використовуваних математичних підходів до розв'язування математичних задач»;

ПК 6 доповнити: «... і навчати учнів розв'язуванню таких задач».

014.8 Середня освіта (Фізика)

Додати ПК «Володіння методами комп'ютерного моделювання, здатність проводити комп'ютерний експеримент, інтерпретувати, аналізувати та узагальнювати його результати. Здатність використовувати сучасне електронне обладнання у поєднанні з цифровими технологіями».

014.9 Середня освіта (Інформатика)

У формулюванні ПК 2, ПК 7 замінити «інформаційно-комунікаційних технологій» на «цифрових технологій», оскільки цифрові технології охоплюють інформаційно-комунікаційні.

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Потребує уточнення формулювання ПК7, зокрема вилучити слово «дошкільного» та подати в такій редакції:

«ПК7. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації».

Підсилити формулювання **ПК8.** «Здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, комунікативність» словосполученням «креативність та вміння працювати в команді».

Пропозиції до розділу **VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання за предметними спеціальностями:**

014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології):

Аналіз запропонованих предметних компетентностей та результатів навчання (ПК3, ПК5, ПРН11, ПРН12) схиляє до думки, що провідною діяльністю учнів на уроках трудового навчання (технологій) є предметно-перетворювальна, а не *проектно-технологічна*.

У порівнянні з попереднім проектом Стандарту спостерігається тенденція до збільшення кількості фахових і предметних компетентностей та результатів навчання для майбутнього вчителя трудового навчання. Ураховуючи наявність окремих освітніх програм, створюється проблема щодо загальної їх кількості й спроможності закладу вищої освіти забезпечити їхнє формування.

Вважаємо формулювання змісту компетентностей і предметних результатів навчання надто громіздкими, вони потребують чіткості й лаконічності.

У проекті Стандарту немає жодної компетентності й результату навчання, спрямованих на опанування сучасних виробничих технологій, (зокрема, робототехніки, зеленої енергетики тощо), що засвідчує остаточний відхід від принципів політехнічного навчання і зосередження на оволодінні майбутніми вчителями трудового навчання та технологій виключно техніками декоративно-ужиткового мистецтва.

Пропонуємо додати **ПК** «Здатність до графічного і вербального описів проекту, застосовування знань сучасної техніки та технології, графічної

грамотності, практичних умінь і навичок оформлення проєктно-конструкторської документації під час розроблення та виготовлення виробів».

014.1 Середня освіта (Українська мова і література)

За огляду на запити стейкхолдерів нагальною є потреба уточнити формулювання ПРН1; ПРН 6; ПРН 7; ПРН 8, а саме:

«ПРН1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови та літератури, зарубіжної літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні та світі.

ПРН 6. Використовує гуманістичний потенціал української мови та літератури, зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРН 7. Володіє особистісно орієнтованим, діяльнісним, компетентнісним та іншими сучасними підходами до викладання української мови та літератури, зарубіжної літератури, застосовує український та міжнародний досвід навчання здобувачів освіти.

ПРН 8. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури, зарубіжної літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід»;

Доцільним вважаємо додавання ПРН 11 та ПРН 12:

ПРН 11. Володіє літературною компетентністю з української і зарубіжної літератур, що передбачає розуміння літератури як невід'ємної частини національної і світової художньої культури.

ПРН 12. Забезпечує діалог культур у процесі вивчення зарубіжної літератури, створює умови для міжкультурної комунікації.

014.2 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))

ПРН 1 сформулювати в такій редакції: «Застосовує на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні, літературознавчі основи навчання іноземної мови і зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів».

014.3 Середня освіта (Історія)

Уточнити формулювання ПРН 6, ПРН 7, а саме:

«ПРН 6. Працює з історичними джерелами та інформаційними ресурсами, інтегрує їх до освітнього процесу викладання навчальних предметів громадянської та історичної освітньої галузі, представляє та обговорює відображені в них факти, явища, події, визначає власну позицію щодо суперечливих питань.

ПРН 7. Знає зміст навчальних предметів громадянської та історичної освітньої галузі, проєктує і здійснює освітній процес, обирає оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання предметів громадянської та історичної освітньої галузі, уміє оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці».

014.5 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

До переліку програмних результатів навчання пропонуємо додати результати, що увідповіднюються з компетентностями:

ПК 7 «Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства»,

ПК 8 «Здатність активно і відповідально реалізовувати власний потенціал для успішної професійної діяльності в екологічній освіті учнів, усвідомлювати власну причетність і відповідальність до відновлення, збереження природного середовища, екологізації свідомості школярів, здійснювати екологічно доцільну діяльність, практично розв'язувати екологічні завдання у професійній і побутовій сферах відповідно до принципів сталого розвитку, набутих екологічних цінностей, мотивів взаємодії з природою, переконань, ідеалів тощо»;

Було б доцільно додати ПРН «Застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснює самоаналіз ефективності уроків».

014.07 Середня освіта (Географія)

Варто ПРН 11 виписати у такій редакції: «... природничої освітньої галузі, володіє методикою викладання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі на першому (адаптаційному) циклі базової середньої освіти».

014.5 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 014.06 Середня освіта (Хімія); 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)

З огляду на те, що вчителі біології, фізики, хімії також можуть забезпечувати викладання у ЗЗСО інтегрованих курсів природничої освітньої галузі, пропонуємо додати ПРН «Володіє методикою викладання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі».

014.4 Середня освіта (Математика)

У ПРН 2, ПРН 7 замінити «... методи алгебри, математичного аналізу, аналітичної та диференціальної геометрії, топології, функціонального аналізу й теорії диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей і математичної статистики, теорії функцій комплексної змінної..» на «методи фундаментальної математики». Перелік навчальних предметів в Стандарті означає, що вони є нормативними. Це може обмежувати автономність ЗВО.

014.08 Середня освіта (Фізика)

Додати ПРН «Демонструє володіння сучасним лабораторним обладнанням з навчального фізичного експерименту».

14.09 Середня освіта (Інформатика)

Додати ПРН «Знає основи робототехніки, уміє створювати прості роботизовані пристрої та програмне забезпечення для їхнього функціонування».

Вважаємо за необхідне обов'язково окреслити фахові компетентності та програмні результати навчання для наступних предметних спеціальностей: 014.15 Середня освіта (Природничі науки) та 014.16 Середня освіта (Захист України).

Доцільно увідповіднити назви предметних спеціальностей наказу МОН України від 11.11.2022 р. №1006 «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти». Зокрема, у тексті Стандарту замінити назву предметної спеціальності Середня освіта (Фізика) на Середня освіта (Фізика та астрономія).

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Потребує уточнення формулювання окремих програмних результатів навчання, а саме:

- у формулювання ПРНЗ вилучити слово «закони» та подати в такій редакції: **«ПРНЗ.** Знає принципи розуміння рухових умінь і навичок, володіє теорією і методикою розвитку рухових умінь і навичок в базових видах рухової активності. Знає правила профілактики травматизму та надання першої медичної допомоги; володіє основними методами захисту персоналу та населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих»;

- із формулювання ПРН 6 вилучити слово «дошкільних», подати в такому вигляді: **«ПРН6.** Знає основні положення методичної та організаційної роботи для проведення навчальної роботи в галузі фізичної культури загальноосвітніх установ, закладах середньої та професійної освіти, позакласної спортивно-масової, організаційної та навчально-методичної роботи у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації»;

- внести зміни до ПРН 10: вилучити «з дітьми дошкільного шкільного віку», зазначити «учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти...».

Щиро дякуємо за змогу долучитися до обговорення. Сподіваємося на подальшу плідну співпрацю.

Пропозиції Тамари Кутек, доктора наук з фізичного виховного виховання та спорту, професора, декана факультету фізичного виховання і спорту Житомирського державного університету

Умовні позначки:

Розжевий колір – пропозиція вилучити з тексту

Колір морської хвилі (бірюзовий) – пропозиція замінити або додати в текст.

Жовтий колір – пропозиція звернути увагу на даний текст

БЛОК 1

1. Пропозиції до внесення змін у текст ПК, ПРН спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура).

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

ПК1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних вимог діяльності у сфері фізичної культури.

КОРЕКЦІЯ

ПК1. Здатність формувати в учнів ключові та предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій формування рухових умінь і навичок та розвитку фізичних якостей, санітарно-гігієнічних вимог до професійної діяльності у сфері фізичної культури.

БЕЗ ЗМІН

ПК2. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу з фізичного виховання.

ПК3. Здатність використовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для формування грамотності у фізичній культурі, здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, фізичних (рухових) якостей різних вікових груп і самостійно розробляти методики і технології для інтегрального-гармонійного розвитку людини.

КОРЕКЦІЯ

ПК3. Здатність використовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для набуття грамотності у фізичній культурі, формування здорового способу життя, рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей різних вікових груп і самостійно розробляти методики і технології для гармонійного розвитку людини.

ПК4. Здатність аналізувати, систематизовувати та оцінювати педагогічний досвід, розробляти методики та технології для розвитку рухових умінь і навичок та фізичних (рухових) якостей на основі розуміння і застосування положень фізіології, морфології, біохімії, біомеханіки, здійснювати профілактику травматизму.

КОРЕКЦІЯ

ПК4. Здатність аналізувати, систематизовувати та оцінювати педагогічний досвід, розробляти методики та технології для формування рухових умінь і навичок та розвитку фізичних (рухових) якостей на основі розуміння й застосування положень фізіології, морфології, біохімії, біомеханіки; здійснювати профілактику травматизму.

ПК5. Здатність вести документацію, що забезпечує процес навчання з фізичної культури в закладах середньої освіти.

КОРЕКЦІЯ

ПК5. Здатність планувати та розробляти документацію, що забезпечує процес навчання з фізичного виховання в закладах середньої освіти.

ПК6. Здатність оволодівати базовими і новими видами фізкультурної діяльності, здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, зокрема за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку.

КОРЕКЦІЯ

ПК6. Здатність оволодівати базовими і новими видами фізкультурної діяльності, здійснювати пошук, аналіз і обробку наукової інформації з різних джерел, зокрема за допомогою інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, необхідної для постановки і вирішення завдань професійного та особистісного розвитку.

АБО

ПК6. Здатність оволодівати базовими і новими видами фізкультурної діяльності, здійснювати пошук, аналіз і обробку наукової інформації з різних джерел, необхідної для постановки і вирішення завдань професійного та особистісного розвитку, зокрема за допомогою інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій.

ПК7. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації.

КОРЕКЦІЯ

ПК7. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти; проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу, фізкультурно-оздоровчі заходи у закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації.

БЕЗ ЗМІН

ПК8. Здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, комунікативність.

**Програмні результати навчання (РН),
014.11 Середня освіта (Фізична культура)**

ПРН1. *Знає та вміє* застосовувати на практиці основні положення фізіології, біомеханіки, морфології, психології, біохімії для розвитку фізичних (рухових) якостей, формування рухових умінь і навичок осіб, які належать до різних вікових груп, *володіє* засобами ~~інтегрального~~ гармонійного (розумового, духовного і фізичного) розвитку людини.

КОРЕКЦІЯ

ПРН1. *Знає та вміє* застосовувати на практиці основні положення фізіології, біомеханіки, морфології, психології, біохімії для розвитку фізичних (рухових) якостей, формування рухових умінь і навичок осіб, які належать до різних вікових груп, *володіє* засобами гармонійного (розумового, духовного і фізичного) розвитку людини.

ПРН2. *Знає* як застосовувати на практиці основні вчення ~~в галузі~~ фізичної культури. *Володіє* актуальними технологіями формування грамотності у фізичній культурі, ~~інтегрального~~ розвитку людини, ~~технологіями~~ контролю і

корекції функціонального та психофізіологічного стану, засобами і методами управління станом людини.

КОРЕКЦІЯ

ПРН2. *Знає* як застосовувати на практиці основні вчення у сфері фізичної культури. *Володіє* актуальними технологіями формування грамотності у фізичній культурі, засобами і методами управління і корекції функціонального та психофізіологічного стану людини, її гармонійного розвитку.

АБО

ПРН2. *Знає* як застосовувати на практиці основні вчення у сфері фізичної культури. *Володіє* актуальними технологіями формування грамотності у фізичній культурі, засобами і методами управління і корекції функціонального та психофізіологічного стану, гармонійного розвитку людини.

ПРН3. *Знає закони і принципи розучування* рухових умінь і навичок, володіє теорією і методикою розвитку рухових умінь і навичок в базових видах рухової активності. *Знає* правила профілактики травматизму та надання першої медичної допомоги; *володіє* основними методами захисту персоналу та населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.

КОРЕКЦІЯ

ПРН3. *Знає* закономірності розучування рухових умінь і навичок, володіє методикою формування рухових умінь і навичок у базових видах рухової активності. *Знає* правила профілактики травматизму та надання першої медичної допомоги; *володіє* основними методами захисту персоналу та населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.

АБО

ПРН3. *Знає* закономірності розучування рухових умінь і навичок, володіє методикою їх формування у базових видах рухової активності. *Знає* правила профілактики травматизму та надання першої медичної допомоги; *володіє* основними методами захисту персоналу та населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.

ПРН4. *Знає* вимоги до оформлення документації та основні закономірності ~~небудови~~ документів для здійснення навчального процесу в галузі фізичного виховання та спорту.

КОРЕКЦІЯ

ПРН4. *Знає* вимоги до оформлення документації та основні закономірності розробки документів для здійснення навчального процесу з фізичного виховання.

ПРН5. *Знає* закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей в різних видах рухової активності; біологічні, соціальні, психологічні та інші чинники збереження здоров'я, ~~біологічні, соціальні, психологічні, духовні фактори~~, що обумовлюють значущість професії фахівця з фізичного виховання та спорту.

КОРЕКЦІЯ

ПРН5. *Знає* закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей у різних видах рухової активності; біологічні, соціальні, психологічні та інші чинники збереження здоров'я, що обумовлюють значущість професії фахівця з фізичного виховання та спорту.

ПРН6. *Знає* основні положення методичної та організаційної роботи для проведення навчальної роботи ~~в галузі фізичної культури~~ в дошкільних, загальноосвітніх установах, закладах середньої та професійної освіти, позакласної спортивно-масової, організаційної та навчально-методичної роботи ~~у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи~~ у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації.

КОРЕКЦІЯ

ПРН6. *Знає* основні положення методичної та організаційної роботи для проведення навчальних занять у дошкільних, загальноосвітніх установах, закладах середньої та професійної освіти; *володіє* навичками проведення позакласної спортивно-масової, організаційної, навчально-методичної та фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації і фізичної реабілітації.

ПРН7. *Володіє* педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, ~~розвитку рухових~~ умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і *вміє* самостійно розробляти методики і технології для ~~інтегрального~~ гармонійного розвитку людини.

КОРЕКЦІЯ

ПРН7. *Володіє* педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, формування рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і *вміє* самостійно розробляти методики і технології для гармонійного розвитку людини.

БЕЗ ЗМІН

ПРН8. *Володіє* руховими уміннями і навичками в обраному виді спорту на рівні кваліфікованого спортсмена; руховими навичками в базових видах спорту на рівні масових розрядів; *вдосконалює* руховий арсенал шляхом формування рухових умінь і навичок в інших видах спорту.

ПРН9. *Вміє* розробляти перспективні та оперативні плани і програми конкретних занять ~~в сфері дитячо-юнацького спорту~~ та зі спортсменами масових розрядів.

КОРЕКЦІЯ

ПРН9. *Вміє* розробляти перспективні та оперативні плани і програми конкретних занять у сфері дитячо-юнацького спорту та зі спортсменами масових розрядів.

ПРН 10 дублює ПРН 6

ПРН10. *Вміє* самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу ~~у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи~~ у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації

ПРН11. *Володіє* прийомами формування через засоби масової інформації, інформаційні та рекламні агентства громадської думки про фізичну культуру як частини загальної культури і чинника забезпечення здоров'я.

КОРЕКЦІЯ

ПРН11. *Володіє* прийомами формування громадської думки про фізичну культуру як важливого чинника забезпечення здоров'я населення, частину загальної культури нації, через засоби масової інформації, інформаційні та рекламні агентства.

БЛОК 2

У програмних результатах спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) не відображено:

ПК6. Здатність оволодівати базовими і новими видами фізкультурної діяльності, здійснювати пошук, аналіз і обробку наукової інформації з різних джерел, необхідної для постановки і вирішення завдань професійного та особистісного розвитку, зокрема за допомогою інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій.

Так як ПРН 11 продубльований з ПРН 6 пропонуємо ввести наступний текст:

ПРН11. *Володіє* здатністю здійснювати пошук, аналіз і обробку наукової інформації з різних джерел, застосовувати сучасні методи для постановки і вирішення завдань професійного та особистісного розвитку.

БЛОК 3

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей, які не знайшли відображення у ПРН 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

РН2. *Демонструє* вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН6. *Називає і пояснює* принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН8. *Генерує* обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН11. *Виявляє* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, *пояснює* необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН12. *Аналізує* власну педагогічну діяльність та її результати, *здійснює* об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

БЛОК 4

У розділі III Загальна характеристика проекту Стандарт вищої освіти України перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка,

спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) вказано, що:

1) Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей **вчителя закладу середньої освіти**, необхідних для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності.

2) «Об'єкт вивчення: освітній процес у закладах середньої освіти (за предметною спеціальністю)».

3) Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи фундаментальних і прикладних наук галузі, достатні для формування предметних компетентностей за відповідними спеціальностями, теоретичні основи наук про освіту, загальної і вікової психології, методики навчання (за спеціальностями) у **закладах загальної середньої освіти**.

3) Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, методи відповідних наук, освітні технології та методики формування компетентностей за відповідними спеціальностями **в закладах загальної середньої освіти**, моніторинг педагогічної діяльності, інформаційно-комунікаційні технології.

Тоді як місце **Працевлаштування випускників** зазначено:

«Заклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти», а також відображено у ПК та ПРН.

Пропозиції гарантів ОП 014 Середня освіта (за спеціальностями "Біологія та здоров'я людини", "Природничі науки") (biological@vnu.edu.ua)

Внести до Стандарту компетентності та програмні результати навчання до спеціальності 014.15 Середня освіта (Природничі науки) першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів освіти.

Внести до Стандарту спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) екологічну та підприємницьку компетентності.

Вилучити термін "базова середня школа" з компетентностей ПК та програмних результатів навчання.

Додати до переліку ПРН ті, що пов'язані зі стратегією сталого розвитку, наприклад: "Розуміє і характеризує стратегію Сталого розвитку та розкриває сутність взаємозв'язків між докільям та людиною; знає провідні принципи функціонування екосистем, оцінює вплив екологічних факторів на здоров'я людини".

Пропозиції Криворізького державного педагогічного університету

1) По тексту проєкту стандарту словосполучення "предметна область" замінити на "предметна царина" у відповідних формах.

2) По тексту проєкту стандарту виправити помилки у вживанні родового відмінка слова предмет: "навчального предмета"

3) По тексту проєкту стандарту росіянізм “в тому числі” замінити на слова “зокрема”.

4) По тексту вживати правильну назву предметної спеціальності 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)

5) У таблиці 2 (Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей) замінити словосполучення “Спеціальні (фахові, предметні) компетентності” на словосполучення “Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)” (вживається на с. 15-16 проєкту стандарту), замінити скорочення “СК” на скорочення “ФК” (вживається на с. 15-16 проєкту стандарту).

ПРОЄКТ	ПРОПОЗИЦІЇ
V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти	
- якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути достатньою для формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей;	- освітні програми, як правило, передбачають підготовку здобувачів за основною і додатковою предметною спеціальністю (додатковою спеціальністю) та / або спеціалізацією. Кількість кредитів ЄКТС на додаткову предметну спеціальність (додаткову спеціальність та / або спеціалізацію) має бути достатньою для формування відповідних компетентностей, а співвідношення кількості кредитів між основною та додатковою спеціальностями (предметними спеціальностями, основною спеціальністю та спеціалізацією) становить, як правило, 60 % : 40 %;
Загальні компетентності	
ЗКЗ. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.	ЗКЗ. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою з предметної спеціальності.
Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)	
ФКЗ. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.	ФКЗ. Здатність виявляти й окреслювати мету та завдання педагогічної діяльності, здійснювати проектування процесів навчання й виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання й розвитку учнів.
ФК5. Здатність здійснювати об’єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.	ФК5. Здатність здійснювати контроль та об’єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.	ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку й самокорекцію своїх професійних якостей, організовувати процес самонавчання.
Компетентності предметних спеціальностей (ПК)	
014.11 Середня освіта (Фізична культура)	
ПК2. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу з фізичного виховання.	ПК2. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу з фізичного виховання.
014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)	
ПК 1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі;	ПК 1. Здатність до імплементації міждисциплінарного досвіду, інтеграції й використання наукового знання з історії, теорії, методики викладання музичного мистецтва, мистецтва в закладах загальної середньої освіти
ПК 2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва, інформаційних технологій, сучасного мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти.	ПК 2. Здатність демонструвати володіння державною мовою та художньо-мистецьким і музично-педагогічним тезаурусом в процесі формування мовно-комунікативних умінь учнів.
ПК 3. Здатність до використання національних та світових освітніх парадигм творчого розвитку особистості засобами мистецтва, культуровідповідних концепцій, принципів, технологій, методів, форм проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу “Мистецтво”, керівництва музично-естетичним розвитком та дозвіллям школярів на засадах діалогової взаємодії; володіння сучасними діагностичними методиками оцінювання динаміки навчальної успішності учня та програмним інструментарієм дистанційної музичної освіти.	ПК3. Здатність планувати, моделювати, організовувати мистецький освітній процес, зокрема – з музичного мистецтва, з використанням сучасних форм, методів, методик, технологій музичного навчання на засадах культурологічного й аксіологічного підходів.
відсутній	ПК 9. Здатність моделювати освітній процес на уроках музичного мистецтва та інтегрованого курсу “Мистецтво” на засадах варіативності навчально-методичного забезпечення.
відсутній	ПК 10. Здатність до проєктування сучасного мистецько-освітнього середовища в контексті педагогіки партнерства.

Програмні результати навчання для предметних спеціальностей (ПРН) 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)	
ПРН 1. Розуміє, пояснює і транслює духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в навчально-виховну діяльність вчителя музичного мистецтва.	ПРН 1. Розуміє, пояснює і транслює духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в педагогічну діяльність вчителя музичного мистецтва.
ПРН 1. Розуміє, пояснює і транслює духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в навчально-виховну діяльність вчителя музичного мистецтва.	ПРН 1. Демонструє розуміння закономірностей принципів музичної освіти дітей різних вікових категорій, з різними освітніми потребами на засадах загальнонаукового та музично-педагогічного знання.
ПРН 2. Пояснює та оперує базовими категоріями вітчизняної та світової музичної педагогіки, сучасної педагогіки мистецтва, музикології, мистецтвознавства, технологій музично-педагогічної та мистецько-інформаційної діяльності. ПРН 3. Володіє і використовує тезаурус музичного мистецтва та мистецтва, аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію музично-педагогічної та мистецької діяльності.	ПРН 2. Вільно володіє державною мовою, поняттєво-термінологічним тезаурусом музичної педагогіки та музичного мистецтва в процесі формування мовних і мовленєвих компетентностей та м'яких навичок (soft skills) учнів.
ПРН 4. Знає і застосовує форми, методи, художньо-педагогічні засоби, освітні технології розвитку творчої особистості засобами мистецтва із урахуванням індивідуальних і вікових особливостей учнів та різноманітних освітніх умов	ПРН 3. Здійснює освітній процес з музичного мистецтва із застосуванням сучасних методик і технологій, спрямованого на формування мистецьких цінностей, культурної компетентності учнів різних вікових категорій.
	ПРН 9. Демонструє знання варіативності сучасного навчально-методичного забезпечення мистецької освіти та вміння його практичного застосування на уроках музичного мистецтва та інтегрованого курсу "Мистецтво".
	ПРН 10. Знає та застосовує на практиці уміння проєктувати сучасне мистецько-освітнє середовище на засадах педагогіки партнерства.

Пропозиції Вінниченка Євгенія Федоровича, доцента кафедри інформатики і обчислювальної техніки Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т.Г.Шевченка

В ПРОЕКТІ пропонується можливість визнавати та перезараховувати до 120 (60) кредитів, отриманих за попередньою програмою підготовки молодшого бакалавра чи освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» (освітньою програмою фахової передвищої освіти).

Однак при цьому не враховані права студентів, які вступають на навчання за скороченим терміном для отримання другої вищої освіти, тобто таких, які вже мають диплом бакалавра.

Тому пропоную внести доповнення в Стандарт, забезпечивши можливість перезараховувати відповідні кредити, отримані в межах попередньої освітньої програми підготовки БАКАЛАВРА.

Пропозиції Оксани Комаровської, завідувача лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України, доктора педагогічних наук, професора;

Олени Гайдамаки, начальника відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту загальної середньої освіти ДНУ «ІМЗО», кандидата педагогічних наук, старшого дослідника

Підтримуємо колег – розробників стандарту, розуміючи, яку титанічну роботу вони виконали, і які непрості завдання перед ними були поставлені.

Але просимо розглянути і врахувати деякі позиції, які дозволять узгодити підготовку фахівців у системі вищої освіти із завданнями загальної середньої освіти, зокрема, у мистецькій освітній галузі.

1. Зауваження щодо п. «Компетентності предметних спеціальностей (ПК)»

Мистецька галузь у проєкті стандарту представлена спеціальностями:

014.12 «Образотворче мистецтво»

014.13 «Музичне мистецтво»

014.16 «Хореографія».

014-1 Середня освіта (мови і літератури, історія, фізична культура, образотворче мистецтво, музичне мистецтво).

У реаліях сучасної загальної середньої освіти відповідно до стандартів початкової освіти, базової середньої освіти, проєкті стандарту профільної освіти впроваджено єдиний інтегрований підхід до навчання мистецтву. Відповідно до типових освітніх програм/навчальних планів загальної середньої освіти інтегрований курс «Мистецтво» упроваджується від першого до одинадцятого класу. У межах цього курсу, який реалізують учителі музичного і образотворчого мистецтва, учні опановують музичне, образотворче, елементи театрального, екранних мистецтв, дизайну, знайомляться з різноманітними сучасними видовищними формами мистецтва тощо. Тобто загальна мистецька освіта побудована на засадах інтеграції - взаємодії і синтезі різних видів мистецтва, що сприяє формуванню в учнів цілісного художнього світогляду через різні види мистецької діяльності.

Тобто випускники бакалаврату мають бути підготовленими до інтегрованого навчання мистецтва з охопленням різних його видів.

Відповідно, підготовка бакалаврів має враховувати саме цей аспект, а отже так чи інакше містити посилений поліхудожній контекст підготовки за усіма зазначеними спеціальностями.

Водночас, у переліку компетентностей у п.014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) інтегрований підхід, а отже і поліхудожня підготовленість, як вимога часу, відсутні. Тобто вчитель образотворчого

мистецтва не набуватиме відповідної компетентності і не буде підготовлений до роботи в сучасному закладі загальної середньої освіти.

До певної міри теза про підготовку випускника до навчання саме мистецтва наявна щодо спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), а саме вказано на «здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі» (ПК 1), та на «проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу “Мистецтво”» (ПК 3).

2. У пункті проєкту «Компетентності предметних спеціальностей (ПК)» відсутній перелік таких вимог стосовно спеціальностей 014.16 «Хореографія» та 014-1 «Середня освіта (мови і літератури, історія, фізична культура, образотворче мистецтво, музичне мистецтво)».

3. Відповідно і в підрозділі «Програмні результати навчання для предметних спеціальностей (ПРН)» відсутні позиції стосовно оволодіння інтегральними знаннями з мистецтва для спеціальності 014.12 «Образотворче мистецтво»; а стосовно спеціальності 014.13 «Музичне мистецтво» такі результати суттєво завуальовані (присутні як деяке узагальнене «мистецтво», що, на жаль, ніяк не відображає ті реальні результати, які необхідно досягти випускнику).

4. У проєкті стандарту відсутні програмні результати у спеціальностях 014.16 і 014.1.

5. Просимо звернути увагу, що у Переліку предметних спеціальностей під шифром 014.16 «Хореографія» помилково вказано «Середня освіта (Захист України)», а не «Хореографія».

6. Враховуючи положення нормативних документів у галузі загальної середньої освіти – стандарту початкової освіти та стандарту базової середньої освіти, типових освітніх програм тощо, пропонуємо до переліку спеціальностей додати спеціальність «Мистецтво», яка передбачатиме формування компетентностей з різних видів мистецтва (за аналогією спеціальності 014.15 «Природничі науки», яка представляє інтегровану компетентність в галузі природничих наук).

Або до переліку вищезазначених спеціальностей у галузі мистецтва додати спеціалізацію «Мистецтво», зокрема:

014.12 «Образотворче мистецтво. Мистецтво»

014.13 «Музичне мистецтво. Мистецтво»

014.16 «Хореографія. Мистецтво».

Пропозиції кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

1. Вважаємо неприйнятним поєднання в професійній кваліфікації **«вчитель (назва предмету)»** та **«викладач закладу фахової передвищої освіти»**, оскільки за віковими особливостями, змістом та методикою навчання учні 5-9 класів, з одного боку, і учні 10-11 класів та студенти фахової передвищої освіти, з іншого, дуже різняться. Натомість, фахова передвища освіта і за змістом, і за методикою навчання має багато спільного з профільною

освітою старшокласників. Вважаємо доцільним таке поєднання професійних кваліфікацій на другому (магістерському) рівні.

2. Зазначивши в проєкті Стандарту професійну кваліфікацію **«викладач закладу фахової передвищої освіти»**, розробники не відобразили її ні в предметній області (об'єкті вивчення, цілях навчання, теоретичному змісті предметної області), ні у формулюванні компетентностей та програмних результатів навчання, які спрямовані лише на заклади базової середньої та позашкільної освіти.

3. Стратегічно не виправданим вважаємо те, що у сформульованих компетентностях серед навчальних предметів звучить лише трудове навчання, а **технології** навіть не згадуються, адже починаючи з 2027-2028 н. р. навчальним предметом технологічної освітньої галузі в закладах загальної середньої освіти буде **«Технології»**.

4. Запропоноване формулювання предметних компетентностей спеціальності Трудове навчання та технології не передбачає формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій, яка є визначальною для них, оскільки в основі організації уроків трудового навчання (технологій) у закладі загальної середньої освіти лежить проєктно-технологічна діяльність учнів.

5. Формулювання змісту предметних програмних результатів навчання спеціальності Трудове навчання та технології відображає здебільшого когнітивний, а не діяльнісний підхід. Тому пропонуємо формулювати їхній зміст, використовуючи дефініції «володіє», «організовує», «добирає», «застосовує» тощо.

6. Аналіз запропонованих предметних компетентностей та результатів навчання (зокрема. ПКЗ, ПК5, ПРН11, ПРН12) схиляє до думки, що провідною діяльністю учнів на уроках трудового навчання (технологій) є *предметно-перетворювальна*, а не *проєктно-технологічна*, як це насправді.

7. У порівнянні з попереднім проєктом Стандарту спостерігається тенденція до збільшення кількості фахових і предметних компетентностей та результатів навчання для майбутнього вчителя трудового навчання. Ураховуючи наявність спеціалізацій, створюється проблема щодо загальної їх кількості й спроможності закладу вищої освіти забезпечити їхнє формування за період навчання.

8. Вважаємо формулювання змісту компетенцій і предметних результатів навчання надто громіздкими, вони потребують чіткості й лаконічності.

9. У проєкті Стандарту немає жодної компетентності й результату навчання, спрямованих на опанування сучасних виробничих технологій, (зокрема, робототехніки, зеленої енергетики тощо), що засвідчує остаточний відхід від принципів політехнічного навчання і зосередження на оволодінні майбутніми вчителями трудового навчання та технологій виключно техніками декоративно-ужиткового мистецтва.

Компетентності предметних спеціальностей (ПК), програмні результати навчання, спільні для всіх предметних спеціальностей (РН) та для предметних спеціальностей (ПРН) викласти у такій редакції

Таблиця 1

Проект Стандарту вищої освіти України	Пропозиції кафедри технологічної та професійної освіти ГНПУ ім.О.Довженка
Пропонуємо додати.	ПК. Здатність до графічного і вербального описів проєкту, застосовування знань сучасної техніки та технології, графічної грамотності, практичних умінь і навичок оформлення проєктно-конструкторської документації під час розроблення та виготовлення виробів.
ПК1. Здатність до розуміння суті фізичних явищ і закономірностей перебігу процесів, що визначають властивості матеріалів і технічних систем, усвідомлення їх ролі у технологіях <i>вироблення</i> конструкційних матеріалів, їх обробки та конструювання.	ПК1. Здатність до розуміння суті фізичних явищ і закономірностей перебігу процесів, що визначають властивості матеріалів і технічних систем, усвідомлення їх ролі у технологіях <i>виробництва</i> конструкційних матеріалів, їх обробки та конструювання.
ПК2. Здатність застосовувати знання з природничих наук, основ техніки, технологій, економіки, екології, маркетингу, дизайну, креслення для організації трудоного навчання та формування умінь і навичок з проєктної, конструкторської і виробничої діяльності учнів.	ПК2. Здатність застосовувати знання з природничих наук, основ техніки, технологій, економіки, екології, маркетингу, дизайну, креслення для організації уроків трудоного навчання та технологій , формування умінь і навичок з проєктно-технологічної діяльності учнів.
ПК4. Здатність до засвоєння технологій обробки матеріалів, способів вибору конструкційних матеріалів та складання технологічної послідовності виготовлення виробів.	ПК4. Здатність до обґрунтованого вибору конструкційних матеріалів, складання технологічної послідовності виготовлення виробів, виготовлення виробів за допомогою широкого спектру сучасного технологічного обладнання.
ПК3. Здатність до засвоєння традиційних та інноваційних технологій і методів предметно-перетворювальної діяльності; загальних (методологічних, економічних, ергономічних, екологічних тощо) питань розвитку техніки та виробництва, будови й принципів дії технічних систем.	ПК3. Здатність до засвоєння традиційних та інноваційних технологій і методів предметно-перетворювальної діяльності; історії техніки та виробництва, будови й принципів дії технічних систем.
ПК5. Здатність до організації та керування процесами творчої предметно-перетворювальної діяльності учнів у закладах базової середньої та позашкільної освіти, її об'єктивного оцінювання на	ПК5. Здатність до організації та керування процесами проєктно-технологічної діяльності учнів у закладах базової середньої та позашкільної освіти, її об'єктивного оцінювання на основі

основі визначених критеріїв, аналізу матеріалів портфоліо та презентації результатів.	визначених критеріїв, аналізу матеріалів портфоліо та презентації результатів.
ПК6. Здатність до аналізу традицій та сучасних тенденцій декоративно-ужиткового мистецтва, ідентифікації та порівняння ознак різних його видів за етнографічними регіонами України, навчання технікам декоративно-ужиткового мистецтва.	ПК6. Здатність до аналізу традицій та сучасних тенденцій декоративно-ужиткового мистецтва, ідентифікації та порівняння ознак різних його видів за етнографічними регіонами України, навчання учнів технік декоративно-ужиткового мистецтва.
РН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.	РН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету, демонструє здатність їх реалізовувати для виконання освітньої програми в закладах загальної середньої освіти, в позакласній та позашкільній роботі.
РН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.	РН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності, знає історичні етапи розвитку предметної області спеціальності.
РН6. Називає і пояснює принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.	РН6. Здатний проєктувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.
РН5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	РН5. Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.
РН9. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності. РН10. Демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації	РН9+РН10. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності, демонструє володіння сучасними

для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.	технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти.
РН12. <i>Аналізує</i> власну педагогічну діяльність та її результати, <i>здійснює</i> об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.	РН12. <i>Аналізує</i> власну педагогічну діяльність та її результати, <i>здійснює</i> об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей, <i>усвідомлює</i> соціальну значущість майбутньої професії, має сформовану мотивацію до здійснення професійної діяльності.
ПРН1. <i>Називає, класифікує й аналізує</i> методики трудового навчання і креслення; <i>оцінює</i> можливості їх використання для забезпечення технологічної освіти учнів.	ПРН1. <i>Володіє</i> методиками трудового навчання (технологій) і креслення та <i>застосовує</i> їх для забезпечення технологічної освіти учнів.
ПРН2. <i>Називає, класифікує й аналізує</i> форми і методи організації проектно-технологічної діяльності та розвитку творчих здібностей учнів і <i>демонструє</i> здатність до їх практичного впровадження.	ПРН2. <i>Добирає</i> доцільні форми і методи організації проектно-технологічної діяльності та розвитку творчих здібностей учнів, <i>демонструє</i> здатність до їх практичного впровадження, <i>організовує</i> освітній процес з трудового навчання (технологій), креслення.
ПРН3. <i>Відтворює</i> основні положення загальних питань технологій сучасних виробництв, <i>пояснює</i> будову, призначення та принципу дії технічних систем.	ПРН3. <i>Володіє</i> знаннями про традиційні та інноваційні технології і методи предметно-перетворювальної діяльності, історію техніки та виробництва, <i>пояснює</i> будову, призначення та принципу дії технічних систем.
ПРН5. <i>Застосовує</i> знання з теоретичних основ інженерної та комп'ютерної графіки, загальних правил оформлення креслень і проектно-конструкторської документації для навчання конструюванню і моделюванню.	ПРН5. <i>Застосовує</i> знання з теоретичних основ інженерної та комп'ютерної графіки, загальних правил оформлення креслень і проектно-конструкторської документації для навчання учнів конструювання і моделювання об'єктів проектно-технологічної діяльності.
ПРН6. <i>Класифікує й аналізує</i> способи обробки сировини та матеріалів; <i>називає</i> і <i>класифікує</i> види відповідних ручних (у тому числі у тому числі й електричних) інструментів, верстатів та іншого технологічного обладнання; <i>пояснює</i> принцип дії та способи використання кожного з них.	ПРН6. <i>Володіє</i> способами обробки сировини та матеріалів; <i>називає</i> види ручних (у тому числі у тому числі й електричних) інструментів, верстатів та іншого технологічного обладнання, <i>пояснює</i> принцип дії та способи їх використання, <i>демонструє</i> здатність працювати ними .
ПРН7. <i>Класифікує й аналізує</i> традиційні та новітні технології формотворення, створення художнього малюнка, колористики й орнаментики, пластичного мистецтва. ПРН9. <i>Демонструє</i> навички ескізного проектування, <i>виконує</i> креслення деталей і виробів, <i>складає</i> технологічну послідовність їх виготовлення, <i>готує</i>	ПРН7+9. <i>Добирає й застосовує</i> доцільні засоби проектного моделювання (словесні, візуально-графічні, предметно-пластичні) у процесі проектування виробу

презентацію результатів і створює портфоліо.	
ПРН8. Називає і описує суть технологій художньої обробки конструкційних матеріалів і виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва та їх дизайну, <i>демонструє</i> володіння відповідними способами та техніками.	ПРН8. Називає і описує сутність традиційних та сучасних технологій художньої обробки конструкційних матеріалів і виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва та їх дизайну, <i>демонструє</i> володіння цими способами та техніками.
ПРН10. <i>Пояснює</i> принципи доцільного добору матеріалів , інструменту й устаткування з урахуванням проектно-технологічної документації, дотримання екологічної безпеки та санітарно-гігієнічних вимог, оцінки якості й економічності виробу.	ПРН10. <i>Добирає</i> доцільні матеріали , інструменти й устаткування з урахуванням проектно-технологічної документації, вимог екологічної безпеки та санітарно-гігієнічних норм, дотримання якості й економічності виробу.
ПРН11. <i>Використовує</i> досягнення науки й техніки для висвітлення???? сучасних технологій предметно-перетворювальної діяльності, впливу її результатів на навколишнє середовище та побут людини.	Уточнити або прибрати
ПРН12. <i>Застосовує</i> норми з охорони праці, протипожежної безпеки та захисту довкілля у процесах предметно-перетворювальної діяльності, <i>демонструє</i> вміння безпечної експлуатації інструментів і технологічного обладнання.	ПРН12. <i>Застосовує</i> норми охорони праці, протипожежної безпеки та захисту довкілля у процесі проектно-технологічної діяльності, <i>демонструє</i> вміння безпечної експлуатації інструментів і технологічного обладнання.

Пропозиції Хмельницького національного університету

У першій редакції	Пропонується від ЗВО
Професійна(і) кваліфікація: Вчитель (назва предмету) ¹ , викладач закладу фахової передвищої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)	Доцільно узгодити професійну кваліфікацію з абзацом 3 п.2.2 Концепції розвитку педагогічної освіти «Завданням першого (бакалаврського) рівня вищої педагогічної освіти є підготовка кваліфікованих педагогічних працівників для дошкільної освіти, початкової та базової середньої освіти, позашкільної освіти, професійної (професійно-технічної) освіти...» та викласти у такій редакції: Вчитель (назва предмету) ⁸ базової середньої освіти, професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією(ями)

⁸ Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології, викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі»

Професійна(і) кваліфікація(ї) примітка: Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології, викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі»	Професійна(і) кваліфікація(ї): Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, біології» Відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (у ред. пост. від 01.02.2017 № 53) Галузь знань «Природничі науки» включає спеціальності з хімії та фізики. Пропозиція – вилучити слова «фізики, хімії», доповнити «біології»
Академічні права випускників Можливість продовження навчання на другому рівні вищої освіти.	Академічні права випускників Можливість продовження навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти. Доповнити назву рівня відповідно до ЗУ «Про вищу освіту»
Працевлаштування випускників заклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти.	Працевлаштування випускників викласти у такій редакції: заклади загальної та спеціалізованої, позашкільної освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти. <i>Оскільки заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти займаються освітнім процесом з учнями, які відповідають категорії учнів закладів загальної середньої освіти старшої профільної середньої освіти, то доречним є вилучення з</i> працевлаштування випускників таких типів закладів освіти
У розділі V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти визначено мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 5% обсягу освітньої програми (12 кредитів)	<i>Зважаючи на необхідність забезпечити формування спеціальних, фахових компетентностей та ПРН (зокрема за предметними спеціальностями 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 014.06 Середня освіта (Хімія), 014.07 Середня освіта (Географія), 014.08 Середня освіта (Фізика), 014.09 Середня освіта (Інформатика), 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)),</i> доцільно викласти у такій редакції

	«мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 10% обсягу освітньої програми». <i>Наявність навчальних та виробничих практик за предметом викладання є важливим аспектом в підготовці майбутнього вчителя (за предметною спеціальністю) до педагогічної діяльності. Зазначений в першій редакції обсяг практик дозволить проводити недоброчесну освітню політику ЗВО з недостатньою інфраструктурою та матеріально-технічним забезпеченням визначаючи 12 кредитів ЄКТС (8 тижнів) як мінімально допустимий обсяг практичної підготовки.</i> <i>Таке трактування дозволить збільшити загальний обсяг практик до 24 кредитів ЄКТС та наблизить до вимог абзацу 1 п. 2.5 Концепції розвитку педагогічної освіти «Для виконання цього ключового завдання обсяг практичної підготовки має складати не менше 30 кредитів ЄКТС у межах обов'язкової частини бакалаврських програм (починаючи з першого року навчання, у різних закладах освіти і різних класах (курсах))...»</i> Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, «Рекомендації про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», 2013 р. погоджено з Федерацією роботодавців України 22.04.2013. «... - виробнича (технологічна, експлуатаційна, конструкторська, педагогічна, лікувальна, економічна, юридична, організаційно-управлінська, обліково-аналітична та ін.), а також науково-дослідна;...»
У розділі V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти визначено, «якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути достатньою для формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей»	<i>Замінити визначення «кількість кредитів ЄКТС має бути достатньою» і закласти конкретну кількість кредитів. Цю тезу доцільно викласти у такій редакції: «якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути не менше 25% обсягу освітньої програми та забезпечити формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей»</i>

ЗКЗ. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.	ЗКЗ. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, використовувати знання іноземної мови для вирішення завдань професійної діяльності.
ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.	Доцільно ЗК9 викласти у такій редакції: ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності, формувати у здобувачів освіти культуру здорового способу життя.
ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.	Доцільно ФК4 викласти у такій редакції: ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення (<i>вказати до чого</i>), розвивати критичне мислення.
ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	Доцільно ФК6 уточнити у такій редакції: ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення результатів навчання з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.
014.04 Середня освіта (Математика)	
У теперішній редакції	Пропонується від ЗВО
ПРН2. Демонструє знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовує методи алгебри, математичного аналізу, аналітичної та диференціальної геометрії, топології, функціонального аналізу й теорії диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей і математичної статистики, теорії функцій комплексної змінної для досягнення інших результатів освітньої програми.	Зазначені ПРН відповідають результатам навчання для предметних спеціальностей 111 «Математика» та 113 «Прикладна математика», що прописані у відповідних стандартах вищої освіти. Проте, такі компетентності, як знання теорії функцій комплексної змінної, функціонального аналізу, аналітичної та диференціальної геометрії, топології тощо, можуть бути надто спеціалізованими для вчителів закладів загальної середньої освіти. Зазвичай такі теми вивчаються на вищих

ПРН7. Демонструє навички розв'язувати типові задачі математичного аналізу, алгебри, диференціальних та інтегральних рівнянь, оптимізації за допомогою чисельних методів.	курсах університету або в рамках спеціальної підготовки. Підготовка вчителя математики не передбачає володіння глибокими та ґрунтовними знаннями математичних наук на рівні фахівців-математиків та акцентована більше на знаннях вчителем методики навчання математики, основ фізіології, психології та педагогіки. Для вчителів закладів загальної середньої освіти більш релевантними компетентностями будуть знання основ алгебри, математичного аналізу, теорії ймовірностей, математичної статистики та диференціальних рівнянь. Вони повинні вміти застосовувати ці знання для навчання учнів та розвитку їх математичних навичок відповідно до освітньої програми. Пропозиція: сформулювати зазначені програмні результати навчання у більш загальній редакції, зокрема: ПРН2. Демонструє знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовує методи основ алгебри, математичного аналізу, теорії ймовірностей, математичної статистики та диференціальних рівнянь для досягнення інших результатів освітньої програми.
014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)	
ПК 1. Здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення і теорії біології науки для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів.	ПК 1. Здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення і теорії біології науки для формування у здобувачів вищої освіти розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів.
ПК 6. Здатність здійснювати позакласну та позашкільну роботу з біологічних проблем і досліджень, формування, збереження екологічно здорового середовища і зміцнення здоров'я	Це доречніше ПРН. Якщо залишати ПК6, тоді до професійної кваліфікації потрібно додати методист закладу позашкільної освіти, керівник гуртка
РН1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів	РН1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та індивідуальні особливості учнів.

РН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.	РН3. Здійснює цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує і використовує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.
РН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.	РН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною мовою, висловлює власні думки іноземною мовою.
014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)	
У теперішній редакції	Пропонується від ЗВО
<i>Суперечить Концепції, яку покладено в основу професійного стандарту. Прописані в проєкті ПК та ПРН не забезпечують підготовку викладача закладу фахової перед вищої освіти. Зокрема: для предметної спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) формулювання</i> ПК5. Здатність до організації та керування процесами творчої предметно-перетворювальної діяльності учнів у закладах базової середньої та позашкільної освіти, її об'єктивного оцінювання на основі визначених критеріїв, аналізу матеріалів портфоліо та презентації результатів.	<i>На бакалаврському рівні здійснювати підготовку вчителя для базової середньої та позашкільної освіти.</i>
ПК2. Здатність застосовувати знання з природничих наук, основ техніки, технологій, економіки, екології, маркетингу, дизайну, креслення для організації трудового навчання та формування умінь і навичок з проєктної, конструкторської і виробничої діяльності учнів.	Доцільно ПК2 викласти у такій редакції: ПК2. Здатність реалізовувати міждисциплінарні проєкти на уроках трудового навчання та формування умінь і навичок з проєктної, конструкторської і виробничої діяльності учнів
014.11 Середня освіта (Фізична культура)	
У теперішній редакції	Пропонується від ЗВО
ПРН8. Володіє руховими уміннями і навичками в обраному виді спорту на рівні кваліфікованого спортсмена; руховими навичками в базових видах спорту на рівні масових розрядів; вдосконалює руховий	Пропозиція: У ПРН8. Вилучити «в обраному виді спорту на рівні кваліфікованого спортсмена». <i>На наш погляд «володіння руховими уміннями і навичками в базових видах</i>

арсенал шляхом формування рухових умінь і навичок в інших видах спорту.	<i>спорту на рівні масових розрядів» для учителя фізичної культури достатньо. Для учителя фізичної культури головне не високий рівень у визначеному виді спорту а наявність великого арсеналу рухових умінь і навичок, які б він міг би успішно і ефективно використовувати у своїй професійній діяльності.</i>
ПРН9. Вміє розробляти перспективні та оперативні плани і програми конкретних занять в сфері дитячо-юнацького спорту та зі спортсменами масових розрядів.	<i>Варто вилучити із списку ПРН9. Розробка перспективних та оперативних планів і програм конкретних занять в сфері дитячо-юнацького спорту не належить до компетентностей учителів фізичної культури. Це більше має відношення до професій тренерів-викладачів, основне місце роботи яких дитячо-юнацькі спортивні школи.</i>

Пропозиції Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

1. На виконання наказу Міністерства освіти і науки України № 1006 від 11.11.2022 «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти» внести зміни до назви спеціальностей: **014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія), 014.15 Середня освіта (Природничі науки).** Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-22#Text>

Розділ III. Загальна характеристика. Професійна кваліфікація

Для спеціальності Середня освіта (Природничі науки) зазначити в професійній кваліфікації:

*Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології, викладач фахової передвищої освіти інтегрованих навчальних курсів природничої галузі» (відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 1006 від 11.11.2022 «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти»).

Розділ IV. Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання

Другий абзац подати у такі редакції: «Для підтвердження своїх результатів навчання особи, що вступають на навчання за освітніми програмами певної спеціальності з підготовки бакалаврів, подають

сертифікати Зовнішнього незалежного оцінювання з певних предметів **або НМТ**».

Розділ V. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти.

Пропонуємо конкретизувати кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність (35 % від обсягу освітньої програми).

– якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути достатньою для формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей.

Отже, якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути достатньою для формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей (**35% від обсягу освітньої програми**).

З метою успішної реалізації фахової компетентності 1 «Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету» пропонуємо внести зміни у реченні: «Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 5% обсягу освітньої програми» замінити на «Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – не менше 10% обсягу освітньої програми».

Розділ VI Перелік обов'язкових компетентностей випускника

I. У стандарті відсутні ПК, ПРН, матриця відповідності предметних результатів навчання та компетентностей, визначених Стандартом, для спеціальності: 014.15 Середня освіта (Природничі науки).

II. У п. III **Загальна характеристика** визначено, що цілями навчання є «формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу середньої освіти, необхідних для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності». Відтак, п. VI **Перелік обов'язкових компетентностей випускника** у частині загальних та фахових компетентностей має узгоджуватися із системою компетентностей визначених у Професійному стандарті за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Видається логічним ЗК викласти їх у тій послідовності, які зазначені в Стандарті вчителя, а саме: громадянська, соціальна, культурна, лідерська, підприємницька.

Інтеграційні процеси національної освіти виявляють важливе завдання для закладів вищої освіти, а саме – визначення єдиної ціннісної та методологічної платформи підготовки вчителя для об'єднаної Європи XXI століття. Це дозволяє при розробці Стандарту вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) звернутися до статей Педагогічної Конституції Європи, у якій (п. 6.2) визначені такі основні компетентності, якими має володіти вчитель XXI століття.

1) комунікативна компетентність (зокрема, сучасний учитель має вільно володіти кількома європейськими мовами);

2) компетентність самоідентичності;

- 3) компетентність справедливості;
- 4) лідерська компетентність;
- 5) дослідницько-аналітична компетентність;
- 6) здатність навчатися протягом життя.
- 7) здатність до емпатії

В умовах повномасштабної війни з російською федерацією видається педагогічно доцільним у структурі ЗК випускника на перше місце поставити громадянську компетентність, компетентність самоідентичності, а не «здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях», як це визначено у ЗК1. Можливий варіант ЗК1 «Здатність реалізувати свої громадянські права і обов'язки, знати та утверджувати цінності демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні».

Видається не зрозумілим зміст культурної компетентності, сформованої у тексті ЗК8. Цитуємо дослівно: «Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій».

Тут варто використати зміст культурної компетентності, визначений у Професійному стандарті вчителя. Можливий варіант ЗК8 «Здатність діяти як відповідальний громадянин/ка на основі загальнолюдських і суспільних цінностей, виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність та мультикультурність у суспільстві, виявляти та утверджувати національно-культурну ідентичність».

Потребує корекції й зміст ЗК 2: «Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності». На нашу думку, потрібне уточнення поняття «предметна область», відповідно до нормативно-правових документів, що регулюють освітню діяльність у закладах освіти. З іншого боку, знання предмету за спеціальністю його теоретичних і методичних основ є компонентом фахових, а не загальних компетентностей випускника.

Натомість, у перелік загальних варто внести, як обов'язкову, здатність вчитися впродовж життя, засвоювати нові знання, уміння, досвіди, цінності, інновації, прагнучи до самоосвіти та розвитку.

Додати до Загальних компетентностей та/або Програмних результатів навчання такий пункт: Вміння здійснювати наукові дослідження з дотриманням вимог академічної доброчесності.

У формуванні загальних, фахових компетентностей та програмних результатах навчання, врахувати підготовку фахівців щодо роботи в інклюзивному середовищі.

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)

ФК4. «Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення».

Цю компетентність варто скоротити і сформувати у такому варіанті: «Здатність формувати і розвивати в учнів ключові, предметні компетентності та універсальні наскрізні уміння засобами навчального предмету». У наведеному визначенні використані поєднання навчального предмету, процесу, ставлення і педагогічної технології, що є несумісним.

ФК6. «Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них».

Пропонуємо таке визначення: «Здатність організовувати освітній процес на засадах особистісно-орієнтованої моделі освіти, максимально враховувати права дитини, її здібності, потреби та інтереси, реалізуючи принцип дитиноцентризму».

Компетентності предметних спеціальностей (ПК)

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Пропозиція до ЗК 3. Розмежувати здатності спілкуватися українською та іноземною мовами, об'єднані в одній ЗК, оскільки освітні компоненти з української мови не забезпечать формування іншомовної компетентності.

Пропозиція до ПК 1., ПК 5. Не об'єднувати в межах спільної компетентності досягнення мовознавства і літературознавства, а також практику (чи методику) навчання української мови і літератури, оскільки це призведе до необхідності інтегрувати мовно-літературні освітні компоненти та методик їх навчання.

ПК 1. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.

Отже, **ПК 1. сформулювати так: ПК 1. Здатність використовувати досягнення сучасної мовознавчої науки в теорії і практиці вивчення сучасної української літературної мови здобувачами вищої освіти ОС «Бакалавр».**

ПК 5. Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентісний) до викладання та діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з сучасної української мови та літератури, ураховуючи передовий український й міжнародний досвід.

Отже, **ПК 5. сформулювати так: ПК 5. Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно зорієнтований, діяльнісний, компетентісний) до викладання та діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти із сучасної української літературної мови.**

спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))

Пропозиція до ПК 1, ПК 2, ПК 4. Не об'єднувати в межах спільної компетентності досягнення методичної і філологічної наук, а також методичні аспекти навчання іноземної мови і зарубіжної літератури.

У формулюванні ПК 4, на наш погляд є термінологічна неточність, зокрема, термін «... у середніх навчальних закладах...» перефразувати на «... у закладах середньої освіти...» і подати текст у такій редакції: ПК 4 Здатність застосовувати практичні навички моделювання, конструювання освітнього процесу і змісту іншомовної підготовки для проведення навчальних занять та позакласних заходів з іноземної мови та зарубіжної літератури у закладах середньої освіти, в тому числі за умов дистанційного та змішаного навчання.

014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини.)

Для успішної професійної діяльності за спеціальністю 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) пропонуємо додати наступні фахові компетентності (ФК):

ФК «Здатність пояснювати механізми збереження реалізації спадкової інформації та їх значення в процесах мікро- та макроеволюції, основах сучасної біотехнології та генної інженерії; застосовувати їх у формуванні в учнів гуманістичних поглядів на природу в контексті сучасних уявлень про її цілісність та розвиток;

ФК «Здатність володіти експериментальними методами роботи з біологічними об'єктами в польових і лабораторних умовах, планувати та проводити простий експеримент як під керівництвом так і самостійно, описувати, аналізувати та критично оцінювати результати досліджень; застосовувати їх при формуванні в учнів дослідницької компетентності.

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

У зв'язку з тим, що у професійні кваліфікації зазначено викладач фахової передвищої освіти не обхідно це врахувати у формуванні загальних, фахових компетентностей та програмних результатах навчання.

ПК5 Додати: «Заклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільні ресурсні центри (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установи та організації у сфері освіти».

ПК 7 Пропонуємо в такому формулюванні: «Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури із здобувачами освіти заклади загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти».

Розділ VII. Програмні результати навчання для предметних спеціальностей (ПРН)

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Пропозиція до ПРН 1, ПРН 2. У ПРН 1 прописати результати навчання, пов'язані зі знаннями та вміннями пояснювати особливості розвитку української мови, а в ПРН 2 – тенденції розвитку та специфіку перебігу літературного процесу.

ПРН 1. Знає сучасні філологічні засади навчання української мови та літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний

дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні.

Отже, **ПРН 1.** *сформулювати так: Знає сучасні філологічні засади навчання сучасної української літературної мови, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку сучасної української літературної мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури, провідні тенденції розвитку сучасної української літературної мови*

ПРН 2. Пояснює особливості розвитку української мови та літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; *порівнює* мовні й літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

Отже, **ПРН 2.** *сформулювати таким чином: Пояснює особливості розвитку української літератури, специфіку перебігу сучасного літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.*

014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))

Пропозиція до ПРН 1. Формування компетентностей учнів забезпечують різні навчальні предмети, тому не варто об'єднувати в одному ПРН методичні аспекти навчання іноземної мови і зарубіжної літератури.

Пропозиція до ПРН 6. Пропонуємо додати «розуміє твір як естетичний феномен, володіє традиційними та інноваційними методиками аналізу»

Отже, **ПРН 6.** *Характеризує тенденції, етапи і особливості літературного процесу країн у різні епохи, визначає світоглядно-естетичну специфіку літературних течій і напрямів; аналізує твір за його ознаками і в контексті епохи, називає жанрові особливості твору, оперуючи термінологією; розуміє твір як естетичний феномен, володіє традиційними та інноваційними методиками аналізу.*

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

ПРН 8 та ПРН 9 сформулювати відповідно до кваліфікації вчителя фізичної культури. В проєкті зазначено ПРН для спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

III. Ввести у Перелік предметних спеціальностей 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметну спеціальність (Хореографія) та надати їй шифр **014.14 «Середня освіта (Хореографія)».**

Вважаємо, що для сучасних дітей, які проводять багато часу сидячи за партою або за гаджетами, заняття хореографією стають особливо актуальними. По-перше, танець – це мистецтво, що розвиває фізичну силу, витривалість, спритність, сприяє формуванню статури. По-друге – мистецтво,

що формує та розвиває психічні процеси (художню уяву, соціативну пам'ять, когнітивні здібності, творче мислення). Хореографія є додатковим резервом рухової активності дітей, джерелом їх здоров'я, радості, підвищення працездатності і витривалості, розрядки розумової та психічної напруги, а отже, однією з умов їх успішної навчальної та трудової діяльності. Фізично нерозвинені діти на уроках хореографії зможуть позбутися фізичних недоліків: сутулості, викривлення хребта, асиметрії лопаток, клишоногості тощо.

Хореографічне виховання – це один із засобів естетичного виховання творчого початку в дитині. Як і будь-яке мистецтво, танець здатний приносити глибоке естетичне задоволення. Людина, яка добре танцює, відчуває неповторне відчуття свободи та легкості своїх рухів, від уміння володіти своїм тілом. Його радують точність, краса та пластичність, з якими він виконує складні танцювальні па. Усе це є джерелом естетичного задоволення. Урок хореографії – це найкращий засіб для знайомства і вивчення українського народного танцювального мистецтва. Для збереження та розвитку свого національного культурного коріння.

Усе зазначене вище актуалізує питання професійної підготовки майбутнього вчителя хореографії. Ввести до проєкту стандарту вищої освіти України 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) першого (бакалаврського) рівня, галузь знань 01 – «Освіта / Педагогіка», перелік фахових компетентностей освітньо-професійної програми «Середня освіта (Хореографія)»:

Компетентності предметних спеціальностей

ПК1. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової хореографічної культури.

ПК2. Здатність оперувати професійною термінологією в сфері хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).

ПК3. Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової хореографічної спадщини.

ПК4. Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.

ПК5. Здатність розуміти основи теорії музики, працювати з концертмейстером, музичним супроводом, застосовувати цифрову грамотність.

ПК6. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа- мистецтва тощо) в процесі створення хореографічного проєкту, його реалізації та презентації.

ПК7. Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками освітнього процесу.

ПК8. Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психологофізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.

ПК9. Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками (різних видів хореографії), виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальні засоби.

ПК10. Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проєкту.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. *Демонструє* знання спеціальної професійної термінології (педагогічної, хореографічної, гімнастичної) та навички професійного дискурсу.

ПРН 2. *Обізнаний* у сфері мистецької педагогіки та *володіє* дидактичними й методичними засадами навчання хореографії.

ПРН 3. *Володіє* знаннями з теорії та методики викладання танців (за видами), *обізнаний* з відповідною лексикою.

ПРН 4. *Вміє* викладати хореографію в освітньому процесі ЗЗСО, ЗПО, закладів початкової мистецької освіти; вирішувати професійні завдання відповідно до освітніх змін, перетворень та соціальних потреб, застосовуючи інноваційні теоретичні та практичні досягнення української та світових практик педагогічної освіти.

ПРН 5. *Вміє* здійснювати інтегроване навчання, застосовувати міждисциплінарні зв'язки і розв'язувати широке коло професійних задач і проблем.

ПРН 6. *Використовує* поглиблені когнітивні та практичні спеціалізовані уміння, творчо-пошукові дії в процесі створення хореографічних етюдів, композицій, сценографії танців, добору музичного матеріалу.

ПРН 7 *Демонструє* сформовану художньо-педагогічну, хореографічно-виконавську та композиційно-постановочну культуру в роботі з дітьми усіх вікових категорій та в різних формах професійної діяльності.

ПРН 8. *Володіє* професійно-практичними навичками навчання хореографії (за видами) на основі координації танцювальної, ритмічно-рухової діяльності учнів з урахуванням їхніх психофізіологічних та анатомічних властивостей. *Уміє* працювати зі здобувачами освіти, в тому числі з особливими освітніми потребами, з їх батьками.

ПРН 9. *Розуміє* хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності, *використовує* гуманістичний потенціал танцювального мистецтва у формуванні національної свідомості,

полікультурної компетентності, моральних принципів та ціннісних орієнтацій нового покоління громадян України.

ПРН10. Використовує інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня.

Відповідно у таблицю 2.1. додати матрицю відповідності предметних результатів навчання та компетентностей, визначених Стандартом для спеціальності:

014.14 Середня освіта (Хореографія)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)									
	ПК-1	ПК-2	ПК-3	ПК-4	ПК-5	ПК-6	ПК-7	ПК-8	ПК-9	ПК-10
ПРН-1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-3	+			+	+				+	+
ПРН-4	+		+			+	+	+		
ПРН-5		+	+	+				+	+	
ПРН-6			+	+	+		+	+	+	+
ПРН-7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-8			+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-9	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-10	+		+	+	+	+	+	+		+

Пропозиція hrytsiuk.elena@gmail.com

Зверніть увагу, ПРН для предметних спеціальностей 014.09 Всього 10 шт. А в таблиці ПРН /ПК ПРН 11 шт

Пропозиція Олени Ребрової, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу «Південноукраїнський Національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Обґрунтування пропозиції

У 2016 році я входила до групи розробників Стандарту зі спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації Хореографія. У 2019 році її було знято з сайту МОН. На сьогодні я доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри музичного мистецтва і хореографії ДЗ «Південноукраїнська національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», а також є експертом НАЗЯВО. Серед освітньо-професійних програм, що проходили акредитацію, є і Середня освіта (Хореографія). Доцільність введення в Стандарт зазначеної спеціалізації зумовлено наступним: актуалізацією формування національної свідомості школярів, що найефективніше здійснюється завдяки вивченню історії, культури і мистецтва України; високим попитом на заняття мистецтвом танцю дітей в закладах позашкільної освіти та в умовах позакласної роботи в ЗЗСО; запровадженням Концепції НУШ, яка орієнтує на інтегроване вивчення мистецтва та його зв'язків з іншими галузями знань;

творчо-розвивальним та здоров'язбережувальним потенціалом занять хореографії. У зв'язку з зазначеним пропоную повернуту спеціалізацію з хореографії в спеціальність 014 Середня освіта, як це було передбачено Наказами Міністерства освіти і науки України № 375 від 6 квітня 2016 р., № 1041 від 14 липня 2017 р. Освітня діяльність учителів хореографії реалізується у ЗЗСО шляхом введення уроків хореографії за ініціативи батьків та менеджменту в межах блоку дисциплін фізичної культури, що не є мистецтвом. Унікальними явищами до кожній нації є дві речі: МОВА та МИСТЕЦТВО. Саме вони передають дух народу, його цінності від покоління до покоління. Це не можна замінити уроками фізичної культури. Патріотизм насправді є романтичним почуттям, яке формується завдяки емоційному розвитку дітей. Отже, мистецтву альтернативи немає. А якщо воно ще й укріплює здоров'я, то це повністю відповідає комплексу актуальних для освітньої політики завдань.

Уроки хореографії – це уроки інтегрованого типу, до яких залучаються усі школярі, навіть з вадами відповідно до принципів інклюзії. Це повністю відрізняється від занять хореографією в дитячих колективах, мистецьких школах, де переважно набирають дітей з відповідними здібностями, з якими працюють фахівці спеціальності 024 Хореографія.

Будучи експертом НАЗЯВО з акредитації освітніх програм Середня освіта (Хореографія) спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) та Хореографія спеціальності 024 Хореографія можу кваліфіковано стверджувати про наявність відмінностей у таких програмах.

Враховуючі все викладене, у разі прийняття пропозиції, надаю ПК та ПРН, які були нами розроблено під час обговорення стандарту в 2016-2017 роках та які знайшли вдосконалення за останні роки підготовки здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) як за першим (бакалаврським), так і за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Надані пропозиції стосується першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Пропозиції щодо до Стандарту 014 Середня освіта (Хореографія)

ПК

ПК 1.Здатність здійснювати міжпредметні зв'язки психолого-педагогічних знань з педагогікою мистецтва, художньої культури та хореографії.

ПК 2.Здатність до формування у школярів загальних і мистецьких компетентностей у закладах дошкільної, загальної середньої освіти, позашкільних навчальних закладах.

ПК 3. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до педагогічних завдань, застосовувати сучасні методи й інноваційні технології в умовах загальної мистецької освіти.

ПК 4. Здатність здійснювати творчий розвиток учнів/вихованців засобами хореографічної діяльності.

ПК 5. Здатність організувати комунікацію учнів і вихованців, створювати рівноправну і доброзичливу атмосферу на хореографічних заняттях, зокрема в умовах інклюзії.

ПК 6. Здатність формувати хореографічну культуру учнів різних вікових категорій.

ПК 7. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберезувальні технології під час занять хореографією.

ПК 8. Здатність застосовувати комплексний методичний супровід під час виконання хореографічних вправ та танцювальних композицій.

ПК 9. Здатність визначати і враховувати вікові (фізіологічні, психологічні) та інші індивідуальні особливості учнів у процесі навчання хореографії.

ПК 10. Здатність до вільного володіння хореографічною лексикою усіх видів танцю, демонструвати якісний рівень виконавської майстерності.

ПК 11. Здатність поєднувати традиції та інновації хореографічного мистецтва та враховувати особливості української національної культури.

ПК 12. Здатність екстраполювати національні, етнічні, регіональні соціокультурні цінності та традиції в освітнє середовище засобами хореографічного мистецтва.

ПК 13. Здатність демонструвати власну хореографічно-постановочну культуру на основі різних видів, жанрів, стилів хореографії та синтезу мистецтв.

ПК 14. Здатність аналізувати, розробляти та презентувати навчальні та методичні матеріали з дотриманням етики науково-методичного пошуку, академічної доброчесності та інформаційної культури.

ПК 15. Здатність реалізувати функції вчителя загальної середньої школи з урахуванням особливостей хореографічного навчання школярів.

ПРН

ПРН 1. Володіти концептуальними та практичними знаннями в галузі гуманітарних, психолого-педагогічних, природничих наук, осмислювати їх міжпредметні зв'язки з хореографічною освітою.

ПРН 2. Знати і розуміти історичні та полікультурні аспекти розвитку різних видів мистецтва та їх синтезу.

ПРН 3. Знати і розуміти дидактичні і методичні засади хореографічного виховання здобувачів дошкільної, початкової, загальної середньої освіти.

ПРН 4. Грамотно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ПРН 5. Використовувати гуманістичний потенціал української культури, зокрема танцювального мистецтва у формуванні національної свідомості школярів, вихованців та учасників дитячих танцювальних колективів, гуртків.

ПРН 6. Аналізувати проблеми охорони життя й здоров'я школярів в освітньому процесі, позаурочній діяльності, в роботі гуртків та танцювальних дитячих колективів.

ПРН 7. Знати теорію та методику навчання танців (за видами), створювати танцювальні етюди на основі різноманітної хореографічної лексики.

ПРН 8. Демонструвати власну хореографічно-виконавську та художньо-педагогічну культуру.

ПРН 9. Використовувати поглиблені когнітивні та практичні спеціалізовані уміння, творчо-пошукові дії в процесі створення хореографічних композицій для дітей та на дітях, сценографії танців, добору музичного матеріалу.

ПРН 10. Володіти професійною термінологією під час аналізу й інтерпретації художньої інформації, порівняння лексики та художніх засобів розкриття образу.

ПРН 11. Володіти професійно-практичними навичками навчання хореографічних дисциплін (за видами) на основі координації танцювальної, ритмічно-рухової діяльності школярів з урахуванням їхніх психофізіологічних та анатомічних властивостей.

ПРН 12. Аргументовано доводити інформацію, ідеї з професійних завдань та їх розв'язання, у тому числі користуючись іноземною мовою (усно та письмово) і спираючись на власний досвід.

ПРН 13. Демонструвати навички ефективного спілкування в колективі, спроможність організовувати співпрацю учнів / вихованців на заняттях хореографії, ритміки, у танцювальному гуртку, створювати атмосферу творчої взаємодії.

ПРН 14. Застосовувати вербальний методичний супровід під час показу і пояснення особливостей виконання хореографічних вправ та танцювальних композицій.

ПРН 15. Демонструвати культуру академічної доброчесності, кваліфіковано працювати з науково-методичними джерелами, застосовувати ІКТ.

ПРН 16. Організовувати танцювальні проекти, художньо-виховні заходи для школярів та вихованців різних вікових категорій.

ПРН 17. Володіти самооцінкою та корегуванням власної професійної діяльності (хореографічно-виконавською, композиційною, педагогічною), виявляти здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономності.

ПРН 18. Демонструвати здатність виконувати функції вчителя початкової та базової середньої освіти в процесі формування культурної компетентності школярів.

ПРН 19. Застосовувати методи діагностування творчих здібностей та досягнень школярів у сфері хореографії й методики формування їхньої хореографічної культури в умовах формальної та неформальної освіти.

ПРН 20. Демонструвати орієнтацію в музичному мистецтві, уміння створювати музичний супровід танців.

Дякую. Сподіваюсь, що пропозиція буде підтримана.

Пропозиції Олени Ребрової, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Галини Ніколаї, доктора педагогічних наук, професора кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу

«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Людмили Андросук, кандидата педагогічних наук, доцента, завідувача кафедри хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка

Наше звернення стосовно обговорення проекту Стандарту 014 Середня освіта (за спеціалізаціями) зумовлено необхідністю інформувати вас про те, що протягом 2015-2017 років за підтримки Міністерства освіти і науки України було проведено Комплексний дослідницький проект «Теоретичні та методичні засади розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Україні». Номер державної реєстрації НДР: 0115Ш02489.

Назва пріоритетного тематичного напрямку:

(згідно з постановою КМУ від 07.09.2011 № 942):

Фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук

Назва напрямку секції 1. Педагогіка та проблеми організації освіти.

Назва піднаправу секції 1.13. Компетентністний підхід. Дидактичні засади формування ключових і предметних компетентностей у процесі навчання й виховання

Головною організацією був Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка; організаціями-співвиконавцями були:

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дослідження було спрямоване на теоретичне обґрунтування концепції хореографічно-педагогічної освіти (ХПО), що розроблялася з метою забезпечення підготовки вчителів хореографії, компетентних здійснювати державне замовлення на гармонізацію духовного та фізичного розвитку дітей та молоді в умовах глобалізаційних змін, кваліфіковано застосовувати педагогічний потенціал хореографічного мистецтва, а також синтез мистецтва у вихованні національної свідомості, патріотизму та високого рівня художньої культури дітей та молоді.

У результаті дослідження було надруковано 3 монографії, чимала кількість статей. У межах проекту було започатковано та проведено 1 Міжвузівську та 3 Всеукраїнські Олімпіади з Хореографії. Учасниками були здобувачі спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) і 024 Хореографія.

Результатом наукових досягнень стало обґрунтування наукової галузі хореографічна педагогіка; розкрито її традиції та унікальність на теренах освітнього простору України. А також вибудовано систему принципів відмінностей у підготовки майбутніх фахівців, а саме: майбутніх учителів хореографії, що працюють в сфері освіти (загальноосвітня система, позашкільні заклади) та хореографів-виконавців, які за певних освітніх програмах можуть здійснювати освітню діяльність у галузі культури і мистецтва, зокрема, в мистецьких школах.

Отже, результати проєкту на науковому рівні довели доцільність підготовки майбутніх учителів хореографії для галузі освіти.

Оскільки за таким напрямком підготовки вже отримали спеціальність чимало вчителів, які успішно працюють саме у загальноосвітніх школах та позашкільних закладах, просимо та вважаємо за доцільним повернути до переліку спеціалізацій Хореографію.

Наразі в ЗВО тривають дні відкритих дверей, і вже нас запитують абітурієнти, чи зможуть вони працювати в загальноосвітніх школах.

Просимо: поверніть вчителя хореографії до шкіл України.

Пропозиції експертів Національної агенції забезпечення якості вищої освіти Олени Ребрової, Людмили Андрущук, Інни Терешко.

Шановні колеги! Ми, експерти НАЗЯВО, маємо досвід акредитаційних експертиз ОПП «Середня освіта (Хореографія)». На підставі цього, хочемо зацентувати на важливих чинниках, які зумовлюють об'єктивну необхідність збереження зазначеної спеціальності.

На сучасному етапі розвитку суспільства в умовах модернізації освіти в Україні зростає інтерес до хореографічного мистецтва як засобу гармонійного фізичного, духовного та інтелектуального розвитку особистості дитини, який забезпечує реалізацію творчого потенціалу підростаючого покоління.

Хореографія як інтегрований вид мистецтва, володіє невичерпним здоров'язбережувальним потенціалом. В умовах індустріалізації та комп'ютеризації суспільства людина стає малоактивною, внаслідок чого організм слабшає та стає схильним до безлічі захворювань. У зв'язку з цим, актуальною проблемою залишається збереження здоров'я людини за допомогою руху в усі періоди її життя. Танець, як одна з форм руху, сприяє зміцненню здоров'я та гармонізації особистості людини. Знищення шкільної та позашкільної хореографічної освіти призведе до збільшення кількості хвороб, причиною яких є гіпоактивність.

Крім того, суспільні зміни сучасного глобалізованого світу призводять до необхідності реформування вітчизняної вищої освіти в контексті формування в системі освіти автономних і креативних особистостей. Адже найціннішим продуктом у всіх сферах людської діяльності на початку третього тисячоліття стають творчі ідеї, які можуть продукувати творчі особистості. Метою інноваційної підготовки майбутнього вчителя хореографії на засадах персоналізованої парадигми в системі педагогічно-хореографічної освіти є підготовка педагога, спроможного до реалізації творчого потенціалу особистості учня, що стає можливим при створенні умов для власного всебічного творчого розвитку майбутнього фахівця.

Результати експертної перевірки освітньо-професійних програм зі спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) при акредитаціях, схвальні відгуки академічної спільноти, випускників та роботодавців доводять актуальність цієї спеціальності.

Суперечності, які на сьогодні існують стосовно праці вчителів хореографії в закладах загальної середньої освіти, призводять до того, що деякі директори радять хореографам перекваліфіковуватися у вчителів фізичної

культури. Це небезпечно і не доцільне використання як людського ресурсу, так і духовного скарбу нації.

Пропозиції Муромцевої Юлії Ігорівни, канд. екон. наук, доцента кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Надсилаю зауваження та пропозиції до проєкту стандарту вищої освіти 014.07.

У Навчальній програмі "ГЕОГРАФІЯ 6 – 9 класи" для закладів загальної середньої освіти, Затверджено та надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698) (Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.geography-6-9.pdf>) міститься наступний компетентнісний потенціал предмета:

1) Математична компетентність.

Уміння: застосовувати математичні методи для розв'язання географічних проблем і задач, розуміти і використовувати математичні моделі природних та суспільних явищ і процесів.

2) Інформаційно-цифрова компетентність

Уміння: використовувати сучасні цифрові технології і пристрої для спостереження за довкіллям, явищами і процесами в суспільстві і живій природі; створювати інформаційні продукти (мультимедійна презентація, блог тощо) природничо – географічного та суспільно-географічного спрямування; шукати, обробляти і зберігати інформацію географічного характеру, критично оцінюючи її.

Проте, в обговорюваному проєкті Стандарту вищої освіти України 014.07 Середня освіта (Географія) вищезгадані компетентності відсутні.

Оскільки географія не є гуманітарною наукою, то такі програмні результати навчання як - пояснити, описати, оцінити, мають спиратися на математичні та інформаційні компетентності. Крім того, учні щорічно приймають участь у так званих наукових дослідженнях МАН. Математичні та інформаційні компетентності є необхідною умовою здійснення саме наукових досліджень, бо в противному разі відбувається продукування академічного плагіату. Отже, стандарт освіти 014.07 в такій редакції суперечить затвердженій Навчальній програмі "ГЕОГРАФІЯ 6 – 9 класи", оскільки від учнів математичні та інформаційно-цифрова компетентності вимагаються, а від вчителів виходить, що ні. Ця ситуація призведе до того, що математичний та інформаційний цикл дисциплін буде не обов'язковим компонентом географічної освіти, що знизить якість самих вчителів та якість навчання географії, а також продукуватиме неспроможність до наукової роботи.

Отже, пропоную додати Математичну та Інформаційно-цифрову компетентності до проєкту Стандарту вищої освіти України 014.07.

Пропозиції Словак Ольги Василівни, вчителя хореографії

Ми, випускники Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини факультету мистецтв спеціальність О 14 Середня освіта

(Хореографія), звертаємось до Вас з проханням сприяти збереженню у закладах вищої освіти предметної спеціальності 014. Середня освіта (Хореографія) для того, щоб студенти мали змогу отримувати диплом з кваліфікацію «Вчитель хореографії». Майже всі випускники цієї спеціальності працевлаштовані за фахом, незважаючи на те, що у ЗЗСО вилучається ця складова та замінюється варіативними модулями у фізичній культурі.

Але ж, хореографічні заняття - це далеко не фізичні вправи, які виконуються під музичний супровід, а це культура спілкування, збереження нашого національного коду та традицій, патріотичне виховання, це всебічний розвиток дитини, здоровий спосіб життя, вміння володіти життєвими компетенціями тощо.

З власного досвіду можемо зазначити, що танець є унікальною можливістю для дітей з освітніми потребами проявити себе, як особистість, що допомагає соціалізації в суспільстві.

Випускники освітніх програм Хореографія у галузі культури і мистецтва, нажаль, не працевлаштовуються у школі та у закладах позашкільної і дошкільної освіти, а у селах та невеличких містечках України хореографічні колективи організовують любителі-аматори, які часто не мають хореографічної освіти. Вважаємо, що збереження цієї спеціальності покращить дану ситуацію і всі діти України зможуть навчатися хореографічному мистецтву.

Віримо в перемогу України та у Вашу небайдужість та краще майбутнє для наших дітей.

Пропозиції Галини Докашенко

У Стандартах визначити перелік компетентностей та результатів навчання для тих випадків, коли на підставі наказу МОН від 11 листопада 2022 року за №1006 відбувається поєднання 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) з 053.Психологія, наприклад. Спеціальність 053 також має Стандарти (2019 р.) і механічне поєднання компетентностей та результатів навчання двох стандартів значно ускладнить якісну організацію освітнього процесу.

5. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

Під час доопрацювання проєкту Стандарту зауваження та пропозиції, отримані під час громадського обговорення, враховано частково.

Прийнято рішення проєкт Стандарту викласти у такій редакції:

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
«_____» _____ 20__ р. № _____

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Перший (бакалаврський)
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

01 Освіта/Педагогіка
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

**014 Середня освіта (за
предметними спеціальностями)**
(код та найменування спеціальності)

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Київ
2023**

І Преамбула

Стандарт вищої освіти України перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від _____ р. № _____

Стандарт розроблено робочою групою підкомісії зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) Науково-методичної комісії 1 із загальної, професійної освіти та спорту Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України

– Накази Міністерства освіти і науки України № 375 від 6 квітня 2016 р., № 1041 від 14 липня 2017 р.:

Кільдеров Дмитро Едуардович, доктор педагогічних наук, професор, декан інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова - **голова** науково-методичної комісії 1 із загальної, професійної освіти та спорту;

Шапошнікова Ірина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і методики початкового навчання Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова - **заступник голови** науково-методичної комісії 1 із загальної, професійної освіти та спорту;

Любарець Наталія Олексіївна, доцент кафедри зарубіжної літератури Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка - **секретар** науково-методичної комісії 1 із загальної, професійної освіти та спорту.

014.01 Українська мова та література. 014.02 Середня освіта (Мова та література (із зазначенням мови)):

Ніколенко Ольга Миколаївна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка;

Любарець Наталія Олексіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри зарубіжної літератури Інституту філології Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка;

Гаманюк Віта Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри німецької мови та літератури з методикою викладання Криворізького державного педагогічного університету;

Маленко Олена Олегівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства і лінгводидактики Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Мафтин Наталія Василівна, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Інституту філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Мединська Наталія Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та методик викладання Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

Овсієнко Людмила Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української лінгвістики методики навчання, заступник декана філологічного факультету ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;

Шехавцова Світлана Олександрівна, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри романо-германської філології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

014.03 Середня освіта (Історія):

Скус Ольга Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

014.04 Середня освіта (Математика):

Матяш Ольга Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри алгебри та методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Винницький Богдан Васильович, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри математики Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Довбня Петро Іванович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри математики, інформатики та методики навчання Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди;

Мартинюк Ольга Василівна, доктор фізико-математичних наук, заступник декана факультету математики та інформатики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини):

Рудишин Сергій Дмитрович, доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики викладання природничих дисциплін Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Вовк Сергій Володимирович, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

Любінська Людмила Григорівна, доктор біологічних наук, доцент, завідувач кафедри біології та методики її викладання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Парпан Василь Іванович, доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри біології та екології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Руденко Світлана Степанівна, доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри екології та біомоніторингу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Шумська Надія Василівна, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та екології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Страшко Станіслав Васильович, кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри медико-біологічних наук і валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

014.06 Середня освіта (Хімія):

Валюк Вікторія Федорівна, кандидат хімічних наук, доцент кафедри хімії, екології та методики їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Курмакова Ірина Миколаївна, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри хімії Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка;

Кусяк Наталія Володимирівна, кандидат хімічних наук, доцент кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Свєчнікова Олена Миколаївна, доктор хімічних наук, професор, завідувач кафедри хімії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Шиян Надія Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри хімії та методики викладання хімії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

014.07 Середня освіта (Географія):

Мальчикова Дар'я Сергіївна, завідувач кафедри соціально-економічної географії, професор Херсонського державного університету;

Булава Леонід Миколайович, професор кафедри географії та методики її навчання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка;

Воловик Людмила Михайлівна, доцент кафедри географії, екології та методики навчання Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди;

Лозинський Роман Мар'янович, завідувач кафедри географії України, професор Львівського національного університету імені Івана Франка;

Назаренко Тетяна Геннадіївна, головний науковий співробітник відділу навчання географії та економіки Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України;

Барановський Микола Олександрович, завідувач кафедри географії, професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

014.08 Середня освіта (Фізика):

Іваницький Олександр Іванович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики та методики її викладання Запорізького національного університету;

Кулик Людмила Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізики Навчально-наукового інституту інформаційних та освітніх технологій Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Сосницька Наталя Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри вищої математики та фізики Таврійського державного агротехнологічного університету;

Ткаченко Ігор Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент кафедри фізики і астрономії та методики їх викладання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

014.09 Середня освіта (Інформатика):

Дудка Ольга Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики факультету математики та інформатики Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;

Олефіренко Надія Василівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформатики Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди.

014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології):

Андрощук Ігор Петрович, доцент кафедри теорії та методики трудового і професійного навчання Хмельницького національного університету;

Бурдун Віктор Васильович, завідувач кафедри технологій виробництва і професійної освіти Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

Гевко Ігор Васильович, доцент кафедри технологічної освіти та охорони праці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Кільдеров Дмитро Едуардович, декан інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Крамар Валерій Максимович, завідувач кафедри професійної та технологічної освіти і загальної фізики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Оришанський Леонід Володимирович, завідувач кафедри методики трудового і професійного навчання та декоративно-ужиткового мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Слюсаренко Ніна Віталіївна, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту Херсонського державного університету;

Стешенко Володимир Васильович, завідувач кафедри педагогіки і методики технологічної та професійної освіти Донбаського державного педагогічного університету;

Титаренко Валентина Петрівна, професор, декан факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

014.11 Середня освіта (Фізична культура):

Артюшенко Олександр Федорович, завідувач кафедри спортивних дисциплін Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту і здоров'я Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Блещунова Катерина Миколаївна, доцент кафедри фізичного виховання Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;

Іванова Любов Іванівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри фізичної реабілітації Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Козіна Жаннета Леонідівна, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри олімпійського і професійного спорту та спортивних ігор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Круцевич Тетяна Юріївна, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання Національного університету фізичного виховання і спорту України;

Маляренко Ірина Валентинівна, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання Херсонського державного університету;

Наконечний Ігор Юрійович, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Пангелова Наталія Євгенівна, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди;

Ребрина Анатолій Арсенович, доцент кафедри здоров'я людини Хмельницького національного університету.

014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво):

Мужикова Ірина Мирославівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка;

Смірнова Оксана Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди»;

Удріс Ірина Миколаївна – кандидат мистецтвознавства, професор кафедри образотворчого мистецтва Криворізького державного педагогічного університету.

014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво):

Смирнова Тетяна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Лабунець Віктор Миколайович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії, історії музики і гри на музичних інструментах Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Омельченко Анетта Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Бердянського державного педагогічного університету.

014.15 Середня освіта (Природознавство):

Ільченко Віра Романівна, завідувач лабораторії інтеграції змісту освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук (НАПН) України, академік НАПН України;

Мащенко Ольга Миколаївна, доцент кафедри географії та методики її навчання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

014.16 Середня освіта (Хореографія):

Ніколаї Галина Юріївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри мистецької педагогіки та хореографії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка;

Реброва Олена Євгенівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва і хореографії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Заболотна Оксана Адольфівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Смирнова Тетяна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Андрощук Людмила Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

– наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2019 р. №582:

014-1 Середня освіта (мови і літератури, історія, фізична культура, образотворче мистецтво, музичне мистецтво):

Бучківська Галина Вікентіївна, професор кафедри образотворчого, декоративного-прикладного мистецтва та технологій Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Кричун Людмила Петрівна, декан факультету філології та журналістики доцент кафедри української мови Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка;

Яценюк Галина Миколаївна, доцент кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Возна Зоя Олександрівна, доцент кафедри всесвітньої історії та методик навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Клименко Жанна Валентинівна, професор кафедри методики викладання світової літератури Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Кравцова Наталія Євгенівна, доцент кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Любарець Наталія Олексіївна, доцент кафедри зарубіжної літератури Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Мединська Наталія Миколаївна, професор кафедри української мови та літератури Приватного вищого навчального закладу “Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем’янчука”;

Мельничук Галина Миколаївна, завідувач кафедри німецької мови і літератури з методикою викладання Криворізького державного педагогічного університету;

Павлова Юлія Олександрівна, професор кафедри теорії та методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського;

Пангелова Наталія Євгенівна, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького педагогічного університету імені Григорія Сковороди»;

Пічкур Микола Олександрович, професор кафедри образотворчого мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Резніченко Микола Іванович, доцент кафедри образотворчого мистецтва Архітектурно-художнього інституту Одеської державної академії будівництва та архітектури;

Сегеда Наталя Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького;

Тучина Наталія Василівна, професор кафедри англійської філології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Фареній Ігор Анатолійович, професор кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

014-2 Середня освіта (біологія та здоров'я людини, хімія, географія):

Блажко Олег Анатолійович, завідувач кафедри хімії та методики навчання хімії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Любінська Людмила Григорівна, завідувач кафедри біології та методики її викладання Кам'янець-Подільського національного університету;

Прасул Юлія Іванівна, доцент кафедри фізичної географії та картографії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Браславська Оксана Володимирівна, завідувач кафедри географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Гончаренко Віталій Іванович, завідувач кафедри ботаніки Львівського національного університету імені Івана Франка;

Кусяк Наталія Володимирівна, доцент кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Максимов Олександр Сергійович, завідувач кафедри неорганічної хімії та хімічної освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького;

Сидоренко Ольга Володимирівна, доцент кафедри хімії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Страшко Станіслав Васильович, завідувач кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

014-3 Середня освіта (математика, фізика, інформатика, трудове навчання та технології):

Бурдун Віктор Васильович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри технологій виробництва і професійної освіти Державного закладу "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка";

Кільдеров Дмитро Едуардович, доктор педагогічних наук, професор, декан інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Ковтонюк Мар'яна Михайлівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри математики та інформатики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Колос Катерина Ростиславівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри комп'ютерних наук Житомирського державного технологічного університету;

Крамар Валерій Максимович, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри професійної та технологічної освіти і загальної фізики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Ліщинський Ігор Мирославович, кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри фізики і методики викладання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Лов'янова Ірина Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри математики та методики її навчання Криворізького державного педагогічного університету;

Мізюк Вікторія Анатоліївна, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри математики, інформатики та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету;

Олефіренко Надія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри інформатики Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Пасічник Тимофій Васильович, кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри програмування Львівського національного університету імені Івана Франка;

Пасько Ольга Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри електроніки, загальної та прикладної фізики Сумського державного університету;

Сікора Ярослава Богданівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій Житомирського державного університету імені Івана Франка.

II. Фахівці, додатково залучені до розробки стандартів:

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданнях: робочої групи підкомісії 014-1 – 014-16 зі спеціальності 014 – Середня освіта (за предметними спеціальностями) науково-методичної комісії № 1 із загальної та професійної освіти 13.04.2016 (протокол №1); 16.05.2017 р. (протокол № 3); 30.11.2017 р. (протокол №5); 26.06.2018 р. (протокол №7); та робочої групи підкомісії 014-1 – 014-3 зі спеціальності 014 – Середня освіта (за предметними спеціальностями) Науково-методичної комісії № 1 із загальної та професійної освіти та спорту 3 червня 2019 (протокол №1); 9 жовтня 2019 (протокол №2); 27.04.2020 р (протокол №1); 25.05.2020 (протокол №2); 21.08.2020 (протокол №3); 5.10.2020 (протокол №4);.....

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України _____ р., протокол № ____.

Фахову експертизу проводили:

- 1.
- 2.

3.

Методичну експертизу проводили:

- 1.
- 2.
- 3.

Стандарт розглянуто Федерацією роботодавців України.

Стандарт розглянуто після надходження усіх зауважень та пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) Науково-методичної комісії № 1 із загальної та професійної освіти та спорту (протокол №__ від _____).

Стандарт погоджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (протокол від _____ № ____).

III Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Форми навчання	Інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна
Освітня кваліфікація	Бакалавр освіти за спеціальністю “Середня освіта (предметна спеціальність)”, за необхідності - додаткова спеціальність (предметна спеціальність), спеціалізація.
Професійна(і) кваліфікація(ї)	Вчитель (назва предмета) ⁹ , професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією (ями)
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр освіти. Середня освіта (предметна спеціальність), за необхідності - додаткова спеціальність (предметна спеціальність), спеціалізація, освітня програма, професійна кваліфікація. Вчитель (назва предмета) ¹ , професійна кваліфікація за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією (ями)
Додаткові вимоги до правил прийому	
Опис предметної області	Об’єкт вивчення: освітній процес у закладах загальної середньої освіти (за предметною спеціальністю) на рівні базової середньої освіти Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу загальної середньої освіти, що проводить освітню діяльність на рівні базової середньої освіти, необхідних для розв’язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності. Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи фундаментальних і прикладних наук галузі, достатні для формування предметних компетентностей за відповідними спеціальностями, педагогіки, психології, методики навчання (за спеціальностями) у закладах загальної середньої освіти.

⁹ Крім предметної спеціалізації 014.15 Середня освіта (Природничі науки), за якою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти присвоюється професійна кваліфікація «вчитель природничих наук, фізики, хімії, біології»

	Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, методи відповідних наук, освітні технології та методики формування компетентностей за відповідними спеціальностями в закладах загальної середньої освіти, моніторинг педагогічної діяльності, інформаційно-комунікаційні технології. Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання для освітнього процесу; спеціалізоване лабораторне та технологічне обладнання і програмне забезпечення; бібліотечні ресурси та технології; бази для проведення навчальних і виробничих практик (за договорами про співпрацю).
Академічні права випускників	Можливість продовження навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти
Працевлаштування випускників	Заклади загальної середньої, спеціалізованої та позашкільної освіти на рівні базової середньої освіти.

IV Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання

Розпочати навчання з підготовки бакалаврів за освітніми програмами спеціальності 014 Середня освіта можуть особи, що здобули повну загальну середню освіту або освітній ступінь «молодший бакалавр», «фаховий молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст», що засвідчено свідоцтвом про повну загальну середню освіту або дипломом молодшого бакалавра, фахового молодшого бакалавра, молодшого спеціаліста.

Для підтвердження результатів навчання особи, що вступають на навчання за освітніми програмами певної спеціальності з підготовки бакалаврів, подають сертифікати відповідно до чинних умов вступу.

V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

– на основі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС.

Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених даним Стандартом.

Обсяг навчальних і виробничих практик має становити не менше 5% від обсягу освітньої програми;

– якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має бути достатньою для формування компетентностей відповідних предметних спеціальностей;

– заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою підготовки молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») не більше ніж 120 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) зі спеціальностей галузі знань 01 Освіта/Педагогіка та спеціальностей, що відповідають освітній програмі;

– заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти в обсязі не більше ніж 60 кредитів ЄКТС.

VI Перелік обов'язкових компетентностей випускника

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово, комунікувати іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства.

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності на основі етичних принципів, толерантності, до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК7. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, виявляти та утверджувати національно-культурну ідентичність, реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства; утверджувати цінності

демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і полікультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)

ФК1. Здатність застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК3. Здатність виявляти й окреслювати мету та завдання педагогічної діяльності, здійснювати проєктування процесів навчання й виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання й розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові та предметні компетентності, реалізовувати наскрізні змістові лінії засобами навчального предмета та інтегрованого навчання, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати контроль і об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання, навчати учнів оцінюванню та самооцінюванню.

ФК6. Здатність до формування учнівського колективу, навичок командної роботи; знаходження ефективних шляхів мотивації учнів до саморозвитку; спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Компетентності предметних спеціальностей (ПК)

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

ПК1. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.

ПК2. Здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

ПК3. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ПК4. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.

ПК5. Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання та діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури, ураховуючи передовий український й міжнародний досвід.

ПК6. Здатність володіти законами аналізу лінгвістичних одиниць, розуміти ієрархічний взаємозв'язок між ними.

ПК7. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації цілей освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

ПК 8 Здатність інтерпретувати і зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))

ПК1. Здатність застосовувати досягнення сучасної методичної і філологічної наук, освітніх концепцій у процесі навчання іноземної мови і зарубіжної літератури в закладі загальної середньої освіти.

ПК2. Здатність проєктувати педагогічну діяльність, володіти професійно-методичною компетентністю для планування і проведення занять з іноземної мови та зарубіжної літератури.

ПК3. Здатність використовувати ефективні шляхи формування мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетентностей школярів у процесі навчання іноземної мови.

ПК4. Здатність моделювати, конструювати освітній процес і зміст іншомовної підготовки для проведення навчальних занять та позакласних заходів з іноземної мови та зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти, зокрема за умов дистанційного та змішаного навчання.

ПК5. Здатність визначати комунікативну, номінативну, емоційно-експресивну, пізнавальну та інші функції мови, характеризувати мовні та мовленнєві одиниці іноземної мови у порівнянні з одиницями рідної мови.

ПК6. Здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.

ПК7. Здатність дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усній та писемній професійній та міжособистісній комунікації з урахуванням комунікативної ситуації та комунікативного завдання відповідно до етичних і моральних норм поведінки, прийнятих в іншомовному середовищі.

014.03 Середня освіта (Історія)

ПК1. Знання концептуальних основ, змісту й методології фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін.

ПК2. Знання сучасних досліджень в галузі історії; розуміння основних концепцій, парадигм, теорій історичної науки.

ПК3. Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ПК4. Здатність інтегрувати набуті знання соціальних та гуманітарних наук в систему, виявляти цілісність знань та умінь, застосовувати їх на практиці.

ПК5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот.

ПК6. Здатність здійснювати критичний аналіз історичних джерел й інформаційних ресурсів та використовувати їх у професійній діяльності.

ПК7. Знання психолого-педагогічних основ навчання і виховання учнів, теоретичних і практичних аспектів методики навчання історії та інших предметів громадянської та історичної освітньої галузі, їх практичної реалізації на уроках і в позакласній діяльності.

ПК8. Знання інноваційних підходів до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції.

ПК9. Здатність навчатися, розвивати індивідуальний стиль педагогічної діяльності.

014.04 Середня освіта (Математика)

ПК1. Здатність формулювати проблеми математично та в символічній формі з метою спрощення їхнього аналізу й розв'язання.

ПК2. Здатність подавати математичні міркування та висновки з них у формі, придатній для цільової аудиторії, а також аналізувати та обговорювати математичні міркування інших осіб, залучених до розв'язання тієї самої задачі.

ПК3. Здатність здійснювати міркування та виокремлювати ланцюжки міркувань у математичних доведеннях на базі аксіоматичного підходу, а також розташовувати їх у логічну послідовність, зокрема відрізняти основні ідеї від деталей і технічних викладок; здатність конструювати формальні доведення з аксіом та раніше доведених тверджень і відрізняти правдоподібні аргументи від формально бездоганних.

ПК4. Здатність до кількісного мислення, розробки і реалізації всіх етапів математичного моделювання явищ, процесів та систем, використання обчислювальних інструментів для чисельних і символічних розрахунків; здатність застосовувати сучасні інтерактивні освітні сервіси та пакети прикладних програм.

ПК5. Здатність до аналізу математичних структур, зокрема до оцінювання обґрунтованості й ефективності використовуваних математичних підходів до розв'язування задач; застосовувати системні знання з математики та методики навчання математики, історії їх виникнення та розвитку.

ПК6. Здатність розв'язувати задачі шкільного курсу математики базової середньої освіти різного рівня складності та пояснювати їх розв'язання учням.

ПК7. Здатність діяти за заданими основними алгоритмами курсу математики базової середньої освіти, здійснювати їх вибір і застосування; набувати поглиблені когнітивні та практичні уміння і навички необхідні для конструювання алгоритмів, описання способів розв'язання математичних задач у вигляді алгоритмічного припису.

ПК8. Здатність до застосування ефективних методик й освітніх технологій для забезпечення та оцінювання якості навчання математики у закладах загальної середньої освіти, до формування в учнів ключових і предметних компетентностей на уроках з математики.

014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини.)

ПК1. Здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення і теорії біології науки для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів

ПК2. Здатність розуміти і пояснювати будову, функції, життєдіяльність, розмноження, класифікацію, походження, екологію, поширення, використання, охорону живих організмів і систем усіх рівнів організації.

ПК3. Здатність розкривати сутність біологічних явищ, процесів і технологій, розв'язувати біологічні задачі.

ПК4. Здатність організовувати і здійснювати дослідницьку діяльність в лабораторних і польових умовах, інтерпретувати її результати; користуватися обладнанням, препаратами, виготовляти біологічні препарати та формувати колекції і гербарії.

ПК5. Здатність формувати знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення та відновлення здоров'я людини.

ПК6. Здатність формувати екологічну культуру та дбайливе ставлення до довкілля, здійснювати позакласну та позашкільну роботу з біологічних проблем і досліджень, формування, збереження екологічно здорового середовища і зміцнення здоров'я.

014.06 Середня освіта (Хімія)

ПК1. Здатність користуватися символікою і сучасною термінологією хімічних наук.

ПК2. Здатність розкривати загальну структуру хімічних наук на підставі взаємозв'язку основних учень про будову речовини, про періодичну зміну властивостей хімічних елементів та їх сполук, про спрямованість (хімічна термодинаміка), швидкість (хімічна кінетика) хімічних процесів та їхні механізми.

ПК3. Здатність характеризувати досягнення хімічної технології та сучасний стан хімічної промисловості, їхню роль у суспільстві.

ПК4. Здатність застосовувати основні методи дослідження для встановлення складу, будови й властивостей речовин, інтерпретувати результати досліджень.

ПК5. Здатність чітко і логічно відтворювати основні теорії і закони хімії, оцінювати нові відомості та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» на рівні базової середньої освіти.

ПК6. Здатність організовувати процес навчання, здійснювати добір методів і засобів навчання хімії, спрямованих на розвиток здібностей учнів, ураховуючи їх вікові та інші індивідуальні особливості.

ПК7. Здатність безпечного поводження з хімічними речовинами з урахуванням їхніх хімічних властивостей.

ПК8. Здатність розв'язувати розрахункові та експериментальні задачі шкільного курсу хімії різного рівня складності і пояснювати їх розв'язання учням.

ПК9. Здатність організовувати і проводити позакласну роботу та дослідницьку діяльність учнів з хімії у закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

014.07 Середня освіта (Географія)

ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних об'єктів, процесів і явищ у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та регіону.

ПК7. Здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в школі.

ПК8. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.

014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)

ПК1. Здатність використовувати комплекс наукових знань з фізики та астрономії у поєднанні із необхідним математичним апаратом для пояснення явищ природи, розуміння сучасної природничо-наукової картини світу.

ПК2. Здатність організовувати та здійснювати дослідницьку діяльність та формулювати доказові висновки на основі отриманої інформації.

ПК3. Здатність виокремлювати істотні ознаки основних одиниць навчального змісту курсу фізики: фізичного явища, величини, закону, фізичної теорії, фундаментального фізичного експерименту, фізичного приладу, технічного пристрою та моделі; обґрунтовано обирати та застосовувати методи й засоби навчання, відповідний дидактичний матеріал для їх пояснення.

ПК4. Здатність здійснювати усі види фізичного експерименту, зокрема і навчального, відповідно до методики і техніки проведення.

ПК5. Здатність розв'язувати задачі з фізики й астрономії та навчати учнів їх розв'язуванню.

014.09 Середня освіта (Інформатика)

ПК1. Здатність використовувати знання наукових фактів, концепцій, теорій, принципів і методів сучасної інформатики у практиці навчання інформатики.

ПК2. Володіння методами інформаційного моделювання; здатність реалізовувати інформаційну модель засобами інформаційно-комунікаційних технологій; проводити комп'ютерний експеримент, інтерпретувати, аналізувати та узагальнювати його результати.

ПК3. Здатність до використання сучасних методів розробки та дослідження алгоритмів розв'язування задач у моделюванні об'єктів і процесів та реалізації цих алгоритмів сучасними мовами програмування.

ПК4. Здатність використовувати програмні засоби загального та спеціального призначення для розв'язання прикладних задач з інформатики.

ПК5. Володіння технологіями налагодження, обслуговування та експлуатації комп'ютерної мережі; здатність реалізовувати комплекс заходів, спрямованих на забезпечення захищеності інформації, здатність формувати в учнів вміння безпечної роботи у комп'ютерній мережі.

ПК6. Здатність розв'язувати задачі шкільного курсу інформатики різного рівня складності, аналізувати та оцінювати ефективність розв'язку та формувати відповідні вміння в учнів.

ПК7. Здатність добирати та використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі та в позакласній роботі, аналізувати й оцінювати доцільність й ефективність їх застосування.

ПК8. Здатність до цифрового подання та обробки текстової, числової, графічної, звукової та відеоінформації.

014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

ПК1. Здатність до розуміння суті фізичних явищ і закономірностей перебігу процесів, що визначають властивості матеріалів і технічних систем, усвідомлення їх ролі у виборі технологій виробництва конструкційних матеріалів, їх обробки та конструювання.

ПК2. Здатність застосовувати знання з природничих наук, основ техніки, технологій, економіки, екології, маркетингу, дизайну, креслення для організації навчання за технологічною освітньою галуззю та формування умінь і навичок з проєктно-технологічної діяльності учнів.

ПК3. Здатність до засвоєння традиційних та інноваційних методів і технологій проєктно-технологічної і предметно-перетворювальної діяльності; загальних (методологічних, економічних, ергономічних, екологічних тощо) питань розвитку техніки та виробництва, будови та принципу дії технічних систем.

ПК4. Здатність до засвоєння технологій обробки матеріалів, обґрунтованого вибору конструкційних матеріалів та складання технологічної послідовності виготовлення виробів.

ПК5. Здатність до організації та керування процесами проєктно-технологічної та предметно-перетворювальної діяльності учнів у закладах базової середньої та позашкільної освіти, її об'єктивного оцінювання на основі визначених критеріїв, аналізу матеріалів портфоліо та презентації результатів.

ПК6. Здатність до аналізу традицій та сучасних тенденцій декоративно-ужиткового мистецтва, ідентифікації та порівняння ознак різних його видів за етнографічними регіонами України, навчання учнів технік декоративно-ужиткового мистецтва.

ПК7. Здатність організовувати контроль за дотриманням технологічної дисципліни та правил безпечної експлуатації інструментів і технологічного

обладнання, вимог з охорони праці та техніки безпеки на робочому місці, протипожежної безпеки і захисту довкілля.

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

ПК1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, біологічних та психологічних основ формування рухових умінь і навичок та розвитку фізичних якостей.

ПК2. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозування ефективності та корекції освітнього процесу з фізичного виховання.

ПК3. Здатність аналізувати, систематизовувати та оцінювати педагогічний досвід, використовувати сучасні методики та технології для розвитку фізичних (рухових) якостей, формування рухових умінь і навичок з метою створення безпечного здоров'язбережного і здоров'яформувального середовища.

ПК4. Здатність використовувати педагогічні, біологічні, інформаційні технології для формування грамотності у фізичній культурі, здорового способу життя, розвитку фізичних якостей, рухових умінь і навичок.

ПК5. Здатність планувати і реалізовувати навчальний процес з фізичної культури з урахуванням здібностей та індивідуальних особливостей, зокрема стану здоров'я, віку та статі здобувачів, а також сучасних освітніх тенденцій.

ПК6. Здатність оволодівати базовими видами фізичної активності, здійснювати пошук, аналіз і оцінювання інформації, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку, зокрема за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

ПК7. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з учнями в загальноосвітніх установах, закладах середньої, професійної, позашкільної та передвищої освіти, проводити позакласну, спортивно-масову, фізкультурно-оздоровчу роботу.

ПК8. Здатність виховувати в учнів соціально-комунікативні навички засобами фізичного виховання.

014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

ПК1. Здатність глибоко розуміти класичні та новітні мистецтвознавчі поняття і на їх основі розробляти концептуальні засади образотворення.

ПК2. Здатність застосовувати знання термінології традиційних та цифрових видів образотворчого мистецтва в освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПК3. Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

ПК4. Здатність характеризувати історичні віхи еволюції образотворчого мистецтва й адекватно оцінювати наявні артефакти за об'єктивними критеріями їх художності.

ПК5. Здатність добирати ефективні для художньо-творчого розвитку учнів форми, методи, засоби і технології студіювання образотворчого мистецтва.

ПК6. Здатність до організації, управління і моніторингу якості художньо-творчих та мистецько-освітніх проєктів.

ПК7. Здатність застосовувати сучасні дослідницькі методи в образотворчій та художньо-педагогічній діяльності.

ПК8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.

ПК9. Здатність створювати безпечні умови діяльності суб'єктів художньо-педагогічного процесу в мистецько-освітньому середовищі.

ПК10. Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчально-творчих практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.

014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво. Мистецтво)

ПК1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв (живопису, скульптури, архітектури, театру, кіно, дизайну, хореографії тощо) та їх застосування в освітньому процесі;

ПК2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва, інформаційних технологій, сучасного мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти.

ПК3. Здатність до використання національних та світових освітніх парадигм творчого розвитку особистості засобами мистецтва, культуровідповідних концепцій, принципів, технологій, методів, форм проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу “Мистецтво”, керівництва музично-естетичним розвитком та дозвіллям школярів на засадах діалогової взаємодії; володіння сучасними діагностичними методиками оцінювання динаміки навчальної успішності учня та програмним інструментарієм дистанційної музичної освіти.

ПК4. Здатність до творчого проєктування, змістовного наповнення та оформлення позакласних та позашкільних музично-виховних та мистецьких заходів (лекції-концерти, концерти, музично-літературні вітальні, мистецькі конкурси, музичні квести, інші форми учнівської музичної та мистецької творчості);

ПК5. Здатність транслювати емоційно-ціннісне ставлення до національного і світового музичного та інших видів мистецтва (живопису, скульптури, архітектури, театру, кіно, дизайну, хореографії тощо) через художньо-педагогічну та музично-виконавську інтерпретацію творів мистецтва;

ПК6. Здатність демонструвати у процесі колективного та індивідуального музикування музично-виконавські навички поєднання вокально-хорових, диригентських, інструментальних, вербальних інтерпретаційних, артистичних умінь, виконавської надійності.

ПК7. Здатність бути творчою та креативною особистістю, прагнути до постійного та систематичного вдосконалення власної професійної музично-

педагогічної та виконавської майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у сфері педагогіки мистецтва.

ПК8. Здатність впроваджувати здоров'язбережувальні технології розвитку особистості засобами мистецтва та працювати з учнями з особливими освітніми потребами.

014.15 Середня освіта (Природничі науки)

ПК1. Здатність оперувати та використовувати у професійній діяльності сучасну термінологію, наукові поняття, закони, концепції, вчення і теорії природничих наук, біології, фізики, хімії для пояснення явищ природи та розвитку в учнів розуміння сучасної природничо-наукової картини світу.

ПК2. Здатність розуміти і пояснювати будову, функції, життєдіяльність, розмноження, класифікацію, походження, екологію, поширення, використання, охорону живих організмів і систем усіх рівнів організації.

ПК3. Здатність виокремлювати істотні ознаки основних одиниць навчального змісту курсу фізики: фізичного явища, величини, закону, фізичної теорії, фундаментального фізичного експерименту, фізичного приладу, технічного пристрою та моделі; обґрунтовано обирати та застосовувати методи й засоби навчання, відповідний дидактичний матеріал для їх пояснення.

ПК4. Здатність розкривати загальну структуру хімічних наук на підставі взаємозв'язку основних учень про будову речовини, про періодичну зміну властивостей хімічних елементів та їх сполук, про спрямованість (хімічна термодинаміка), швидкість (хімічна кінетика) хімічних процесів та їхні механізми; застосовувати методи дослідження для встановлення складу, будови й властивостей речовин.

ПК5. Здатність моделювати зміст навчання та проектувати освітній процес інтегрованих курсів природничих наук, біології, фізики, хімії.

ПК6. Здатність планувати, організовувати та здійснювати експерименти у галузі природничих наук (фізики, хімії, біології) і використовувати їх як метод та засіб навчання.

ПК7. Здатність розв'язувати задачі шкільного курсу біології, фізики, хімії різного рівня складності та навчати учнів їх розв'язуванню.

VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмета та інтегрованого навчання.

РН3. *Визначати* освітні цілі, *планувати* та *проєктувати* навчальний процес на основі компетентнісного підходу з урахуванням освітніх потреб учнів; *класифікувати* форми, методи та засоби навчання предмета.

РН4. *Добирати* та *застосовувати* сучасні освітні технології та методики для формування ключових і предметних компетентностей учнів; критично *оцінювати* результати їх навчання та ефективність уроку.

РН5. *Добирати* доцільні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізувати* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначати* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН6. *Проєктувати* психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технологій здоров'язбереження під час освітнього процесу, способів запобігання та протидії негативним впливам на особистість, *налагоджувати* ефективну співпрацю з учнями та батьками (особами, які виконують їхні функції).

РН7. *Застосовувати* систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності, *оперувати* базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. *Спілкуватися* державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово, *комунікувати* іноземною мовою за предметною спеціальністю, *висловлювати* обґрунтовані твердження.

РН9. *Застосовувати* сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН10. *Демонструвати* володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН11. *Виявляти* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, *пояснювати* необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності, поваги й толерантності у полікультурному суспільстві.

РН12. *Аналізувати* власну педагогічну діяльність та її результати, *здійснювати* самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН13. *Демонструвати* знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, *обґрунтовувати* необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

Програмні результати навчання для предметних спеціальностей (ПРН)

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

ПРН1. *Знати* сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови та літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному

контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні.

ПРН2. *Пояснювати* особливості розвитку української мови та літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; *порівнювати* мовні й літературні факти, явища, *визначати* їхні подібності й відмінності.

ПРН3. *Володіти* комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти).

ПРН4. *Володіти* навичками аудіювання й створення текстів різних стилів і жанрів та *застосовувати* ці вміння для формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти.

ПРН5. *Застосовувати* різні види аналізу художнього твору, *визначати* його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

ПРН6. *Використовувати* гуманістичний потенціал української мови та літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРН7. *Володіти* особистісно орієнтованим, діяльнісним, компетентнісним та іншими сучасними підходами до викладання української мови та літератури, *застосовувати* український та міжнародний досвід навчання здобувачів освіти.

ПРН8. *Володіти* методами й методиками діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури; *уміти здійснювати* педагогічний супровід.

ПРН9. *Використовувати* закони аналізу лінгвістичних одиниць для моделювання подібних у стандартних і нестандартних мовленнєвих ситуаціях, *застосовувати* різні види аналізу мовних одиниць, *визначати* їхнє місце в тексті й мовленні, *розуміти* взаємозв'язок та ієрархію таких одиниць.

ПРН10. *Мати* критичне мислення, творчо *використовувати* різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань, *знати* мовно-літературний контекст та *реалізувати* його в освітньому процесі.

014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))

ПРН1. *Застосовувати* на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні, літературознавчі основи навчання іноземної мови й зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів.

ПРН2. *Складати* конспекти уроків різних типів, зокрема для проведення у дистанційному та змішаному режимах.

ПРН3. *Обирати* педагогічні технології, методи та прийоми навчання й контролю відповідно до цілей і завдань навчання й контролю з урахуванням конкретного педагогічного контексту.

ПРН4. *Оцінювати* ефективність навчальних матеріалів та *вміти* адаптувати їх до конкретного освітнього контексту.

ПРН5. *Здійснювати* міжкультурну комунікацію на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що вивчаються, а також знання світоглядних засад і ментальних особливостей українців та онтологічних характеристик української культури.

ПРН6. *Характеризувати* тенденції, етапи і особливості літературного процесу країн у різні епохи, *визначати* світоглядно-естетичну специфіку літературних течій і напрямів; *аналізувати* твір за його ознаками та в контексті епохи, *називати* жанрові особливості твору, оперуючи відповідною термінологією.

ПРН7. *Демонструвати* володіння іншомовною комунікативною компетентністю відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в усіх видах усного та писемного спілкування.

ПРН8. *Доводити* конкретними прикладами зв'язок між розділами мовознавства і одиницями різних рівнів системи мови, *пояснювати* мовний і мовленнєвий матеріал, *вміти* самому та *навчати* учнів користуватися словниками різних типів.

ПРН9. *Аналізувати, коментувати, реферувати та перекладати* тексти різних стилів і тематики, демонструючи лексичну, граматичну та стилістичну компетентності.

ПРН10. *Уміти критично опрацьовувати* джерела і *здійснювати* самостійний науковий пошук, зокрема й з використанням емпіричних методів.

014.03 Середня освіта (Історія)

ПРН1. *Демонструвати* знання змісту фундаментальних і спеціальних галузей історичної науки та спеціальних історичних дисциплін, *пояснювати* і характеризувати історичні процеси і події у їх порівнянні та взаємозв'язку.

ПРН2. *Знати і аналізувати* сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та *імплементувати* знання у навчальну і практичну діяльність.

ПРН3. *Орієнтуватися* в історичному часі, застосовуючи періодизацію, характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно *оперувати* спеціальною термінологією.

ПРН4. *Демонструвати* інтегроване мислення, пояснювати цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки.

ПРН5. *Використовувати* краєзнавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; *розуміти* й популяризувати історико-культурну спадщину України та світу.

ПРН6. *Працювати з джерелами інформації, інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань.*

ПРН7. *Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії, уміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.*

ПРН8. *Володіти здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.*

ПРН9. *Цінувати різноманіття та полікультурність; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися в педагогічній діяльності принципами толерантності, діалогу й співробітництва.*

ПРН10. *Усвідомлювати цілі, мотиви власної педагогічної діяльності, стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.*

014.04 Середня освіта (Математика)

ПРН1. *Пояснювати основні етапи історичного розвитку математичних знань і парадигм, описує сучасні тенденції в математиці.*

ПРН2. *Демонструвати знання фундаментальної математики на рівні теоретичних основ і застосовувати методи алгебри, математичного аналізу, геометрії, функціонального аналізу (порівняння множин) й теорії диференціальних рівнянь, теорії ймовірностей і математичної статистики для досягнення освітньо-професійних результатів.*

ПРН3. *Називати принципи modus ponens (правило виведення логічних висловлювань) та modus tollens (доведення від супротивного); формулювати математичні факти; виокремлювати умову і вимогу (засновок і висновок) твердження; доводити математичні факти курсу математики середньої освіти та виводити наслідки з математичних тверджень. і використовувати умови, формулювання, висновки, доведення та наслідки математичних тверджень.*

ПРН4. *Демонструвати навички розв'язувати типові задачі математичного аналізу, алгебри, геометрії, диференціальних рівнянь, застосовувати навички управління інформацією і комп'ютерних засобів статистичного аналізу даних.*

ПРН5. *Використовувати спеціалізовані програмні засоби комп'ютерної та прикладної математики і інтернет-ресурси.*

ПРН6. *Називати і описувати суть методів математичного моделювання природничих та/або соціальних процесів.*

ПРН7. *Володіти методикою позакласної роботи з математики, зокрема методикою підготовки учнів до математичних олімпіад і турнірів.*

ПРН8. *Добирати математичні методи розв'язування задач, враховувати умови виконання математичних тверджень, коректно проектувати умови та твердження на нові класи об'єктів, аналізувати і встановлювати відповідності між поставленою задачею й відомими моделями; класифікувати і аналізувати задачі шкільного курсу математики різних рівнів складності, демонструвати здатність їх розв'язувати.*

ПРН9. *Знаходити* потрібну науково-технічну інформацію у спеціальній науковій і навчально-методичній літературі, базах даних та інших джерелах інформації, зокрема іноземною мовою.

ПРН10. Демонструвати вміння спроектувати й провести на належному рівні урок математики, алгебри, геометрії в закладі загальної середньої освіти, що провадить освітню діяльність на другому рівні повної загальної середньої освіти; аналізувати, проектувати, впроваджувати та вдосконалювати навчально-методичне забезпечення навчання учнів математики.

ПРН11. *Показувати* розуміння ціннісного і світоглядного аспекту математичного знання, демонструвати здатність забезпечувати позитивно емоційне його сприйняття учнями, до розробки і впровадження в освітній процес різних форм та видів мотивації учнів до засвоєння основ і методів математики.

ПРН12. *Генерувати* в учнів розуміння основ математичного моделювання, готовності до реалізації усіх етапів математичного моделювання для розв'язування задач, формування математичної компетентності учнів і як ключової, і як спеціальної предметної.

014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини.)

ПРН1. *Знати і використовувати* біологічну термінологію і номенклатуру, *розуміти* основні концепції, теорії, закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПРН2. *Знати і пояснювати* будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів, сучасну систему живих організмів, роль живих організмів та біологічних систем різного рівня у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення.

ПРН3. *Знати і описувати* будову й функції організму людини, основи здорового способу життя, розвитку і збереження фізичного, психічного, соціального та ментального здоров'я та *мотивувати* учнів до збереження здоров'я.

ПРН4. *Володіти* методами розв'язування біологічних задач.

ПРН5. *Проводити і організовувати* експериментальні польові та лабораторні дослідження та *інтерпретувати* їх результати, *демонструвати* вміння виготовляти біологічні препарати, колекції, гербарні зразки та іншу наочність.

ПРН6. *Добираати та ілюструвати* міжпредметні зв'язки курсу біології в загальноосвітніх та інших навчальних закладах системи загальної середньої освіти з метою формування в учнів природничо-наукової та здоров'язбережувальної компетентності.

ПРН7. *Демонструвати* володіння основами наукових досліджень та організацією навчально-дослідницької, позакласної та позашкільної діяльності учнів.

014.06 Середня освіта (Хімія)

ПРН1. *Знати* хімічну термінологію і сучасну номенклатуру.

ПРН2. *Знати та розуміти* основні концепції, теорії та загальну структуру хімічних наук.

ПРН3. *Знати* вчення про періодичну зміну властивостей хімічних елементів та їхніх сполук, про будову речовини та *розуміти* взаємозв'язок між ними.

ПРН4. *Знати* головні типи хімічних реакцій та їхні основні характеристики, а також провідні термодинамічні та кінетичні закономірності й умови проходження хімічних реакцій.

ПРН5. *Знати* класифікацію, будову, властивості, способи одержання неорганічних, органічних і високомолекулярних сполук, *розуміти* генетичні зв'язки між ними.

ПРН6. *Знати* методи хімічного та фізико-хімічного аналізу, синтезу хімічних речовин, зокрема лабораторні та промислові способи одержання важливих хімічних сполук.

ПРН7. *Знати, розуміти і демонструвати* здатність реалізовувати сучасні освітні технології та методики навчання хімії для виконання освітньої програми на рівні базової середньої освіти.

ПРН8. *Володіти* різними методами розв'язання розрахункових і експериментальних задач з хімії та методикою навчання їх школярів.

ПРН9. *Добирати* міжпредметні зв'язки курсів хімії в закладах загальної середньої освіти з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» на рівні базової середньої освіти.

ПРН10. *Уміти* застосовувати знання сучасних теоретичних основ хімії для пояснення будови, властивостей і класифікації неорганічних і органічних речовин, періодичної зміни властивостей хімічних елементів та їхніх сполук, утворення хімічного зв'язку, направленості (хімічна термодинаміка) та швидкості (хімічна кінетика) хімічних процесів.

ПРН11. *Уміти* аналізувати склад, будову речовин і характеризувати їхні фізичні та хімічні властивості в єдності якісної та кількісної сторін.

ПРН12. *Уміти* переносити систему наукових хімічних знань у площину навчального предмета хімії, чітко і логічно розкривати основні теорії та закони хімії.

ПРН13. *Уміти* планувати, організовувати та здійснювати хімічний експеримент та використовувати його як засіб навчання.

ПРН14. *Уміти* організовувати і проводити позакласну роботу та дослідницьку діяльність учнів з хімії у закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

014.07 Середня освіта (Географія)

ПРН1. *Знати та розуміти* основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки.

ПРН2. *Пояснювати* просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.

ПРН3. *Описувати* основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.

ПРН4. *Пояснювати* зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, *формулювати* наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.

ПРН5. *Уміти і формувати* в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією, картографічними засобами навчання при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.

ПРН6. *Застосовувати* базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.

ПРН7. *Уміти* характеризувати природні регіони, ландшафти й біогеоценози, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик).

ПРН8. *Розуміти* глобальні суспільно-географічні процеси, *вміти* складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства.

ПРН9. *Характеризувати і оцінювати* природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; *знати і розуміти* географічні особливості свого адміністративного регіону.

014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)

ПРН1. *Знати, класифікувати і пояснювати* основні поняття, закони, теорії, загальну структуру, предмет і методи дослідження фізики, астрономії та методики їх навчання, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії їх розвитку.

ПРН2. *Аналізувати* фізичні явища і процеси на основі фізичних законів, теорій, принципів, із застосуванням відповідних математичних методів.

ПРН3. *Здійснювати* експериментальну діяльність з фізики, *вміти* організовувати та проводити фізичний експеримент в освітньому процесі.

ПРН4. *Демонструвати* вміння розв'язувати типові задачі з різних розділів фізики та астрономії, чітко й раціонально пояснювати їх розв'язки; *формувати* відповідні вміння в учнів.

ПРН5. *Визначати, оцінювати та інтерпретувати* зміст і особливості різних видів позакласної та позашкільної роботи з фізики та астрономії, *застосовувати* сучасні методи й технології їх організації та проведення.

ПРН6. *Володіти* основами наукових досліджень; *організовувати* навчально-дослідницьку діяльність учнів.

014.09 Середня освіта (Інформатика)

ПРН1. *Визначати* структуру предметної галузі інформатики, її місце в системі наук, *визначати* перспективи розвитку інформатики та інформаційних технологій, їхнє суспільне значення.

ПРН2. *Знати* та *розуміти* фізичні, логічні та математичні основи інформаційних технологій

ПРН3. *Використовувати* інформаційно-комунікаційні технології для подання та обробки текстової, числової, графічної, звукової та відеоінформації.

ПРН4. *Володіти* принципами функціонування та основами архітектури комп'ютерних систем та мереж; *використовувати* апаратне та програмне забезпечення для налагодження та адміністрування локальної мережі; *володіти* прийомами формування в учнів вміння безпечної роботи у комп'ютерній мережі.

ПРН5. *Визначати* та *застосовувати* методи розробки алгоритмів розв'язування задач з інформатики, реалізовувати їх мовами програмування, оцінювати ефективність алгоритмів.

ПРН6. *Знати* та *розуміти* етично-правові засади використання інформаційно-комунікаційних технологій; *застосовувати* засоби й методи захисту інформації та безпеки в мережі Інтернет.

ПРН7. *Аналізувати* дидактичний потенціал електронних засобів навчання, *приймати участь* в організації дистанційного навчання з використанням систем його підтримки та електронних освітніх ресурсів.

ПРН8. *Створювати* інформаційні моделі, реалізовувати їх засобами інформаційно-комунікаційних технологій, *здійснювати* комп'ютерний експеримент, інтерпретувати, аналізувати та узагальнювати його результати.

ПРН9. *Розв'язувати* задачі шкільного курсу інформатики різного рівня складності, аналізувати та оцінювати ефективність розв'язку та формувати відповідні вміння в учнів.

ПРН10. *Добирати* та *використовувати* сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі та в позакласній роботі, *аналізувати* й *оцінювати* доцільність й ефективність їх застосування

ПРН11. *Використовувати* програмні засоби загального та спеціального призначення для розв'язання прикладних задач з інформатики.

ПРН12. *Проектувати* інформаційні системи й реалізовувати їх засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

014.10 Середня освіта (трудове навчання та технології)

ПРН1. *Називати, класифікувати й аналізувати* методики трудового навчання (технологій) і креслення та *застосовувати* їх для забезпечення технологічної освіти учнів.

ПРН2. *Називати, класифікувати й аналізувати* форми і методи організації проєктно-технологічної діяльності та розвитку творчих здібностей учнів;

демонструвати здатність до організації освітнього процесу з трудового навчання (технологій) і креслення.

ПРН3. *Відтворювати* основні положення загальних питань технологій сучасних виробництв, *пояснювати* будову, призначення та принцип дії технічних систем.

ПРН4. *Застосовувати* загальнотехнічну термінологію, *класифікувати* види конструкційних матеріалів, *описувати* їхні властивості і *пояснювати* технології їх обробки.

ПРН5. *Застосовує* знання з теоретичних основ інженерної та комп'ютерної графіки, загальних правил оформлення креслень і проєктно-конструкторської документації для навчання учнів конструювання і моделювання об'єктів проєктно-технологічної діяльності.

ПРН6. *Класифікувати й аналізувати* способи обробки сировини та матеріалів; *називає і класифікує* види відповідних ручних (зокрема й електричних) інструментів, верстатів та іншого технологічного обладнання; *пояснювати* принцип дії та способи використання кожного з них; *демонструвати* здатність працювати ними.

ПРН7. *Класифікувати й аналізувати* традиційні та новітні технології формотворення, створення художнього малюнка, колористики й орнаментики, пластичного мистецтва.

ПРН8. *Називати і описувати* сутність традиційних та сучасних технологій художньої обробки конструкційних матеріалів і виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва та їх дизайну, *демонструвати* володіння цими способами та техніками.

ПРН8. *Називає і описує* суть технологій художньої обробки конструкційних матеріалів і виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва та їх дизайну, *демонструє* володіння відповідними способами та техніками, *уміє організовувати творчу проєктно-технологічну та предметно-перетворювальну діяльність на уроках трудового навчання.*

ПРН9. *Демонструвати* навички ескізного проєктування, *виконувати* креслення деталей і виробів, *складає* технологічну послідовність їх виготовлення, *готувати* презентацію результатів і *створювати* портфоліо.

ПРН10. *Пояснювати* принципи доцільного добору матеріалів, інструменту й устаткування з урахуванням проєктно-технологічної документації, дотримання екологічної безпеки та санітарно-гігієнічних вимог, оцінки якості й економічності виробу.

ПРН11. *Розкривати* роль науки і техніки у створенні новітніх технологій виробництва та *висвітлювати* їх вплив на побут людини і навколишнє середовище.

ПРН12. *Застосовувати* норми охорони праці, протипожежної безпеки та захисту довкілля у процесі проєктно-технологічної діяльності, *демонструвати* вміння безпечної експлуатації інструментів і технологічного обладнання.

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

ПРН1. *Знати* та *вміти* застосовувати на практиці основні сучасні методики та технології навчання для ефективного розвитку фізичних (рухових) якостей, формування рухових умінь і навичок; *володіти* засобами формування фізичної культури особистості.

ПРН2. *Володіти* актуальними технологіями формування грамотності у фізичній культурі, гармонійного розвитку здобувачів освіти, контролю і корекції функціонального та психофізіологічного стану людини.

ПРН3. *Знати* закономірності та принципи розучування рухових умінь і навичок, володіє методикою розвитку рухових умінь і навичок. *Знати* правила та положення організації освітнього процесу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності і профілактики травматизму в межах функціональних обов'язків вчителя фізичної культури.

ПРН4. *Знати* вимоги до освітнього процесу та розроблення документації щодо здійснення навчального процесу з фізичного виховання, оздоровчої діяльності та масового спорту.

ПРН5. *Знати* закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей у різних видах фізичної активності; психолого-педагогічні, біологічні, соціальні та інші чинники збереження здоров'я.

ПРН6. *Знати* основні положення навчально-методичної, позакласної, спортивно-масової, фізкультурно-оздоровчої та організаційної роботи для проведення занять в загальноосвітніх установах, закладах середньої, професійної, позашкільної та передвищої освіти.

ПРН7. *Володіти* психолого-педагогічними, біологічними, інформаційними технологіями для формування у здобувачів освіти грамотності у фізичній культурі, знань, умінь та навичок, необхідних для підтримання належного рівня фізичної активності та реалізації здорового способу життя.

ПРН8. *Володіти* руховими вміннями і навичками в базових видах фізичної активності; вдосконалює руховий арсенал шляхом формування рухових умінь і навичок в інших видах спорту.

ПРН9. *Вміти* об'єктивно оцінювати і аналізувати результати навчання з фізичної культури та корегувати освітню діяльність з урахуванням здібностей та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ПРН10. *Володіти* здатністю здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел, застосовувати сучасні методи для постановки і вирішення завдань професійного і особистісного розвитку

ПРН11. *Володіти* прийомами формування громадської думки про фізичну культуру як частину загальної культури і чинника забезпечення здоров'я.

014.11 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

ПРН1. *Знати* теорію та історію образотворчого мистецтва та методики його викладання в закладах загальної середньої освіти.

ПРН2. *Володіти* поняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою.

ПРН3. *Уміти* знаходити й опрацьовувати візуальні і літературні джерела та ефективно використовувати їх в мистецько-освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПРН4. *Уміти* аналізувати особливості образного ладу, композиційної побудови та специфіку виражальних і техніко-виконавських засобів творів образотворчого мистецтва.

ПРН5. *Володіти* технологією роботи з традиційними і сучасними матеріалами образотворчого мистецтва та основами художньої майстерності.

ПРН6. *Володіти* навичками художнього проєктування, конструювання, формотворення, моделювання і макетування об'єктів дизайну.

ПРН7. *Уміти* графічно, колористично і пластично декорувати предмети ужиткового мистецтва.

ПРН8. *Володіти* інформаційними технологіями художньо-педагогічної комунікації та образотворення.

ПРН9. *Знати* комп'ютерно-графічних технологій та *вміти* виконувати твори образотворчого мистецтва в цифровому форматі.

ПРН10. *Розуміти* вікові особливості художньо-творчого розвитку дітей шкільного віку та специфіку організації різних форм навчання образотворчого мистецтва.

ПРН11. *Уміти* прогнозувати та коригувати індивідуальні траєкторії художньо-творчого розвитку школярів, зокрема з особливими освітніми потребами.

ПРН12. *Володіти* педагогічним малюнком та демонстраційним обладнанням, дидактичним матеріалом унаочнення уроків образотворчого мистецтва.

ПРН13. *Уміти* прищеплювати учням художні цінності традиційних і сучасних напрямів національного образотворчого мистецтва.

ПРН14. *Уміти* створювати безпечні умови в мистецько-освітньому середовищі закладів базової середньої освіти.

014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво. Мистецтво)

ПРН1. *Розуміти, пояснювати* духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності та *імплементувати* їх в освітню діяльність вчителя музичного мистецтва.

ПРН2. *Пояснювати та оперувати* базовими категоріями вітчизняної та світової музичної педагогіки, сучасної педагогіки мистецтва, музикології, мистецтвознавства, технологій музично-педагогічної діяльності.

ПРН3. *Володіти і використовувати* тезаурус музичного мистецтва та інших видів мистецтв (живопису, скульптури, архітектури, театру, кіно, дизайну, хореографії тощо), *аналізувати та систематизувати* зміст програмно-методичного інструментарію музично-педагогічної та художньо-виконавської діяльності.

ПРН4. *Знати і застосовувати* форми, методи, художньо-педагогічні засоби, освітні технології розвитку творчої особистості засобами мистецтва із

урахуванням індивідуальних і вікових особливостей учнів та різноманітних освітніх умов.

ПРН5. *Використовувати* інтерактивні технології та сучасний програмний інструментарій дистанційної музичної освіти.

ПРН6. *Здійснювати добір і застосовувати* сучасні діагностичні методики оцінювання динаміки навчальної успішності учня в галузі музичного мистецтва та інших видів мистецтв (живопису, скульптури, архітектури, театру, кіно, дизайну, хореографії тощо)

ПРН7. *Демонструвати* навички поєднання музично-виконавських (вокально-хорових, диригентських, інструментальних) та артистичних умінь, виконавської надійності у процесі колективного та індивідуального музикування.

ПРН8. *Демонструвати* вміння синтезувати у професійно-педагогічній та музично-виконавській діяльності педагогічний артистизм, спів, керівництво творчими колективами, вербальну інтерпретацію творів мистецтва, гру на музичних інструментах.

ПРН9. *Здійснювати добір і застосовувати* здоров'язбережувальні технології розвитку особистості засобами мистецтва та *використовувати* життєтворчий потенціал мистецтва, зокрема й в роботі з учнями з особливими освітніми потребами.

ПРН10. *Демонструвати* наполегливість в досягненні поставленої мети та *вдосконалювати* власну музично-педагогічну та художньо-виконавську майстерність.

014.15 Середня освіта (Природничі науки)

ПРН1. *Знати та використовувати* у професійній діяльності сучасну термінологію, наукові поняття, закони, концепції, вчення і теорії природничих наук, біології, фізики, хімії для пояснення явищ природи та розвитку в учнів розуміння сучасної природничо-наукової картини світу.

ПРН 2. *Знати і пояснювати* будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів, сучасну систему живих організмів, роль живих організмів та біологічних систем різного рівня у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення.

ПРН 3. *Аналізувати* фізичні явища і процеси на основі фізичних законів, теорій, принципів, із застосуванням відповідних математичних методів.

ПРН 4. *Знати* загальну структуру хімічних наук, вчення про періодичну зміну властивостей хімічних елементів та їхніх сполук, про будову речовини та *розуміти* взаємозв'язок між ними; *знати* головні типи хімічних реакцій та їхні основні характеристики; *уміти* застосовувати методи дослідження для встановлення складу, будови й властивостей речовин.

ПРН 5. *Уміти* проектувати освітніх процес інтегрованих курсів природничої освітньої галузі, біології, фізики, хімії на рівні базової середньої освіти.

ПРН 6. *Уміти* планувати, організовувати та здійснювати фізичний, хімічний і біологічний експеримент та використовувати його як засіб навчання.

ПРН 7. *Володіти* методами розв'язування різних типів задач з хімії, фізики і біології; *формувати* відповідні вміння в учнів.

VIII Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі атестаційного іспиту (іспитів) та/або публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до атестаційного іспиту (іспитів)	Атестаційний іспит (іспити) має оцінити рівень досягнення результатів навчання, визначених Стандартом та освітньою програмою.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота повинна містити розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми в галузі середньої освіти (за предметною спеціальністю), що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та інших видів академічної недобросовісності. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.

IX Вимоги професійних стандартів (за їх наявності)

Повна назва Професійного стандарту, його реквізити та (або) посилання на документ	Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)". Режим доступу: https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=22daac6a-f0db-4de0-8d49-47aa6b2ecb99
Особливості Стандарту вищої освіти, пов'язані з наявністю певного Професійного стандарту	Перелік компетентностей випускника узгоджений із наведеними у професійному стандарті загальними та професійними компетентностями вчителя

**Х Перелік нормативних документів, на яких
базується Стандарт вищої освіти**

1. Про вищу освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р. №2145-VIII (останні зміни від 25.09.2020). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Національна рамка кваліфікацій: Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
3. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#n5>.
4. Зміни до Національного класифікатору "Класифікатор професій" ДК 003:2010: Наказ Мінекономіки від 18.08.2020 № 1574. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1574915-20#Text>.
5. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 (останні зміни від 01.02.2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>
6. Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти: Наказ МОН України у редакції від 30.04.2020 р. № 584. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/2020-metod-rekomendacziyi.docx
7. Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)" Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736-20 від 23 грудня 2020 р. URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=22daac6a-f0db-4de0-8d49-47aa6b2ecb99>
8. Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти: Наказ №1006 МОН України від 11.11.2022 р.

Перелік предметних спеціальностей відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 11 листопада 2022 року за № 1006 «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти», визначено такі предметні спеціальності:

014.01 – Середня освіта (Українська мова і література)

014.02 – Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))

014.03 – Середня освіта (Історія)

014.04 – Середня освіта (Математика)

014.05 – Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

014.06 – Середня освіта (Хімія)

014.07 – Середня освіта (Географія)

014.08 – Середня освіта (Фізика та астрономія)

014.09 – Середня освіта (Інформатика)

014.10 – Середня освіта (Трудове навчання та технології)

014.11 – Середня освіта (Фізична культура)

014.12 – Середня освіта (Образотворче мистецтво)

014.13 – Середня освіта (Музичне мистецтво)

014.15 – Середня освіта (Природничі науки)

014.16 – Середня освіта (Захист України)

Таблица 2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

[illegible]

Таблица 2.1

Матриці відповідності предметних результатів навчання та компетентностей, визначених Стандартом для спеціальностей:

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)							
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6	ПК7	ПК 8
ПРН1	+						+	
ПРН2	+						+	
ПРН3		+				+	+	
ПРН4	+	+	+			+		
ПРН5	+		+	+				+
ПРН6	+	+	+	+		+	+	
ПРН7			+	+	+		+	
ПРН8					+			
ПРН9		+	+			+		+
ПРН10	+	+	+	+	+		+	

014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)						
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6	ПК7
ПРН1	+	+	+	+	+	+	+
ПРН2	+	+	+	+			
ПРН3	+	+	+	+			
ПРН4	+	+	+	+			+
ПРН5	+		+		+	+	+
ПРН6	+	+		+		+	
ПРН7	+	+	+	+	+		+
ПРН8	+	+	+	+	+		+
ПРН9	+				+	+	+
ПРН10	+	+	+	+	+	+	

014.03 Середня освіта (Історія)

[illegible]

014.04 – Середня освіта (Математика)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)							
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6	ПК7	ПК8
ПРН1		+			+			
ПРН2	+	+			+		+	
ПРН3			+				+	
ПРН4		+		+	+			
ПРН5				+				
ПРН6				+	+			
ПРН7			+		+		+	
ПРН8						+	+	
ПРН9		+			+			
ПРН10	+	+				+		+
ПРН11		+						+
ПРН12				+		+		+

014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)					
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6
ПРН1	+		+	+		+
ПРН2		+		+		+
ПРН3		+			+	
ПРН4			+			
ПРН5	+	+	+	+	+	+
ПРН6					+	+
ПРН7			+	+		+

014.07 – Середня освіта (Географія)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)							
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6	ПК7	ПК8
ПРН1	+	+						
ПРН2	+	+		+				
ПРН3	+			+	+			
ПРН4				+	+	+		
ПРН5		+	+					
ПРН6	+	+	+		+			
ПРН7			+		+	+		
ПРН8		+	+			+		
ПРН9		+				+		
ПРН10	+			+			+	+
ПРН11							+	+
ПРН12						+	+	+

014.08 – Середня освіта (Фізика та астрономія)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)				
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5
ПРН1	+				
ПРН2			+		
ПРН3				+	
ПРН4					+
ПРН5			+		
ПРН6		+			

014.09 – Середня освіта (Інформатика)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)							
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6	ПК7	ПК8
ПРН1	+						+	
ПРН2	+		+					+
ПРН3		+		+				+
ПРН4					+		+	
ПРН5	+		+			+		
ПРН6					+			
ПРН7							+	+
ПРН8		+						
ПРН9			+			+		
ПРН10	+			+			+	
ПРН11			+			+		
ПРН12				+		+		

014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)						
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6	ПК7
ПРН1					+		+
ПРН2					+		
ПРН3	+		+				
ПРН4	+	+		+			
ПРН5		+					
ПРН6		+		+			+
ПРН7		+				+	
ПРН8				+		+	
ПРН9				+	+		
ПРН10		+		+			+
ПРН11		+	+			+	

ПРН12							+
-------	--	--	--	--	--	--	---

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)							
	ПК-1	ПК-2	ПК-3	ПК-4	ПК-5	ПК-6	ПК-7	ПК-8
ПРН-1		+	+	+				
ПРН-2			+	+		+		
ПРН-3					+	+		
ПРН-4	+		+					
ПРН-5	+	+	+					
ПРН-6					+	+	+	
ПРН-7				+		+	+	
ПРН-8			+	+				
ПРН-9		+	+				+	+
ПРН-10			+	+		+		
ПРН-11				+		+		

014.11 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)									
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6	ПК7	ПК8	ПК9	ПК10
ПРН1	+	+	+	+	+	+	+	+		+
ПРН2	+	+	+	+	+	+	+		+	+
ПРН3	+	+	+	+			+			+
ПРН4	+	+	+		+	+	+	+	+	+
ПРН5	+	+		+	+	+	+	+	+	+
ПРН6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН7	+	+	+		+	+	+	+	+	+
ПРН8		+	+	+		+	+	+	+	+
ПРН9	+	+	+	+	+		+	+	+	+
ПРН10	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН11										
ПРН12										

014.13 Середня освіта. Музичне мистецтво

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)							
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6	ПК7	ПК8
ПРН1	+		+	+	+		+	+
ПРН2	+	+	+	+	+			
ПРН3	+	+	+	+	+	+		
ПРН4		+	+					+
ПРН5	+	+	+	+	+	+		+
ПРН6		+	+	+				+
ПРН7	+				+	+	+	
ПРН8	+			+	+	+	+	
ПРН9		+	+	+				+
ПРН10				+		+	+	

014.15 Середня освіта (Природничі науки)

Програмні результати навчання (ПРН)	Предметні компетентності (ПК)						
	ПК1	ПК2	ПК3	ПК4	ПК5	ПК6	ПК7
ПРН1	+						
ПРН2	+	+				+	+
ПРН3	+		+			+	+
ПРН4	+			+		+	+
ПРН5					+		
ПРН6						+	
ПРН7							+